

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, fél-
évre 4 K, negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A Szent István napi találkozás.

Szent István napján negyedmillió vidéki honfitársunk jött fel az ország fővárosába, hogy a Szent Jobb előtt kegyelettel és magyar lélekkel hódoljon.

Minden arra hivatott fővárosi tényező munkája és agilitása legjavát igyekezett adni, hogy ez a nagy találkozás méltó keretek között, külsőségben és lélekben egyaránt sikerüljön s a falvak népe megtalálja végre itt azt a szeretetteljes fogadtatást, amihez a maga fővárosában, a maga verejtékes munkájával ragyogóvá, messze földön is híresen széppé emelt legnagyobb magyar városban jogot is formálhat.

A falun élő magyar ember úgy szokott neki-készülni egy-egy budapesti utazásnak, mintha nem is a magyar fővárosba, hanem valami idegenlakta, kényelmetlenül nagy embergócpontra felé röpténe majd a vonat. S ha elintézte nagy sietve ügyes-bajos dolgait, siet ki a pályaudvarra, hogy visszavigye a vonatot a meghitt, csendes vidéki környezetébe, az — otthonába.

Nem lehet tagadni, hogy a falusi magyar nem azzal az érzéssel utazik Budapestre, hogy hazajön, minden magyarnak a legszebb, legpompásabb és legnagyobb otthonába. De ha már annyira igaz ez, hogy még szépíteni sem merjük a valót, keresnünk kell az okokat és megszüntetnünk azokat.

Kétségtelen, hogy a vidéken élő ember csendes, nyugalmas életmódja nehezen egyeztethető össze a nagyváros zürzavarával. A tájékozatlan vidékinek ugyancsak meggyűlik a baja néhány rosszul választott villamossal, amíg végre eljut az atyafisághoz, vagy egyéb céljához. Azután a motorbiciklik s egyéb két és négylábú közlekedési ragadozók is sok kellemetlen percet okoznak a tágas mozgási szabadsághoz és biztonsághoz szokott vidéki embernek.

Sokan, talán legtöbben, ebben keresik a vidék lakosságának részben respektussal eltelt, részben határozott ellenszenvvel támogatott idegenkedését Budapesttől. Pedig a hibát nem itt kell keresni, hanem abban a mélyseges, áthidalhatatlan ellentétben, amely a főváros lakosságának egy részét lelki elválasztja a vidék magyarságától.

Budapest házrengetegének ezer és ezer szerény, csendes lakásában vérző szívű magyarok százezrei

hallgatják, szenvedik azt a bábeli zürzavart, amit a „budapesti élet“ köpönyege alatt a magyarságtól oly idegenlelkű budapesti lakosok csapnak itt. A vidéki ember csak a fölényeskedő, a könnyen szerzett vagyonban tobzódó s pöffeszkedésében már helyét sem találó idegen emberek lármáját hallja s nem veszi észre a szomorú magyar sorsnak Budapestben élő sok százezernyi osztálysorsosát.

Budapestben gyülekezett össze az ország színe-java, de itt az ország salakja, szemete is, amelynek vakmerő harcra riadója bizony de sokszor túl-harsogja az Igazak hangját és elhallik az ország legtávolabbi falujába is. A magyarság szent ügyének legfőbb ereje és biztosítéka, a falu népe, ezekről a hangokról ítéli meg a fővárost, a hosszú évek vezeklésének kálváriája után is bűnös Budapestet. Idegen arcú, nyakatekert magyarsággal beszélő, az anyag utáni hajszától lázas tekintetű s az anyag, a haszon érdekében mindenkeresztül gázoló embereket lát Budapest utcáin nagyon is otthonosan nyüzsögni, akik gondolkodásmódjukkal és lelki-ségükkel oly messze esnek a magyar lélektől.

Itt a gyökere a vidék idegenkedésének. Legfőbb ideje volt megmutatni a falu népének, hogy Budapest lakossága igenis magyar, a jazz-bandek rikácsolása mögött ott él a minden magyarok igazi otthona, a nagy, az igazán magyar Budapest.

Az ideai találkozás sikere ösztönözze az arra hivatottakat, hogy a vidék és az igazi Budapest teljes lelki összeforradásán továbbra is lankadatlanul dolgozzanak.

Nekünk, magyar esendőröknek kétszeres innep és öröm volt Budapest utcáin a falu népének nagy csoportjait szerető figyelemmel kísérni. Mert bennünket a hivatásunk, életfelfogásunk, egész lelkünk a vidékhez fűz. A magyar esendőség nagy multja, a ma emberfeletti küzdelmei s a jövő céljai, reményei elválaszthatatlan egységbe forrasztanak bennünket a magyar föld népével. Ebből a kapcsolatból merítjük a magyarság jobb jövőjébe vetett hitünket.

Azt üzenjük tehát a magyar falvak népének, hogy ne idegenkedjék Budapesttől, mert sok százezren élünk itt jó magyarok is. Ha pedig egyik-másikuk a nagyváros külső életének szokatlanságait, a villamossal labirintusában és a tőnyparkon oly biztosan és fölényesen mozgó budapesti embereket nagyon meg találta volna esodálni, azt megnyugtathatjuk, hogy Budapestnek sokkal több esodálnivalója van a vidéken: a tiszta magyar lélek s az a kiapadhatatlan áldozatkészség, amellyel a falu népe mindennél hathatósabban és elsősorban biztosítja fennmaradásunkat és szebb jövőnket.

A repülőgéptípusok kialakulása és azok harcászati alkalmazása.*

Irta: HORVÁTH GYÖZŐ vkszt. őrnagy.

(Befejező közlemény.)

A repülőgépeknek ilyen számos típusban, állandóan harcrakész állapotban való tárolása és folytatólagos utánpótlása nemcsak óriási költséget emészt fel, de egyébként is csak fejlett iparral rendelkező államban lehetséges. Ezért aránylag olyan szerény a kis entente hadseregeinek légi flottája a „győztes” nagy entente államainak légi flottájával szemben. (Véleményem szerint ezt a szerénységet az a remény is táplálja, hogy bekövetkező háború esetén a hiányos légi flottát a pártfogóik ki fogják majd egészíteni.)

A H. Sz. I. rész 24., 895. és 897. pontjaiban a repülőgépek teljesítőképességéről és üzemképességéről adott tájékoztatás, azt hiszem sokaknak okozott fejtörést; különösen, ha a két adatot kapcsolatba hozták és egymással összehasonlították.

A repülőgép 80 munkaóra után általános javításra szorul és 140 munkaóra után hadihasználatra alkalmatlanná válik. 140 munkaóra után a repülőgépeket csak repülőtéren végzett iskolarepülésekre lehet felhasználni. (Utóbbi adataim — melyeket nem tartalmazza a H. Sz. — már hároméves keletiek; lehetséges, hogy az új repülőgépek e tekintetben is tartósabbak.)

* Cikkem első részében az 517. oldal utolsó bekezdése és az 518. oldalon levő szöveg az 517. oldal második bekezdése mögé tartozik.

Erdély remélj!

*Erdély tündérorságában
Mostanában más világ van,
Vidám, hangos házunk tája...
Idekint sir a gazdája,
Földönfutó volt gazdája.*

*Mennyi sóhaj szakad mostan,
Mennyi könny a nagy Szamosban,
Erdély körül fekete éj...
Mégis, mégis székelj ne félj,
Drága Erdély te csak remélj!*

Barényi Ferenc.

Régi hadseregünk humora.

Irta: HAJDÚ ISTVÁN ny. ezredes.

R. altábornagy pozsonyi kerületi parancsnoksága idejében történt az alábbi kis história, amelynek gazdája nem akadt.

Javában folytak Nyitramegyében a hadosztálygyakorlatok. Az égető augusztusi napsütésben csurgott a honvédek zsírja. Nagy kiterjedést vett már az operáló front; a legjobb számítás szerint is csak délután 4 órára volt remélhető a menáksi.

Déli 12 órakor éppen a pozsonyi 13-ik honvéd gyalogezred egyik zászlóaljának kellett volna megsűríteni és előrerántani a rajvonal balszárnyát, mikor a rajvonnaltól nyugat felé eső erdőből egyszerre csak felhangzik a trombitaszó:

— Vigyázz!...

Megáll egyszerre minden mozgásban lévő csapat. A tiszt urak tenyerüket a fülükhöz tartják, hogy annál jobban kivehessék a vigyázzt követő trombita jelt. A honvédek szintén lélekzetüket visszafojtva figyelnek.

A felderítő repülőgépet naponta csak egyszer lehet alkalmazni, (3—4 munkaóra teljesítmény); gyalogsági és tüzérségi repülőket többször is (napi 4—6 munkaóra); a csatarepülőket egyszer, kivételesen kétszer (3—8 munkaóra); a bombarepülőket átlag kétszer (8—10 munkaóra); a vadászipülőket háromszor is lehet repültetni (7½ munkaóra teljesítmény). Kétségen kívül áll, hogy ez a legfokozottabb teljesítmény, amellyel számolni lehet.

Érdekes számokat kapunk a repülőgépek élet-tartamát illetően, ilyen fokozott igénybevétel mellett. Eszerint:

gyalogsági és tüzérségi repülőgép 12—15 nap;
bombarepülőgép 14—18 nap;
csatarepülőgép 18—50 nap;
vadászipülőgép 20 nap;

felderítő repülőgép 35—50 nap alatt mennek tönkre. Tehát légiháborút, csak a békekészlettel számolva, legfeljebb két hónapig lehetne folytatni. Vagy másképpen, valamely állam repülőgépiparának oly fejlettnak kell lennie, hogy háború esetén minden két hónapban teljes repülőgéppótlást tudjon szolgáltatni. A légi flotta minden 1000 repülőgépe számára tehát naponta kb. 15 repülőgépet kellene az anyaországnak utángyártania.

Fejtegetésemnél azonban figyelmen kívül hagytam, hogy a repülőktől csak kivételesen követelnek ilyen munkateljesítményt. Az időjárási viszonyok sem kedvezőek mindennap a repülésre. De meg az anyaggal való takarékoság miatt sem fogják mindennap az összes repülőgépeket bevetni. (Különben is, általában csak kétharmad részük üzemképes;

Újból felharsan a trombitaszó:

— Tidratta—tadratta,—tadratta—ta!...

Lefújtak.

A tiszt urak egymásra bámulnak:

— Lehetséges? . . . Te is hallottad? . . . Te mit hallottál? . . . Kérdegetik egymástól álmélkodva.

De nem igen kellett ott bizonykodni, mert a kürtösök abban a pillanatban átvették a trombitajelet és másodpercek alatt már hegyen-völgyön hangzott mindenfelé a: „Tidratta—tadratta” . . .

A csapattesteknek az volt az utasításuk, hogy lefúvás után, minden további parancs bevárása nélkül, azonnal induljanak a legrövidebb úton hazafelé, az elhelyezési körletekbe.

R. altábornagy, — aki a hadosztálygyakorlatokat vezette és aki egyedül volt jogosítva a lefúvást elrendelni, — rémülten hallgatja vezérkarával a mindenfelől felhangzó trombita harsogást.

Toporzékol dühében; kergeti az ordinánc tiszteket szerteséjjel, hogy: „Ne mocsanjon senki a helyéről!”

Dehát, ilyenkor a kegyelmes urak elfelejtik a katonai természetrajzát. Nem vár az további utasítást, — ha erre parancsa volt, — pillanatig sem, amint a kürtszót meghallja. Pillanat alatt felbomlanak a rajvonalak és felhangzik mindenfelé a: „Sorakozó!” Mire a küldőnc lovasok széjjel ugrattak, akkorra már mindenfelé látni lehetett kilométerekre, — a hegyoldalról leereszkedő, — a dombtetőre felkapaszkodó, — erdőkből előbukkanó, — kigyóvonalakat, amint szeldelik egymás útját keresztül-kasul. Már akkor ki volt adva a jelszó: „Irány, — a gulyáshúsos kondér!” Nincs az a hatalom, amelyik azokból, az egymást jobbra-balra keresztező, menetoszlopokból a régi képet előteremtse. Újra kell azt kezdeni!...

Persze, a legelső teendője volt R. altábornagynak, hogy egy vágató lovasat abba az irányba menessen, amelyből legelőbb felharsant a trombita: — abba az erdőbe. A parancs úgy szólt, hogy: „A föld alól is elő kell teremteni azt a trombitást, akitől a kürtjel kiindult!”

A többit mondja el az a nyavalyás sápadtképű,

H. Sz. I. 895.). Minél nagyobb a légiflotta, annál kisebb a repülőgépek naponkinti átlagos igénybevétele; kis légiflottánál viszont az összes repülőgépek majdnem mindig alkalmazásban állanak. A repülőgépek élettartamát tehát az előbb levezetett számok 2—4-szeresének vehetjük.

Érdekes eredményre jutunk akkor is, ha a béke repülőszolgálatot vesszük szemügyre. A békerepülések mellett a repülőgép épp úgy rongálódik, mint háborúban. A repülési időnek szabadabb megválasztása, a tökéletesebb megóvás és karbantartás mindenesetre lényegesen emeli a repülőgép munkára összteljesítményét.

A békerepüléseknek vagy harefaletatok megoldása, vagy a pilóták kiképzése, illetve továbbképzése lehet a célja. A pilóták kiképzése nagyon sok repülést követel; ehhez ugyan a hadi használatra alkalmatlan repülőgépek is még megfelelőek. Minél nagyobb légierővel rendelkezik egy állam, annál több ilyen, csak iskolarepülésre alkalmas gép marad a felszerelésében, annál inkább kimélheti a hadi repülőgépeit. Kis légierővel bíró hadseregben — eltekintve attól, hogy aránytalanul nagyobbszámú pilótát kell tartalékban tartania — a pilóták kiképzésére gyakran kell a hadi repülőgépeket is igénybe venni.

Kis hadseregben a repülőgépek elhasználódása tehát sokkal nagyobb, mint egy fejlett légi erővel rendelkező hadseregben. A repülőgépeket tehát sűrűen kell pótolnia; ellentétben a nagy hatalommal, melynek repülőgépei 8—10 évig is hadihasználatra alkalmasak maradnak. Miután a repülő-

holtra ijedt nyurga tót legény, aki a nyakában fityegő trombitával ott trappol az ordinánc tiszt lova mellett:

— Főhadnagy úrnak alásan jelentek én ot legeltem a juhok az erdőben. Van nekem ezt a trombitát; én vagyok kanász és tűzoltó trombitás faluba.

Oda jöte hozám ermester ur: „Tuez te szípen trombitálni? . . . Tudok mondok neki, mert én volta hornyista a 71-eseknél Trencsinba. Na, — mondja nekem ermester ur, — kapsz szip fnyes koronát, ha szípen fujsz nekem egy „Hapták“, . . . meg egy „Abbláz“.

— Milyen örmester volt az? — szakítja félbe R. kegyelmes úr az előtte remegő tót legényt.

— Volta neki bajusz; — feleli Janyó; még az ujját is elhuzgálva az orra alatt.

— De hogy mertél *lefujni*? Nem tudtad, hogy itt a honvédek nagy gyakorlatot tartanak?

— Exelenc jelentek aláson én nem tuta, hogy abul baj lesz én *nimetül fujtal*, — hát én nem tuta, hogy: *honvéd is érti nimet trombitaszó*.

Természetes, hogy még aznap hadosztályparancsba jött, hogy: a csapattestek puhatojják ki azt a bizonyos örmestert. Különös ismertető jele, hogy: bajussza van.

A tartalékosok is be lévén vonulva, bajuszos örmester volt dögivel. Másnap valamennyit elővezették hadosztály kihallgatásra; ahol Janyónak kellett volna felismerni a tréfás delikvenst. Voltak vagy nyolevanan.

Janyó végig mustrálja valamennyit:

— Ez se voltál; . . . ez se; . . . ez se; . . .

Úgy látszik, hogy Janyó nem tudta, vagy nem akarta felismerni bőkezű adakozóját, mert az utolsónál is kijelentette, hogy: „ez se voltál“.

Janyó ekkor kapott két alapos nyaklevest. A hadosztálygyakorlatot másnap megismételték. A legénység kényelmes öltözetben rukkolt, csupán az örmesterek rukkoltak valamennyien, *menetöltözetben*, — teljes tábori felszereléssel.

technika úgyszólván naponta fejlődik és a gépek tökéletesbedése még most is rohamlépésekkel halad előre — bármily hihetetlenül hangozzék is — a repülőgépek átlaga a kis hadseregben sokkal teljesítőképesebb (korszerűbb), mint a nagy hadseregben, ahol a repülőgépek százai és ezrei lévén készletben, az anyag kieserése, illetve felfrissítése pénzügyi okokból is nehézséggel jár. Magyarázata ugyanaz, mint azt már békeidőkből tudtuk, hogy a kis hadseregek fegyverzete mindig korszerűbb volt, mint a nagy hatalmaké. (Hacsak nem volt valamilyik nagy hatalom ószerese, amennyiben a fegyvereit, mint óeskavasat, vásárolta össze.)

Ha a nagy entente államai — különösen Franciaország — ennek dacára is oly lázasan fejlesztik a légi erőiket, ez másban leli a magyarázatát. A légi fölényvel rendelkező hadsereg ellenfelét már a hadüzenet pillanatában bombatámadásaival — ha azokat katonai, ipari és közlekedési gócpontjai ellen intézi — annyira meg tudja bénítani, hogy ennek mozgósítása és felvonulása olyan késedelmet szenved, hogy egyenlő szárazföldi erőnél is a kezdeményezést magához tudja ragadni.

De ennél is nagyobb a jelentősége a légi erőknek a külpolitikában. Eddig minden hatalom csak az őt környező államokra tudott közvetlen nyomást gyakorolni; mert a rögtöni katonai beavatkozás csak ott volt lehetséges. (Előnyös helyzetben volt az az ország, melynek kevés volt a jó szomszédja. Anglia kiváltságos helyzetét annak köszönhette, hogy szigetország lévén, nem voltak szomszédai.) A repülőgép ezt a helyzetet megváltoztatta. Jövőben

szemben. Mert hiszen a régi honvédtisztek egyrésze polgári életében nem igen forgatott pennát. A régi honvédtisztek, tekintélyes számban, „von pick auf“ kezdtek a katonai pályát és mégis akárhány három csillagos generális, — győző hadvezér — került ki közülök.

Az ekzercirozás különben sohasem fogott ki a honvéden régenté sem, hanem a penna, — az már inkább.

Történt, — hajdanában, — hogy a fogarasi zászlóalj segédtisztjéhez, Sáros községnek egy beadványa érkezett, amelynek értelmében: három, — ott megnevezett — állításköteles oláh legény, kivételes nősülési engedélyt kér.

A segédtiszt megértvén a beadványt, beiktatta a „H“ betű alá, ilyenformán:

„Három oláh nősülési engedélyt kér“.

Azután nem igen tudván vele mit kezdeni, — betette az íróasztala fiókjába pihenni.

A sárosi jegyző várt egy hónapig, kettőig; de, mikor a harmadik hónapban sem kapott választ a beadványára, egy újabb felterjesztést intézett a zászlóaljparancsnoksághoz, amely így kezdődött:

„Csodálkozom a mélyen tisztelt honvéd közigazgatáson, amely ezideig beadványaimat a legrövidebb idő alatt intézte el stb. stb. . .“

A segédtiszt elolvasta a beadványt és beiktatta azt a „Cs“ betű alá, illetéknéppen:

„Csodálkozik a sárosi jegyző“.

Egy *garnisonwechsel* alkalmával a székesfehérvári 69-eseknek egy zászlóalja Kaposvárra került.

A presztizsüket féltő háziezredbeli *negyvennégyesek* (vulgó: rosseb bakák) eleinte kancsal szemmel nézték a versenyképes jövevény *Jelasichokat*, de idők múltán mégis csak összebarátkoztak a kuglizóban.

Egy ilyen kuglizás alkalmával, azt kérdezi az egyik hatvankilencés egy negyvennégyestől:

— Cimborá, ugyan mond meg már nekem, miért hívnak titeket *rosszebbakának*?

Nem szégyen az, sőt dicsőség, a — muszkát, oláht verő — honvédségre, hogy valamikor, bizony még az *iktató vezetése* is nagy feladat volt a segédtiszttel

a légierői révén valamely hatalom az érdekeit olyan országban is meg tudja védeni, illetve szavának akkor is nyomatékot tud adni, ha több száz kilométer választja el tőle. Bizonyítékát naponként láthatjuk. Anglia és Franciaország utai már régen széjjelváltak és talán már évekkel ezelőtt szakításra került volna a sor kettőjük között, ha Franciaország nem tartotta volna sakkban szövetségét a légi invázió rémével. Franciaország mai szerepe és jelentősége megszűnik, ha a gazdasági krízise miatt nemesak tovább fejleszteni, de a mai erőben sem tudja fentartani a légi flottáját.

Aki eddig nem tudta volna, az elmondottak alapján immár rájöhetett arra is, hogy az egyébként is lehetetlen békeszerződésekben az entente miért tiltotta el elsősorban is a katonai repülést és a légi flotta megteremtését a központi hatalmaknak.

Ha nincs is repülők, bár elméletileg, foglalkoznunk kell a repülők harcászati alkalmazásával, hogy megőrizzük azokat a tapasztalatainkat, melyeket a háborúban merítettünk.

A repülőknek csak akkor adhatunk olyan feladatot, amelyet azok feltétlenül meg is tudnak oldani; a repülők tevékenységét, illetve a vett meghagyások teljesítését csak akkor tudjuk ellenőrizni, ha ismerjük az egyes repülőgépfajokat, azok teljesítőképességét és általában a repülőknek harci tevékenységét. Az alábbiakban támpontokat akarok adni fentiekre vonatkozólag, hogy ennek alapján és a H. Sz.-ot felhasználva, a repülők harcászati alkalmazásával bárki is foglalkozhasson.

A repülőgépek összmunkateljesítményére, az

A negyvennégyes nagyot szippant a cigarettáján, gondolkodik egy pillanatig, azután egyet rántva a vállán, maga is csodálkozva feleli:

— Tudja a rosszab!

A német szó a magyar bakának is nehezen ment a koponyájába, de az oláhéba még nehezebben. Hiszen az értelmét egyik sem tudta.

A harminchetedik József-ezrednél iskolázás közben az egyik oláh baka a Kadetoffizierstellvertretert, *Kadettofficierverschlussfeder*-nek mondja; amit az iskolázó fráter úr fejbőlintással helyben hagy.

Az egyévi önkéntes tiszteletteljesen figyelmezteti a fráter urat a tévedésre.

A fráter úr fölényesen legyint:

— Az mindegy; . . . nem tudja maga, hogy ez, — *németül van?*

Mikor K. Gy. altábornagy a harmadik generálisi csillagot felvarrta, legelső dolga volt szemlére indulni, hogy bemutassa magát a csapattesteknél, mint újdonsült *lovassági tábarnok*.

Tudnivaló, hogy az ilyen magasrangú fellebbvalók arcképei, — nagy mellképekben berámázva, — ott függetek minden legénységi szoba falán és, hogy a katonák, ha arra kerül a sor, a magasrangú fellebbvalóját megismerje, a *Kameradschaftskommandáns* akként iskolázta ezeknek a nevét, címét és rangját, hogy egy *Putzstokkal* állandóan a képre mutatott. A katonák pedig úgy mondták utána, hogy folyton a képet nézték. Így aztán lassanként bevésődött a legénység emlékezetébe a fellebbvalók képe.

K. Gy. lovassági tábarnok Önegyméltósága próbára akarván tenni a katonák éleslátását, kíváncsi volt megtudni, hogy azok észre veszik-e rajta a változást?

Akkor még az ő altábornagyai mellképe függött a falon. Rámutat:

— Tudja maga, — kérdi egy oláh bakától, — kinek a képe az ott?

üzemképes gépek számára adott támpontokon kívül elsősorban tudnunk kell, hogy mekkora a működési sugara az egyes repülőgéptípusoknak:

Távelfelderítőgép 800—1000 km.;
közelfelderítő és csatarepülőgép 450 km.;
bombarepülőgép 800—2000 km.;
vadásziprepülőgép 500 km.

Ha a napilapokat figyelemmel kísérjük, majdnem minden héten olvashatunk újabb repülő rekordokról, fenti számokat tehát mint alsó határt tekinthetjük.

Egyes repülőgéptípusokat naponként többször is bevethetünk. Itt azonban számolnunk kell azazal, hogy a repülés még ellenséges behatás nélkül is annyira igénybeveszi a pilóta idegrendszerét, hogy a gép ismételt felhasználása legtöbbször csak a pilóta felváltásával lesz lehetséges.

A repülőktől eredményes munkát csak akkor várhatunk, ha ennek előfeltételeit számukra teljesítjük. A repülőt leginkább mint a csapatvezér messze előretolt szemét (esetleg öklét) tekinthetjük. Fontos tehát, hogy a repülő a csapatvezér vagy vezető szemével lásson, azaz azt állapítsa meg, ami őt különösen érdekli. A vezető ezt csak úgy érheti el, ha a helyzetről és szándékáról a repülőit folytonlagosan tájékoztatja; ebben az esetben a feladatnak rövid pár szóban való megadása után a repülő képes lesz arra, hogy a tőle várt munkát eredményesen elvégezhesse.

A vezető csak akkor intézkedjék közvetlenül a feladatot végző repülővel, hogy ha különleges meghagyásokat akar adni, melyek megértése személyes

— Önegyméltósága K. Gy. altábornagy úré.

— Látta már maga azt az altábornagy urat?

A baka rettenetesen elvörösödik, hol a képre néz, hol Önegyméltóságára, de zavarában nem tudja, hogy mit feleljen?

Az altábornagy kiségit:

— Na jól van. Hát látom, hogy megismert. De most mondja meg, mi különbséget talál maga most én közöttem és a között a kép között ott a falon?

Az oláh baka tréfásnak találhatta a kérdést, mert egyszeribe elvigyorította magát, aztán, mintha csak egy egyszerű képrejtvényt oldott volna meg, vigyorogva mondja:

— Hát, ott a falon, *nincs magának lába*.

Iskolázik a zupásörmester a fronesúlban (Pflanzschule = altisztképzőiskola), a Szolgálati Szabályzat I. részéből. Egy betűismerő regruta olvassa hangosan a Szolgálati Szabályzat aranymondásait:

„Hol nincs beteges nagyravágyás és irigykedés az érdemesebbel szemben“ . . .

— Megállj! — parancsolja az örmester. — Mit olvastál? — Azt olvastad ugy-e, hogy: „Hol nincs beteges nagyravágyás“ — Hát most mond meg nekem, hogy érted-e, hogy mit olvastál? — Érted-e, hogy mi az a: beteges nagyravágyás?

A fiatal vitéz hallgat.

— Na, hát ki tudja, — kérdi az altisztai iskolát az örmester, — mi az a beteges nagyravágyás?

Általános csönd.

— Hát nem tudjátok. — Nem baj, azért vagyok én itt, hogy megmagyarázzam.

Hát, az a beteges nagyravágyás az az, mikor a baka mindég csak azon spekulál, hogy: mi a veszekedett fenével kellene már megint *maródit jelenteni*, hogy ne *kelljen kirukkolni* az exercérozáshoz. — Na, — értitek most?

— Értjük.

— Na fiam, akkor — olvasd tovább.

Amit vissza kell szerezünk: Munkács.

eszmecserét kíván meg. Egyébként a parancsokat a repülőkötelék parancsnokának adja, mert csak az ismeri a személyzet és a gépek addig végzett munkateljesítményét, mint szakember ő tudja a feladat végrehajtásának részleteit szabályozni.

A vezető tehát bízta a repülőkötelék parancsnokára, hogy a feladat megoldására hány gépet alkalmaz, azokat mikor startoltatja és milyen magasságban repülteti. A repülő bizonyos magasságból csak bizonyos részleteket tud megállapítani. Csapathelyzetet kisebb magasságból állapít meg, mint közlekedővonalak vagy gőcpontok forgalmát. Minél alacsonyabban repül a gép, annál kisebb sávot is tud a figyelő áttekinteni. Ha valamely felderítő sávot utaltunk ki a repülőköteléknek felderítésre, akkor a megkövetelt részletek alapján határozza meg a repülő parancsnoka a repülési magasságot, ennek alapján fogja azután azt is megállapítani, hogy egy gépet vagy párhuzamosan több gépet kell-e repültetnie. Gazdaságos kihasználás szempontjából a repülő feladatát úgy is meg lehet szabni, hogy odarepüléskor deríti fel a sáv egyik felét, visszarepüléskor a másikat.

A repülők alkalmazásában különbséget jelent az is, hogy valamely területnek egyszeri felderítéséről van-e szó, (pl. meg akarjuk állapítani, hogy valamely területen van-e ellenség), vagy tartós figyelésről (ellenséges csapatszállítások megállapítására pl. pályaudvarok megfigyelése, az ellenség rohamra való csoportosulásának megállapítása). Tartós figyelést vagy külön repülésekkel végezhetünk, amikor a repülőgépek indulása közé szünetet iktatunk, vagy hullámszerű bevetéssel. Utóbbi felderítés abból áll, hogy a repülőkötelék parancsnoka

az egyes gépeket — azok teljesítőképességének figyelembevételével — egymásután úgy indítja, hogy mire az egyik a megfigyelendő területről visszatér, a másik már oda érkezzék. (Tulajdonképpen őrszolgálat felváltással a levegőben.)

Az ellenség nem fogja tűrni, hogy felderítő repülőink fölötté cirkálva figyeléseiket nyugodtan végezzék. Vadászrepülőit alkalmazza majd arra, hogy bizonyos időpontra bizonyos területekről a repülőinket távoltartsa. (Légi zár.) Ilyenkor előbb a légi főlényt kivívva általában meg kell teremtenünk a lehetőségét annak, hogy a repülőink az ellenség fölött felderíthessenek. A felderítő köteleknek vadászrepülővel való kísérése csak igen kivételesen lesz lehetséges, mert úgy a gépek sebessége, mint a hatósugarak is különböznek. A vadászrepülők nem tudnak eljutni oda, ahová a felderítő repülők nagyobb működési sugaruk folytán meg eljuthatnak, együtthaladásuk közben is mindig a felderítők fölött kell keringeniök (ami légi harc szempontjából előnyös), mert különben elhagynák őket.

Bármilyen légi túlsúlyban is legyen az ellenség, bizonyos időre és korlátozott területre a légi főlényt repülők összevonásával el lehet érni. Így tehát különösen a közelfelderítésre és a csatarepülők bevetésére a lehetőséget mindig meg lehet teremteni.

A távolfelderítő repülők az ellenség behatása alól úgy vonják ki magukat, hogy saját körletben nagy magasságba emelkedve lassú siklórepüléssel közelítik meg a megfigyelendő területet; a motorzaj így nem lehet árulójuk, az ellenség csak akkor veszi észre őket, amikor feladatuk végétével visszatérnek.

A bombarepülők lomha mozgásuk folytán az ellenséges vadászpilótáknak könnyen áldozatául eshetnek. A bombarepülők az ellenség ellen a sőtétség kihasználásával védekeznek. Ezért szokták a repülő bombatámadásokat különösen messze az ellenséges háterszágba rendszeren éjjel végrehajtani. Az arevonal közelében lévő telepekre, különösen lőszerraktárakra, nappal is lehet bombatámadásokat végrehajtani, ha a bombarepülők védelméről a levegőben vadászpilótákkal gondoskodnak.

A csatarepülők alkalmazása könnyű saját szándékolt roham támogatására. Tervszerű támadásnál a betörés időpontját előre állapítják meg, így a csatarepülőket is úgy indítják a repülőtérről, hogy azok a roham pillanatában csapnak le az ellenségre. Ha a roham időpontja előre nem állapítható meg, akkor a csatarepülőket alkalmazásuk helyének közelében a levegőben helyezüek készenlétbe, amikor a földről adott jelre csapnak le azok az ellenségre. Ugyanígy alkalmazzák őket védelemben is az ellenség várható támadásának elhárítására.

A csendőrlegénység kiképzése karhatalmi feladatok harcszerű megoldásában.

Irta: vitéz DAMASY FARKAS, százados.

FELADAT.

Egy járőr magatartása lőfegyvert használó orvvadászokkal szemben.

Feltevés.

Kiss László őrmester és Máté József csendőr rendszeres szolgálatban állanak. A műutmentén lévő korecsma leportyázása után a majorhoz, mint a következő tereptárgyhoz elindulnak. Elindulásuk után pár pillanatra északnyugati irányból egy lövés hallatszik. A terület uradalmi birtok, a vadászatot a nagybirtokos gyakorolja. A területen dämvadak is vannak.

(Megjegyzés: Idő nyáron reggeli 5 óra. A járőrvezető tudomása szerint a nagybirtokos külföldön van. A szomszéd faluban több orvvadász lakik.)

I. MOZZANAT.

Helyzetmérlegelés.

Mínthogy a nagybirtokos vadászatot nem tart hat, mert külföldön tartózkodik, különben is elutazása előtt az őr figyelmét újból felhívta az orvvadászok üldözésére s egyuttal egy állandó meghatalmazást adott az őrnek, valószínű, hogy a puska lövés orvvadásztól származik. Ez annál is inkább feltehető, mert a szomszéd faluban oly egyének tartózkodnak, akiket az őr orvvadászásért már több ízben feljelentett.

Elhatározás.

Mínel gyorsabban elérni a kilátást akadályozó „A” dombot s onnan a lövés irányában a terepen tájékozódni.

Parancs.

Járőrvezető parancsa járőrtársának: „Futás” (Gy. Gy. Sz. II. F. 21. pont.).

(Megjegyzés: A járőr futásban megy az „A” dombocska délkeleti szegélyéig, itt lefekszik s csúszva-kúszva igyekszik a kilátásig előrejutni.)

II. MOZZANAT.

Helyzet.

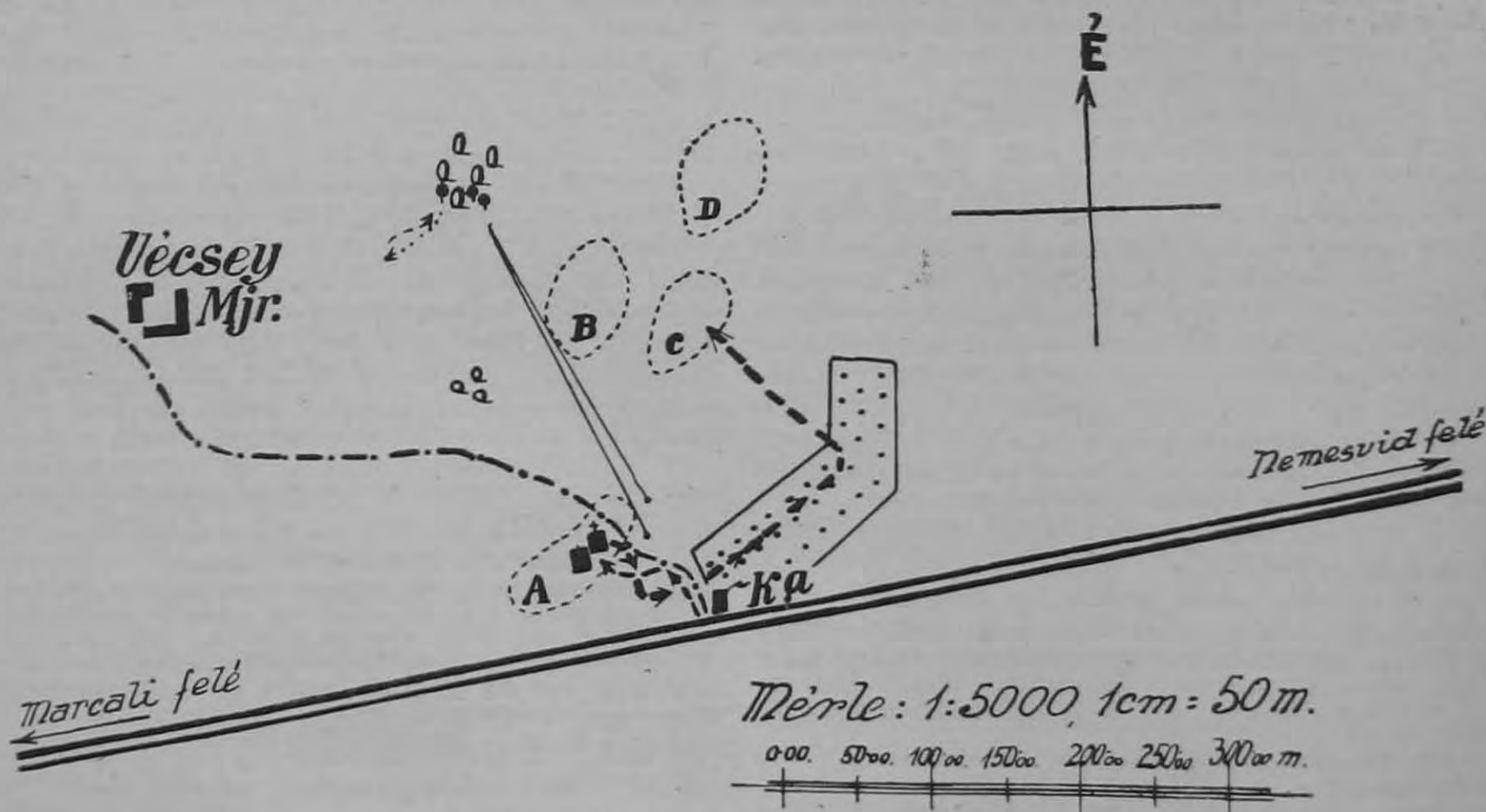
A járőrvezető a kilátópontig előre csúszva észleli, hogy a facsoportnál 3 polgáriruhás puskával felszerelt ember van. A facsoporttól a major irányában mintegy 80 méter távolságra egy nagyobb állat fekszik. Az egyik polgári egyén elindult ezen állat felé. Jobban megfigyelve a helyet, a járőrvezető az állatban egy lelőtt dämvadat ismer fel.

Helyzetmérlegelés.

A dämvadat orvvadászok lötték le s a dämvadat most akarják elvinni.

Ezek szerint a vadászati törvénybe ütköző bűncselekmény történt és pedig a 26. §. szerint engedély nélküli és a 29. §. szerint, — mínthogy egy dämvad esett el — tehát tiltott időben való vadászás.

A Szolg. Ut. tervezet 379. pontja szerint azt, aki engedély nélkül más területen vadászik, orvvadásznak kell tekinteni. Az orvvadászoktól, továbbá a vadász-

I. vázlat.

jeggyel nem rendelkezőktől és azoktól, akik tiltott időben, vagy tiltott vadra vadásznak, a vadászfegyvert — ez utóbbiaktól tekintet nélkül arra, hogy vadászeggyel bírnak-e, vagy sem — őrizetbe kell venni és a közigazgatási hatóságnak, az esetleg elejtett vadat pedig a községi előljáróságnak kell átadni.

Ugyancsak a tervezet 380. pontja szerint az orvvadászokat mindenkor nagy óvatossággal kell megközelíteni, ezért a járőr tagjai, ha a terepviszonyok, illetve a terepfödözet azt lehetővé teszi, lehetősen fedezve és egymástól nagyobb térközben közeledjenek feléjük.

Elhatározás.

Kiss őrmester járőrtársával a 3 orvvadászt megközelíti.

(Megjegyzés: Teljesen helytelen és elhibázott dolog lenne, ha a járőr a 3 orvvadászt 10–20 lépés térközzel az „A” dombról a facsoport irányában egyenest előre közelítené meg. Az orvvadászok veszélyes egyének, azokkal a fokozott óvatosság indokolt.

a lesállítás. Ezek szerint tehát a járőr tagjai egymást „lesállítás”-sal segítve igyekezzenek az orvvadászokat annyira megközelíteni, hogy azokkal szemben szolgálatilag fellép-hessenek.)

III. MOZZANAT.

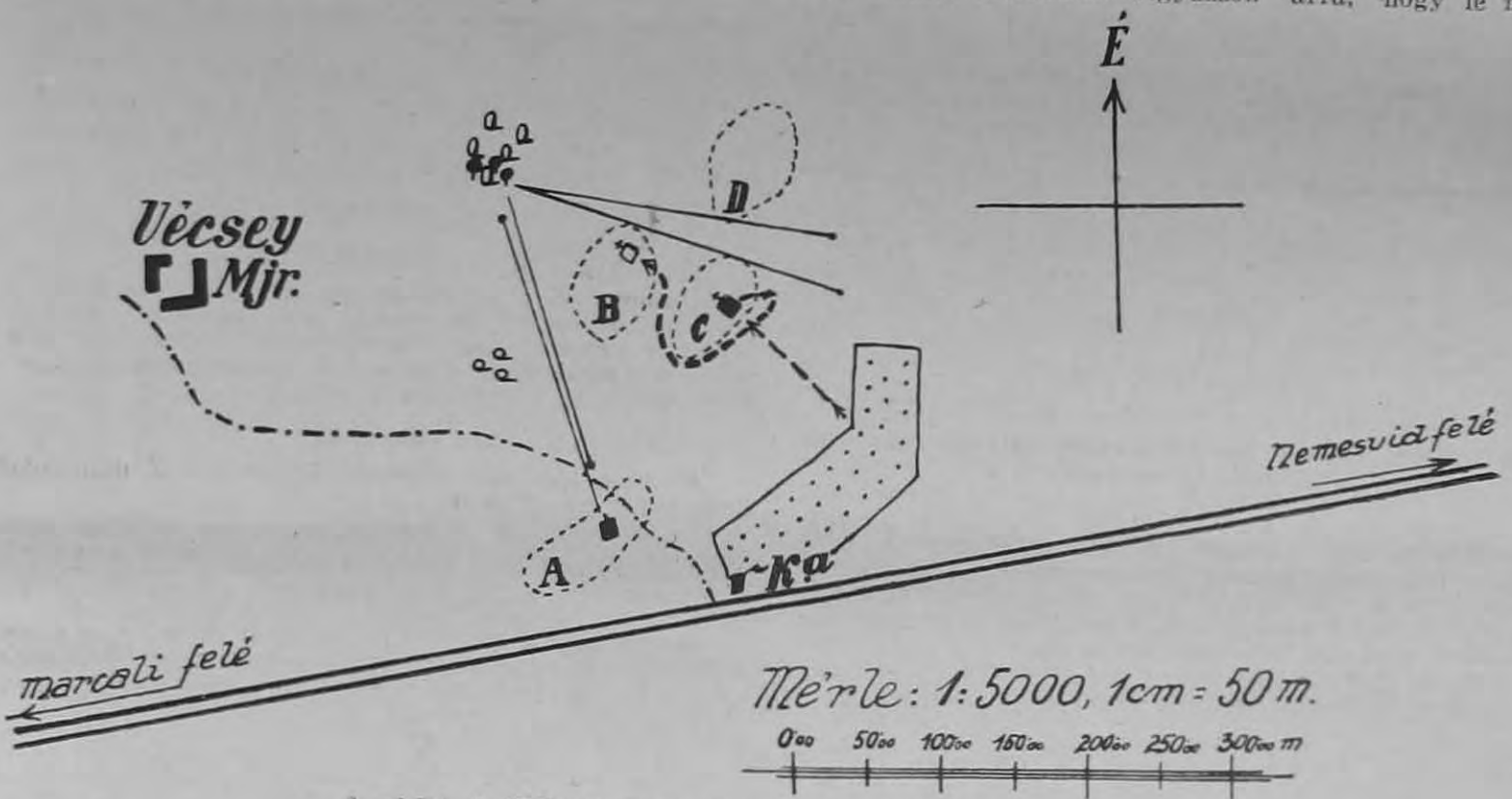
Helyzet.

Abban a pillanatban, midőn a járőrvezető vissza akar csúszni, a facsoport irányából egy lövés történik, a lövedék a járőrvezető kalapját átütö, azonban sebesülés nem történt.

Helyzetmérlegelés.

Az orvvadászok a leadott lövéssel a Szolg. Ut. tervezet 49. §-ának 1. pontja szerint a járőrt tettelegesen megtámadták, tehát fegyverhasználatnak van helye.

Ugyancsak a Szolg. Ut. tervezet 41. §. 301. pont szerint szolgálati fellépés és megtámadtatás esetén a csendőrnek határozott és bátor magatartást kell tanúsítania. Különösen vigyázzon arra, hogy le ne

2. vázlat. A járőrvezető menetvonala a járőrtárs tüzoltalma alatt.

Ha a járőr fenti módon járna el, úgy kitepné magát a teljes felismerésnek. A terepviszonyok kihasználásának mellőzésével kockáztatná azt, hogy még mielőtt az orvvadászokat megközelítené, harc képtelenné válna, annál is könnyebben, mert az orvvadászok mindenre elszánt emberek s nekik a facsoport jó rejtőzést és kilővést is nyújt. Nem az a leg-rövidebb út, amelyik legközelebb van, hanem rendszeren az, amelyik a kiutalt előnyomulási sávon belül a legkevesebb véráldozattal jár.) (Gy. Gy. Sz. II. füzet 243. pont.)

Végrehajtás, parancs.

Kiss őrmester járőrvezető parancsa:

„Máté csendőr itt a dombon lesállításban fekszik, lökés puskával figyelje az orvvadászokat. Én a szülő felhasználásával igyekszem a féljobbra lévő dombokat elérni, ha azt elértem, ön induljon a félbalra lévő hármas bokorhoz.”

(Megjegyzés: Az orvvadászokkal szemben tanúsított felület és a kellő óvatosságot mellőző magatartásnak sok szomorú következménye volt. Az orvvadászokról feltehető, hogy a járőr feltűnése alkalmával puskájukat fogják használni, erre való tekintettel a Gy. Gy. Sz. alábbi pontjai nem hagyhatók figyelmen kívül.)

A Gy. Gy. Sz. I. füzet 38. oldalán a 8. bekezdésben tárgyalja a tüzoltalom és a lesállítás fogalmát. Igaz ugyan, hogy a szabályzat tüzgépeket említ, de ennek hiányában azt puskával kell jelen esetben pótolni. Várható, de még meg nem nyilvánuló ellenséges hatással szemben előkészületül szolgál

fegyverezték, mert a lefegyverzés a csendőr legnagyobb szegénye. Gyávaság esetén a csendőrt haditörvényeszk vonja felelősségre.

A helyzet szerint az orvvadászok a járőrt felismerték, úgy látszik, hogy minden áron, tehát tüzeléssel is igyekeznek megakadályozni azt, hogy a csendőrről ők elfogják és a lelőtt dámvad elvitelében megakadályozza.

Ezek szerint a járőrnek számolnia kell azzal, hogy a leadott lövést újabb lövés követheti, vagyis a járőr előnyomulását csak ellenséges tüzben teheti meg.

A H. Sz. I. Rész. 1. füzet 525. pontja szerint „Ellenséges tüzben mozgást csak megfelelő tüzoltalom alatt lehet végrehajtani”.

Elhatározás.

Az előnyomulás, minthogy a járőr az orvvadászok ellenséges tüze alatt áll, csak megfelelő tüzoltalom alatt lehetséges. Máté csendőr az „A” dombról tüzoltalmat nyújt Kiss őrmester járőrvezetőjének, míg az a szülő felhasználásával a „C”, „B”, „D” dombocskákat eléri. Innen majd a jv. nyújtja a tüzoltalmat a járőrtársának a hármas bokorhoz való előnyomulásakor.

Végrehajtás.

Az „A” dombon lévő s tüzoltalmat nyújtó Máté csendőrnek a Gy. Gy. Sz. I. füzet 107. pontja szerint

törekednie kell az orrvadászok általi figyelés megnehezítésére, — igyekezzen kis célt mutatni, vegye tekintetbe a megvilágításnak és árnyéknak előnyeit és hátrányait. A terep legkisebb előnyeit, akár a vakondtúrást is használja ki. Csak annyira bújjon a domboeskán előre, amennyire azt a kilövés indokoltá teszi. Lövésre készen tartott puskájával szembe a facsoporton van, figyeli az orrvadászok magatartását, nehogy azok elszaladjanak, készen áll arra, hogyha azok újból lőnének, a lövést azonnal visszaadhassa.

Kiss őrmester, járőrvezető magatartása:

Ha az „A” dombról egyenesen a „C” avagy a „B” dombra előresúszna, esetleg szaladna, azon dombok elérése által az orrvadászokat feltétlen gyorsan közelítené meg, de az „A” és a „C” domb között egy kb. 15 méteres, az orrvadászok által belátható terület van, ezen út megtevésekor kockáztatná azt, hogy az orrvadászok lelőhetik.

A Gy. Gy. Sz. I. füzet 113. pont 6. bekezdés a) és b) pontja szerint, amíg a támadási lendület esorbitása vagy szomszédainak gátlása nélkül teheti, rejtőzve kell előnyomulni s ha hatásos tűz kényszere alatt kell mozognia, csak fedezéktől-fedezékig mozoghat.

Kiss őrmester fentieket szem előtt tartva az „A.” dombról visszacsúszik s a szőlőben esúszva s amennyiben az orrvadászok által megszállott facsoport megfigyelési viszonyai engedik, futásban ügyekszik a „C” domb mögé jutni.

IV. MOZZANAT.

Helyzet.

Kiss őrmester járőrvezető a „C” domb mögé előrejutott. Járőrtársa az „A” dombon tűzoltalmat nyújt.

Helyzetmérlegelés.

Kiss őrmester a „C” dombról járőrtársának előnyomulásához nem tud tűzoltalmat nyújtani, tehát előre kell jutnia a „B” vagy a „D” domboeskára.

Ha a „D” dombra előrejut, innen a tűzoltalmat meg tudja adni, de a „C” és a „D” domb között az orrvadászok által belátható 20 méteres területen kell előbb keresztüljutnia. Ezen dombról a facsoportot igen jól lehet oldalozni, de hátránya viszont az, hogy a „D” dombról elveszti az „A” dombon lévő járőrtársával a szemmel való összeköttetést.

Ha a „B” dombot választja, azt rejtőzve el tudja érni s itt az összeköttetés is meg lesz járőrtársával.

Elhatározás.

A „C” dombot esúszva, délről megkerülve a „B” dombra előrejutni.

Végrehajtás.

Kúszva a „B” dombra előresúszik.

V. MOZZANAT.

Helyzet.

Kiss őrmester járőrvezető a „B” dombra előrejutott, járőrtársa az „A” dombon. Midőn a járőrvezető tüzelőállásig előresúszott, látja, hogy a facsoporttól egyik orrvadász egy lövést ad le az „A” dombon lévő járőrtársára. Máté csendőr a lövést viszonozza, mire az egyik orrvadász feljajdul.

Elhatározás.

Máté csendőr előnyomulásához tűzoltalmat adni.

Végrehajtás.

Amint Máté csendőr a lövést leadta, ami után nyomban a jajgatás hallatszott, Kiss őrmester is lead egy lövést. A járőrvezető lövése után Máté csendőr nyomban felugrik s teljes futásban szalad a hármaskörhöz.

(Megjegyzés: A Gy. Gy. Sz. I. füzet 113. pont d) alpontja szerint a csatárnak csatártársának tüzét mint tűzoltalmat mozgásra kell felhasználni.)

VI. MOZZANAT.

Helyzet.

Járőrvezető a „B” dombon, járőrtársa a hármaskörnél. Az egyik orrvadász a facsoportnál megsebesült, nagyon jajgat, a másik mozdulatlanul hanyatt fekszik, a harmadik a sebesült mellett mozog, nem tüzel, puskája mellette a földön.

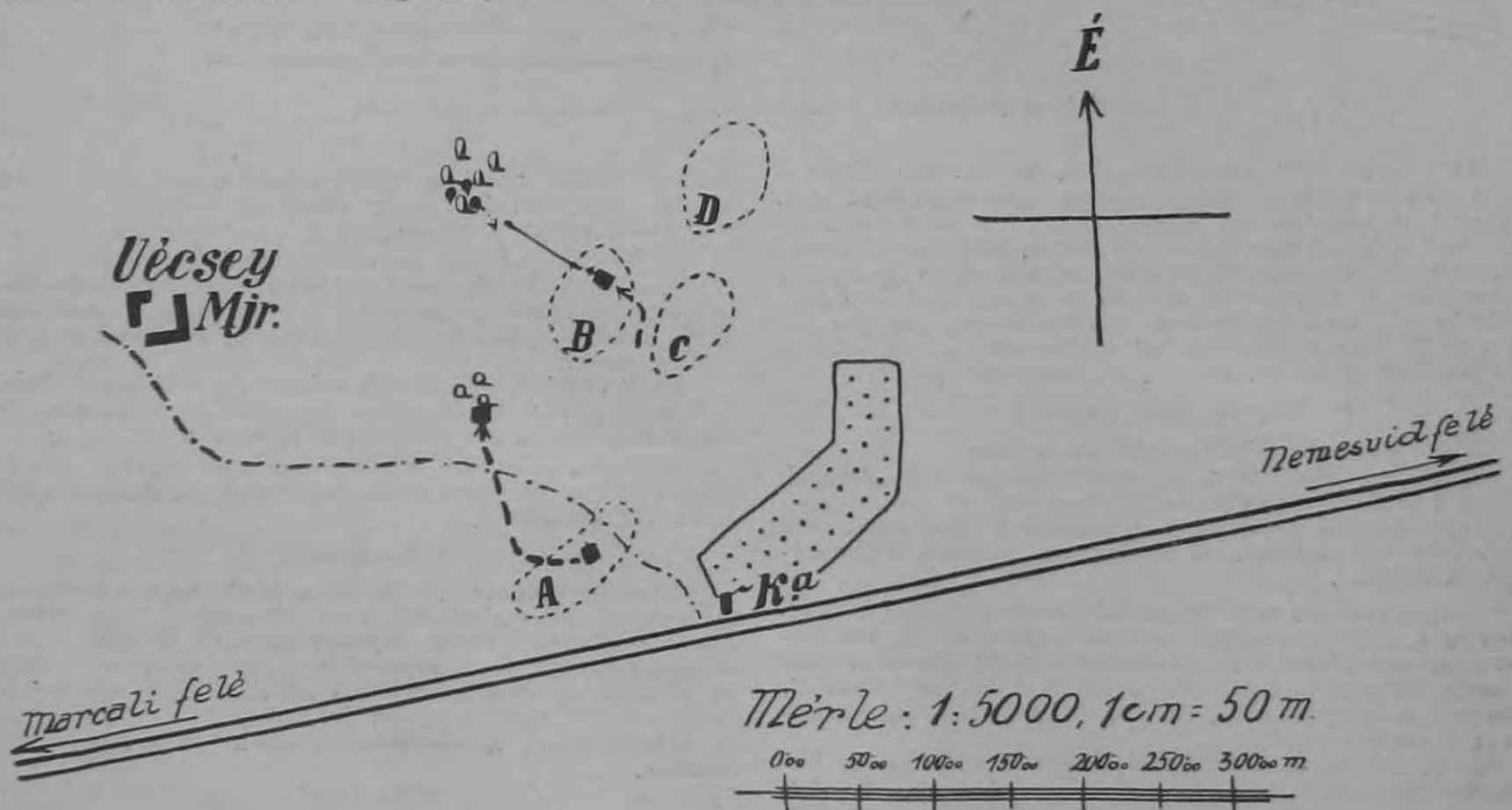
Elhatározás.

Az orrvadászokat felszólítani, hogy adják meg magukat.

Végrehajtás.

Járőrvezető „célba” vett puskával „Halló! A törvény nevében adják meg magukat s puskájukat tegyék le!” kiáltással felszólítja az orrvadászokat.

(Megjegyzés: A Szerv. Ut. tervezet 41. §. 302. pontja szerint: „Ha a csendőr a fellépésének különös nyomatékot akar adni, akkor azt „A törvény nevében” szavak előzzék meg”.)

3. vázlat. A járőrtárs menetvonala a járőrvezető tűzoltalma alatt.

A 303. pont szerint a veszélyes gonosztevőket a járőrvezető mindenkor lökés helyzetbe vett puskával kezeinek felemelésére szólítsa fel és oldalról olyan ívben közelítse meg, hogy megtámadtatása esetén járőrtársa őt puskájával megvédhesse.

Felfegyverzett gonosztevőket „célba” vett puskával a megállásra és fegyverüknek a földre fektetésére kell felszólítani. A fegyver lefektetése után a gonosztevőt hívja fel, hogy felemelt kezekkel jöjjön előre s ha a gonosztevő a fegyvertől eltávolodott, a járőrtárs azt vegye magához.)

VII. MOZZANAT.

Helyzet.

A járőrvezető felszólítására az egyik orrvadász fegyverét bal kezében tartva a fecsoport elé jött, itt a járőrvezető felé kiáltja: „Ne löjjenek, megadom magam!”

Elhatározás.

Az orrvadászoktól a löfegyvereket elszedni.

Végrehajtás, parancs.

A még mindig „célba” vett puskával fekvő járőrvezető parancsa az orrvadászhoz: „Feltartott kezekkel jöjjön előre s fegyverét tegye le oda . . .” Fogamatossítás után: „Feltartott kezekkel hozza ki társainak fegyverét s tegye le a saját fegyvere mellé.”

Ha ezt is teljesítette az orrvadász, úgy a jv. további parancsa: „Kezeit tartsa fel és álljon oda . . .”

A járőrvezető parancsa járőrtársának: „Máté csendőr kapáslövéshez készen indulj! Vegye magához a fegyvereket. Végeztem!”

VIII. MOZZANAT.

Helyzet.

Máté csendőr a fegyvereket elvette, az egyik orrvadász felemelt kezekkel áll, a másik sebesülten, a harmadik mozdulatlanul hanyatt fekszik.

Elhatározás.

Az orrvadászt elfogni, megbilincselni, a sebesültet első segélyben részesíteni.

Végrehajtás, parancs.

A járőrvezető még mindig célba vett puskával, oldalról közeledik az orrvadászhoz, attól pár lépésre feláll s kijelenti: „A törvény nevében elfogom!”

Járőrtársnak kiadandó parancs:

„Máté csendőr bilincselje meg”. Megbilincselés után személynotozást eszközöl a járőrtárs. Majd a megbilincseltet leülteti a földre a sebesült mellé.

A megsebesült orrvadászt a járőrtárs megvizsgálja, esetleg ha sebesülése engedő, megbilincseli és első segélyben részesíti.

A mozdulatlanul fekvő orrvadász megvizsgálásánál észleli, hogy az szívlövést kapott, meghalt.

Ha a sebesült menetképtelen, a jv. Máté csendőrnek parancsolja:

„Menjen a majorba, hozzon két előfogatot, az egyikre rakasson szalmát, hogy a sebesült lefekfethető legyen.”

Ha a sebesült menetképes, a két orrvadász összebilincselendő.

A járőrvezető további teendői.

Az utasítás értelmében a lelőtt dämvadat a közseg előjáróságának át kell adni, miért is a dämvadat az egyik kocsiira feltéteti, ha a sebesült menetképtelen, úgy azt a másik kocsiira lefekteti. A helyszínén az orrvadászt ügyében a nyomozást bevezeti. Járőrtársát a hulla mellett visszahagyja. Az elfogottakat a járőrvezető a község előjáróságához kíséri kikérdezés végett. A sebesültet a községben orvosi segélyben részesíti. A helyszínén található kilőtt töltényhüvelyt is magához veszi a jv., hogy az orrvadászat, részben pedig, hogy a járőr elleni fegyverhasználat igazolható legyen.

A községből a jv. jelentést tesz őrsparancsnokának, ha lehet telefonon, táviratilag, esetleg küldönc útján. Kikérdezés után pedig az elfogottakat az őrsre kíséri, az őrsparancsnok pedig a fegyverhasználat következtében szükséges jelentéseket megteszi.

Élményeim a megszállások alatt.

Irta: TIHANYI FERENC százados.

I.

Az „őszirózsás forradalom”, ahogy néhány megköttyogósodott újságíró nevezte el azt a végzetes őszszeroppanást, ami 1918 októberében következett be, mely megdöbbenéssel töltötte el azokat, akik az ország végein álltak.

Budapesten tombolt a csöceselék, jelentéktelen emberek máról-holnapra államférfiak, hadvezérek lettek, a hadügyminiszter nem akart katonát látni s népbolonditással akartak egy új Magyarországot teremteni.

A déli front is felbomlott s mi, akik a Duna mellett álltunk, kétségbeesve láttuk a fegyelmetlenségben tobzódó csapatokat haza vonulni. A daliás honvédek, a tiroli vadászok s más katonák, kiknek vitézségét és katonai erényeit még az ellenség is elismerte, részegen, lövöldözve, előljáróiknak nem engedelmességgel tértek vissza, azzal a hittel megtévesztetten, hogy vége a háborúnak, beköszöntött a béke s vele együtt a gondtalanság és boldogság.

A „hadügyminiszter” távirata egy napon hozzánk is beköszöntött. Minden katona menjen haza! S az orsovai Dunavonal védelmét szolgáló csendőrség megerősítésére kiküldött 1500 gyalogos azonnal engedelmességet a parancsnak. Így maradt az orsovai csendőrszakasz Duna partjának védelmére 120 csendőr.

A szerb csapatok ezalatt előnyomultak s november elején már a Duna szerb partjánál állottak. Ez még rendben let volna, de nemsokára átkeltek a Dunán s a magyar parton megindultak Orsova felé.

A böles „nemzeti tanács”, amely Budapesten a hatalom letéteményese volt, ebben semmi különöset nem látott, mert Károlyi Mihály fegyverszüneti szerződése szerint a közigazgatás és a csendőrség az ellenség által megszállt területeken helyén marad és épp úgy teljesíti hivatását, mint azelőtt. Csakhogy ezt a szerződést csupán Károlyi respektálta, de nem a kis entente hatalmasságok.

A szerbek alighogy átkeltek a Dunán, a legelső csendőrörsöt lefegyverezték és szélnek eresztették, kijelentvén, hogy nem türik meg a magyar csendőröket.

Ellenállni nem lehetett, mert fegyverszünet volt, de a csendőröket nem lehetett kitenni a lefegyverzés szegényének és veszélyének sem, nem maradt tehát más hátra, mint őket az előnyomuló szerbek elől lépésről lépésre visszavonni.

November 10-én már Orsova szomszédságában levő Dunaorbágy községbe érkezett a szerb csapatok előosztága, mely 20 huszárból állott egy főhadnagy parancsnoksága alatt. A főhadnagy azonnal felhívott telefonon.

— Kapitány uram! — Tudatom, hogy 20 lovassal ideérkeztem s fél óra múlva indulok Orsovára. Kérem intézkedni, hogy a bevonulást semmi incidens ne zavarja. A legénységet le kell fegyverezni és a fegyvereket nekem átadni.

— Hogy gondolja ezt, — kérdeztem — hát a fegyverszüneti szerződés . . .

— Ah, — nevetett a telefonba — csak nem veszi komolyan?

— Azt hiszem, mindkettőnkre kötelező!

— A győzre csak akkor, ha ő is úgy akarja.

— Rendben van, — feleltem. — Közlöm Önnek, hogy 120 emberem és 4 géppuskám van. Remélem, Ön sem hiszi el, hogy az Ön 20 emberének mi letesszük a fegyvert!

— De a fegyverszüneti szerződés? — Csak nem fognak ellentállni?

— Hogy mit teszünk, az a mi dolgunk. A fegyverszüneti szerződés értelmében jogunk van a fegyverhez. De ha Ön, főhadnagy úr nem tartja kötelezőnek, én sem.

A főhadnagy erre kijelentette, hogy egyelőre felüggeszti az Orsovára való bevonulást. Utasításokat kér a parancsnokságától és azokat majd közölni fogja velem.

Nemsokára tudatott, hogy parancsnoksága kijelentette, hogy nem öhajtja lefegyverzésünket, de vonuljunk el Orsováról, mert nem tür meg magyar csendőröket.

A „hadügyminiszterium“ hogy elejét vegye az esetleges bonyodalmaknak, elrendelte visszavonulásunkat és november 13-án éjjel könnyezve hagytuk el Orsovát, melynek védelmében annyi nehéz, de szép napot töltöttünk.

II.

Az orsovai szárny legénysége felsőbb rendeletre Mezőhegyesre vonult vissza.

Itt már teljes szépségében kibontakozott a forradalom. Mindenütt vörös zászlók, izgató hirdetések, a csendőrség és a közigazgatás ellen, gyülekezések, felvonulások, fosztogatások, rablások. Valóságos tűzfészekbe kerültünk. Kezünk gúzsba volt kötve, a tömeg ellen fellépni nem volt szabad, mert, amit az tett, az a forradalom szent nevében csak jó lehetett.

Ebben a helyzetben nem volt csoda, ha mintegy hontalanul éreztük itt magunkat és napról-napra mindinkább elfogott bennünket a vágy visszamenni Orsovára. Ezt a kis várost a magunkénak tekintettük, hiszen azzal összeforrtunk jóban-rosszban egyaránt.

1918 december elején a szegedi csendőrkerületi parancsnokságtól parancsot kaptam, hogy menjek le Orsovára és a fegyverszüneti szerződésre való hivatkozással eszközöljem ki, hogy a szárny legénysége oda visszatérhessen. Nagy reményekkel indultam el. Hiszen Krassó-Szörénymegye többi részein, Lugoson és Karánsebesen a szerb parancsnokok nem emeltek kifogást a csendőrök ellen és így a megszállás ellenére továbbra is szolgálatot teljesíthettek.

Cs. A. huszárezredes, dandárparancsnok lekötelező szívélyességgel fogadott. Érvelésemet mindenben magáévá tette s kijelentette, hogy ő maga is amellet van, hogy a magyar csendőrség térjen vissza. Felkért, hogy állítsak össze egy beadványt, abban fejtsem ki indokaimat, jelöljem meg, hogy milyen községekben akarnek őrsöket felállítani stb. A beadványt el is készítettem és ő köszönettel vette át azzal, hogy referálni fog

Gyorgyevics tábornoknak és szentül hiszi, hogy meg is lesz az eredmény.

Közben a napok teltek-multak. Lassankint elfogott a türelmetlenség. Megkérdeztem ezért Cs. ezredest számíthatok-e kedvező elintézésre, mert ellenesetben elutazom. Cs. ezredes kitartásra intett.

Miután többszöri érdeklődésemre semmiféle pozitív választ nem kaptam, elhatároztam, hogy Gyorgyevics tábornoknál fogok kihallgatáson megjelenni és tőle fogok beadványomra érdemleges felvilágosítást kérni. Cs. ezredes igen helyeselte tervemet.

Elutaztam Temesvárra és jelentkeztem a szerb főparancsnokság főnökénél. Itt aztán azt a feleletet kaptam, hogy a tábornok nagy elfoglaltsága miatt nem fogadhat, térjek vissza Orsovára, a beadványom rövid idő alatt ügyis elintézését nyer.

Nem volt mit tenni, újra Orsovára mentem, ahol Cs. ezredes a legelőzékenyebben újból türelemre intett.

Egy este a kávéházban voltam egy polgári társasággal, amikor az asztalunkhoz ült egy szerb főhadnagy és kölcsönös bemutatkozás után, ittlétem célja felől érdeklődött.

Amikor elmondtam neki megbízatásomat, elmosolyogta magát és kijelentette, hogy fogadni mer, hogy a beadványom még ma is Orsován van és ott is marad örökké. Kétkedőleg csóváltam fejemet.

A főhadnagy erre eltávozott és rövid idő múlva a beadványomat elém tette az asztalra. A beadvány érintetlen volt, Cs. ezredes még nem is vette meze, nemhogy jó véleményt írt volna rá.

Felháborodtam e kétszínűségen.

A főhadnagy zsebrevágta az iratot és azután oda-súgta nekem, hogy utazzam el azonnal, mert esetleg holnap már késő lesz.

Még aznap éjjel vonatra ültem és Aradon ért a hír, hogy a szerb zónában levő magyar tiszteteket a szerbek Kragujevárcra vitték és internálták.

Képek a Szent István-napi körmenetről: A Szent Jobb.

Képek a Szent István-napi körmenetről: Kormányzó Úr Ő Főméltósága a körmenetben.

III.

1919 márciusában Krassó-Szörénymegye nagy részéből és így az orsovai szárny területéről is a szerbek kivonultak, hogy helyüket a francia megszálló csapatoknak adják át. A francia parancsnokság Temesváron ütötte fel hadiszállását. Farré, hadosztály-tábornok, főparancsnok magyarbarát érzelmeinek hamarosan híre ment.

Megpróbáltam nyélbe ütni azt, ami a szerbeknél nem sikerült.

Farré tábornok nagy jóindulattal fogadta előterjesztésemet és kijelentette, hogy a magyar esendőségre szüksége van, mert nines, aki Orsova vidékén a közbiztonságot fenntartsa. Mindössze az volt a követelése, hogy a vörös sapkarózsa helyett, a magyar nemzeti színt viselje minden esendőr és semmiféle szocialista agitációban részt ne vegyen. Sajnos, ekkor már a bizalmirendszer a esendőségnél is életben volt, végtelen kárára a fegyvereknek és a testület jóhírnevének. A tábornok kívánalmait örömmel honoráltam és a magam részéről azt kértem, hogy adjon garanciát arra nézve, hogy a legénység saját tisztjeinek parancsnoksága alatt, fegyveresen teljesíthessen szolgálatot és arra az esetre, ha a francia csapatokat más hatalom csapatai váltanák fel, biztosítsa fegyveres elvonulásunkat.

Farré tábornok ilyen értelemben nyilatkozatot állított ki és most már csupán a hadügyminiszterium jóváhagyása kellett, hogy régi álmunk, az Orsovára való visszatérés valósággá váljék.

A francia főparancsnokság által kiállított menetlevéllel indultam vissza Mezőhegyesre, hogy tárgyalásaim eredményéről a szegedi kerületi parancsnokságnak jelentést tegyek.

A vonat azonban csak Ujaradig közlekedett, innen gyalog kellett átnenni Aradra. Az ujaradi hídnál egy szerb főhadnagy igazoltatta az átkelni szándékozókat, de alig talált 1-2 igazolványt érvényesnek. Hiába volt

minden kérés, könyörgés, irgalmatlanul visszautasította azt, akit akart. Szinte úgy látszott, hogy ábrázatra és nem igazolványra megy a dolog.

Végre én is eléje kerültem és büszkén odanyújtottam francia menetlevelemet.

— Hát ez micsoda? — kérdezte.

— Francia katonai menetlevél — feleltem.

— Szerb igazolványa van?

— Nines.

— Akkor utazzon vissza Temesvárra és szerezzen magának, mert anélkül nem engedem át — szolt és ráadásul széttépte menetlevelemet.

Hiába tiltakoztam, hiába hangoztattam, hogy a francia főparancsnokság megbízásából utazom, egyszerűen nem vett róla tudomást.

Elhatároztam, hogy azért sem térek vissza Temesvárra, hanem elmegyek az ujaradi várba Popovics alezredeshez és elpanaszolom a történeteket. Popovics alezredes már előzően ismertem, igen előzékeny és megértő ember volt, így joggal számíthattam arra, hogy a rajtam esett sérelmet reparálni fogja.

Popovics alezredes előszobájába bekopogtatva, ott egy hadnagyot találtam. Mint később értesültem, nem volt szerbiai eredetű, hanem torontáli szerb, ami kellet ok volt arra, hogy még gögösebb legyen, mint az ó-szerb és annál elvakultabban gyűlölte a magyart.

Nagy dolgok sokszor az előszobában intéződnek el. Az én kis ügyem is itt kapott pontot.

Az előszobába belépve, üdvözöltem a hadnagyot és előadtam, hogy Popovics alezredessel óhajtanék beszélni.

A hadnagy úr alig egy fejbiccentéssel fogadta üdvözlésemet, helyéről meg sem mozdulva, megfellebbezhetetlenül jelentette ki:

— Ön nem fog az alezredes úrral beszélni.

— Fontos ügyben szeretnék vele beszélni és tudom, hogy az alezredes úr fogadna, ha tudná, hogy itt vagyok.

— Őn nem fog az alezredes úrral beszélni, — volt újra a válasz.

Erre engem is elfogott az indulat.

— Bocsánatot kérek, Önnek kötelessége engem bejelenteni, majd az alezredes úr fogja eldönteni, hogy beszélhetek-e vele vagy nem?

— Megmondtam, hogy Őn nem fog az alezredes úrral beszélni — szólt és tekintete sötétebb lett egy árnyalattal.

Még mielőtt újból szóhoz juthattam volna, az ajtó kinyílt és két szerb katona jelent meg. Mit mondott nekik a teljhatalmú hadnagy úr, mit nem, nem tudom, csak akkor értettem meg, amikor pár pillanat múlva a kapu előtt találtam magamat.

Most már teljesen reménytelennek láttam helyzetemet, nincs más hátra, mint visszamenni Temesvárra. Pedig alig tíz perenyire ott mosolygott előttem Arad városa és csak egy kis híd választotta el tőle. De a híd feljártánál egy szuronyos szerb katona állt őrt, mintegy felkiáltó jelként figyelmeztetve, hogy hagyják fel minden reménnyel. Éppen deket harangoztak. Tudja Isten, volt ebben a harangszóban valami, ami valósággal vonzott, hívogatott és mégis úgy állt előttem Arad, mint egy mesebeli város, ahová nem tudok eljutni soha.

A földön egy botot pillantottam meg magam előtt és a következő percben már az az ötletem támadt, hogy sántának tetetem magamat, hátha az őt megszán és felenged a hidra.

Nagyon nehezen ment a sántikálás és nagyon keserves arcot vághattam, mert amikor az őrhöz értem, részvételt nézett végig rajtam és a lábamra mutatva kértett valamit, amit miután nem tudok szerbül, nem értettem meg.

— Rát! — feleltem, tudván, hogy ez a szó háborút jelent.

Az őt megcsóválta fejét és körülnézett. Társai benn falatoztak az őrszobában, rajtam kívül más élő lény nem volt a közelben.

Vállamra tette kezét, valamit mondott és intett, hogy menjek. Nekivágtam a hídnek, egy darabig sántítottam, de hiába, unalmas dolog az, ha az embernek jó lába van. Eldobtam hát a botot és katonásan kiléptem.

Valaki a hátam mögött éktelenül kacagott. Hátra néztem, hát az én jószívű öröm kacagott, hasát fogta s kedélyesen megfenyegetett.

En is elnevettem magamat. Hiába, mégis csak igaz, hogy többet ésszel, mint erővel.

IV.

A hadügyminiszter a franciákkal kötött megállapodásomat jóváhagyta és elrendelte, hogy az orsovai szárny légénysége térjen vissza Orsovára. Ez azonban újabb feladat elé állított. Meg kellett jelennem Farré tábornoknál a visszatérés részletintézkedéseinek megbeszélése végett. Igazolványom azonban nem volt és így teljesen kivihetetlennek látszott az újaradi hídon való átjutásom.

Aradon ekkor egy francia lovasosztály állomásozott. Bekopogtam annak parancsnokához, egy őrnagyhoz, előadtam az újaradi hidaknál történeteket és hogy Farré tábornoknál mielőbb meg kell jelennem. Nagyon dühös lett, amikor meghallotta, hogy francia menetlevelemet nem respektálták és kijelentette, hogy minden tekintetben segítségemre lesz.

Ellátott egy francia igazolvánnyal, egy francia katonai autóra ültetett és egy hadnagyot rendelt ki a védelmemre.

A hídon nem állotta senki utunkat. Az újaradi vasútállomásra érkezve, a hadnagy bevitt a szerb pályaudvarparancsnoksághoz, bemutatott a szerb századosnak és figyelmeztette őt, hogy én Farré tábornoknak futárja vagyok, tehát engem feltartóztatni nem szabad. Véletlenül egy orosz vöröskeresztes ápolónő is ott tartózkodott a szobában, aki a francia hadnagy nyilatkozatát szerbül tolmácsolta a századosnak. Utóbbi mindent megértett, magáévá tett és hangsúlyozta, hogy számíthatok támogatására, „mert engem nem magyar tisztnek, hanem a szövetséges francia hadsereg tagjának tekint.”

Közben a vonatindulást jelezték. Erre ő is, a hadnagy is kikísérték a vonathoz és mikor a kocsiba fel-

szálltam, a szerb százados is igen barátságosan köszönt el tőlem. A vonat elindult, a francia hadnagy pedig autóján visszabogott Aradra.

Ma sem tudom, hogyan történhetett meg, de egyszerre a vonat visszabogott az újaradi állomásra. Alig álltunk meg, egy fiatalember jelent meg fülkém ajtajánál. Azt hittem, valami kereskedősegéd, aki szintén utazik s utitársamnak csapott fel.

Ez a feltevés azonban csakhamar valótlannak bizonyult. Ékes magyarsággal mint detektív mutatkozott be és felszólított, hogy jöjjenek a pályaudvarparancsnokság irodájába, mert a százados beszélni akar velem. Tudtam, hogy hiába tiltakozom, hiába ellenkezem, mert, akinél a hatalom, annál az igazság. Csak az bosszantott, hogy engemet is, a francia hadnagyot is mályen agyafurttan kijátszották. Elindították a vonatot és mihelyt a hadnagy eltávozott, rögtön visszatolatták.

A százados most már nem volt barátságos hozzám. Az orosz vöröskeresztes hölgy is végigmustrált és aztán franciául tolmácsolta a százados szavait. Kiderült, hogy a franciák szolgálatában álló kém vagyok, aki a szerbek ellen kémkedem. Hiába mutattam ki, hogy e vád tarthatatlan és képtelen, a százados megmaradt állítása mellett és ajánlotta, hogy térjek vissza Aradra, mert a Temesvárra való utazás esetleg kellemetlenséggel járhat.

Mikor látta, hogy szándékomat nem változtatom meg, többé nem akadékoskodott, a detektív elkísért a vonatig és udvariasan elköszönt tőlem.

A vonat elindult. Balsejtelem lepott meg, éreztem, hogy nincs minden rendben, valami történni fog velem.

Egyedül utaztam fülkémben. A folyosón egy fegyveres szerb katona álldogált, nehéz batyúval. Kissé furcsa volt, hogy második osztályú kocsiba szállott fel. Különösebb jelentőséget mégsem tulajdonítottam neki, hiszen a forradalom alatt a vasúton való utazás sem ment olyan rendben, mint azelőtt.

Vingára megérkezve, egy szerb katona szállt be hozzám. Tisztességesen köszöntött és aztán, mintha ez lenne a legtermészetesebb, az ablak mellé ült.

— No, — gondoltam, úgy látszik, el vagyok fogva. Vajjon mi lesz még ezután?

Közben benyitott a kalauz. Elkezdtem beszélgetni vele, — tudomására hoztam azt a gyanumot, hogy a szerb katonák elfogtak és megkértem, hogyha Temesváron azt látná, hogy tényleg kísérem, nyomban értesítse telefonon a francia főparancsnokságot, hogy elfogtak és hogy hová vittek. Megígerte, hogy szemmel fog kísérni, mert jól tudja, hogyha ezek egyszer Belgrádba visznek, soha többé nem látom meg Magyarországot.

A vonat tovább haladt, a szerb katona úgy tett, mintha ügyet sem vetne reám. Amikor azonban Temesvárra megérkeztünk, a folyosón álló kinyitotta az ajtót és reám szólt, hogy: „Napred!”

Nem ellenkeztem.

Mikor leszálltunk, 6 szuronyos katona vett körül és bekísérték a pályaudvarparancsnoksághoz. Itt egy szerb százados nagy dikciót vágott ki szerbül, amiből azonban egy szót sem értettem. Felleléséből, hangjából, taglejtéseiből azonban megállapítottam, hogy nem való hízlgő dolgokat mondhat nekem.

A hatásos szónoklat után egy sunyi ábrázatú polgárember lépett hozzám és megkérdezte, hogy megértettem-e, amiket a százados mondott.

Megmagyaráztam neki, hogy soha életemben nem értettem szerbül.

Kijelentette, hogy az sem baj, lesz majd alkalmam megtanulni, mert ma nem fogok már Temesváron hálai.

Ezután megengedték, hogy leüljek, tiszteletemre egy szerb katonát állítottak mellém.

Telt-múlt az idő. Különböző tiszték jöttek, mentek, telefonálás ide-oda és én ezt a lázas kapkodást mind a magam személyével hoztam kapcsolatba. Aztán azon tűnődtem, hogy vajjon a kalauz szavának állt-e, értesítette-e Farré tábornokot, mert meg voltam győződve, hogy ez a tetőtől-talpig nyílt és becsületes katona, nem fogja megengedni, hogy a szerbek ok nélkül meghurcoljanak.

Számításomban nem is csalódtam. Egyszerre kinyílt az ajtó, egy francia kapitány lépett be rajta. — Hol a magyar kapitány? — kiáltotta. Eléje álltam. A

következő pillanatban már francia katonák vettek körül, antóra tettek és beszállítottak a francia főparancsnokságra.

Farré tábornok melegen megrázta kezemet és gratulált lélekjelenlétemhez. Azután kijelentette nekem, hogy elégtételt fog szolgáltatni, hogy Gyorgyevics tábornokkal fog nekem igazolványt adni, nehogy a szerbek újra alkalmatlankodhassanak.

Megköszöntem jó szándékait és felhívtam figyelmét arra, hogy az igazolvány csak addig ér valamit, amíg respektálják. De a szerb igazolványt is épp úgy eltéphetik, amint azt a franciával tették és engem úgy elűntethetnek, hogy sohasem fogja híreimet hallani.

A tábornok hitetlenül csóválta fejét. Megértette aggodalmamat, egy francia altisztet adott mellém, aki mindig nyomomban volt és ez az élő igazolvány többet ért, mintha az összes szerb parancsnokságok pecsétjével ellátott igazolvány lett volna birtokomban.

nagyszerűen megértették egymást. Valami lehetetlen nemzetközi nyelv fejlődött ki köztük, magyar, német, oláh szavakból s ha szavak nem vezettek célhoz, az arejátékok és a taglejtéseket vették segítségül.

Az az érzésem volt, hogy a francia katonák rokonszenvezett a napbarnított, deli magyar csendőrrel. Megosztotta velem élelmét, cigarettáját és ha elbúcsúztak egymástól, melegen rázták meg egymás kezét.

A napok így szépen teltek-multak, minden zavaró esemény nélkül, míg a meg nem szállott területeken őrzöngött a proletáruralom.

A pünkösdi királyság azonban nem tartott soká. A magas entente elrendelte, hogy Krassó-Szörény-megyét a franciák adják át végleg az oláhoknak. Így 1919 május 17-én újból elhagytuk Orsovát és visszavonultunk Szegedre, ahol a lugosi és karánsebesi szárnyak legénységével együtt Rőszke községbe különítettek ki bennünket, mint tábori csendőrzászlóalj.

Képek a Ludovika Akadémián történt tisztavatásról: Kormányzó Úr Ó Főméltósága kezét fog a legrangidősebb újonnan avatott főhadnaggyal.

V.

Eppen a proletárdiktatúra kitörése előtt egy nappal indultunk útnak Orsovára. Amerre a megszállott területen mentünk, valósággal ünnepeltek bennünket. Megrázó volt, hogy milyen ragaszkodással vett körül a nép, akármilyen anyanyelven is beszélt. Mikor az orsovai járás területére értünk és az egyes állomásokon a csendőrök leszálltak, hogy a községbe vonulva, az őrsöt újra felállítsák, megrohanták az emberek őket. Örömkialtásokban törtek ki, ölelgették őket, és ők maguk cipelték be a csendőrök podgyászait.

Orsova is boldog volt, hogy régi csendőreit újra falai közt üdvözölhette. A városparancsnok, egy francia alezredes, szívélyesen fogadott és kijelentette, hogy legmesszebbmenő támogatására számíthatunk. Mindössze csupán az volt a kívánsága, hogy a csendőrök magában a városban francia katonákkal együttesen teljesítsék a szolgálatot.

Igy is lett. Két magyar csendőr és két francia katonával együtt. Nem beszéltek egymás nyelvét, de azért

Szeged akkor nehéz napokat élt át. A város a franciák által meg volt szállva. Keletre az oláhok, északon a vörösek és délen a szerbek zártak körül, úgy hogy a város magára lévén utalva, az élelmiszerekben való hiány mindig érezhetőbbé vált, ami a drágaságot is jelentékenyen növelte.

Egy napon a szükség a zászlóaljunknál is bontogatni kezdte a szárnyát, élelmiszer után kellett nézni. A franciák nem adtak, ellenben a jó tanácsal láttak el, hogy menjek át a szerbek által megszállt Horgosra, hol bőségesen volt minden és eszközöljem ki az ottani szerb parancsnoknak az engedélyét arra, hogy szükségleteinket ott szerezhessük be.

A jó tanácsot megfogadtam. A francia városparancsnoksághoz beosztott szerb összekötőtől ajánló levelet szereztem, kísérelül pedig egy spahi altisztet kaptam.

Akadálytalanul értünk Horgosra. A parancsnokhoz, egy gyalogos századoshoz bekopogva, franciául bemutatkoztam neki. Gyanakvóan, bizalmatlanul fog-

dott. A szerben kívül más nyelven nem értett és így az irodavezető tizedese, ki valamikor Magyarországon községi írnok volt, tolmácsolta mondanivalóinkat.

Most már magyarul adtam elő jövevelem célját és átnyújtottam az ajánló levelet.

Nem tudtam mire magyarul, a százados bosszankova vette át a levelet. Nézte-nézte, megforgatta kezei közt, majd ijedt ábrázattal reám tekintett. Végre felbontotta a borítékot és a levelet kivette belőle, de csodák-csodája, megfordítva tartotta kezében és úgy tett, mintha olvasná.

„Ne tudna olvasni százados létére?” kérdeztem magamban.

A szerb százados tizedesének valamit mondott, mire az megjegyezte:

„A százados úr nem tud olvasni, de hogy Önt megtevéssze, meghagyta, hogy mondjam azt, hogy szemüvegjét otthon felejtette és így kénytelen a levelet velem elolvasatni.”

„Hát tényleg lehetséges?”

„Hogyna! Az öreg vályogvető volt Macedóniában!”

Igaz volt-e vagy nem, Isten tudja. Annyi bizonyos, hogy külseje semmi intelligenciát nem árult el. Lehet, hogy vitéz katona volt, de betűvetéssel sohasem foglalkozott.

A levél sok jóindulatot árult el és az őrnagy tényleg gavallérosan ajánlott a százados jóindulatába és kérte, hogy úgy teljesítse kérésemet, mintha őneki akarna szívességet tenni. Még a tizedes is elbámult, hogy milyen szép levelet írt az őrnagy.

„Dobre, dobre” mondogatta a százados.

Azután tudomásomra adatta, hogy neki gondolkoznia kell még a dolgon, parancsot kér a szabadkai hadosztályparancsnokságtól és a választ velem tudatni fogja.

Próbáltam meggyőzni, hogy olyan lényegtelen az egész ügy, hogy szükségtelen ezért ilyen magas parancsnokságot zaklatni.

„Dobre, dobre” válaszolta a százados, de azért megmaradt előbbi elhatározása mellett.

Otthagytam azzal a meggyőződéssel, hogy kiküldetésemből semmi eredményt nem remélhetek.

Igy is lett.

A válasz még ma sem érkezett meg.

VI.

A kudare nem kedvetlenülit el. Most már oláh részen kellett megpróbálnom a lehetetlent.

Az algyői Tisza hídnál egy oláh főhadnagy parancsnokolt. Megízentem neki, hogy szeretném megkérni őt, hogy engedjen át néhány mázsa búzát a csendőrség élelmezésére. Visszaüzent, hogy jöjjenek át estére, majd megbeszéljük a dolgot.

Este az algyői hídnál megjelentem, ahol a főhadnagy már várt reám. Kölesönös bemutatkozás után elindultunk a tanyára, amelyben a főhadnagy lakott. Embereim pedig az algyői konpnál várakoztak, hogy a búzát a Tiszán átszállíthassák.

A főhadnagy lakásán megegyeztünk, hogy a piaci áron 40 mázsát búzát enged átvitetni és intézkedett, hogy a szomszédos tanyások a megbeszélte mennyiséget a komphoz kivigyék. A tanyások örvendtek, hogy a búzának vevője akadt, a főhadnagy pedig azt hiszem maga is jó üzletet csinált, mert a két tanyától valószínűen megfelelő jutalékot kapott.

Most már meg kellett várnom, míg a búzát tényleg átszállítják a Tiszán és addig a főhadnagnál maradtam. Elbeszélgettünk a háborúról. Elmondta, hogy Temesváron volt újságíró, magyar iskolákat végzett, azért beszél hibátlanul magyarul. Mikor aztán az oláhok bevonultak Temesvárra, mint tartalékos tiszt tényleges szolgálatra jelentkezett és most az algyői hidat őrzi.

Az ajtón kopogtattak és egy oláh hadnagy lépett be.

Oláhu jelentkezett a főhadnagnál, azután felém fordult s bemutatkozott:

„Herr Rittmeister!” Leutnant N. N. stellt sich gehorsamst vor!”

Kiderült, hogy a volt 44-es közös gyalogezrednél szolgált.

Ujabb kopogás hallatszott. Egy oláh baka lépett be. Oda állott elém, összezsápta bokáját és harsány hangon jelentette:

„Százados úr, alázatosan jelentem, bejöttem a szobába”.

A főhadnagy elmosolyodott. „Honvéd baka volt” jegyezte meg.

Eltűnődtem. Mi is lett a világverő magyar csapatokból. Akik még nem régen német vagy magyar vezényszóra a császárért és a királyért küzdöttek, ma oláh mundaiban azt a földet gyalázzák meg, amely nekik életet adott.

„Hát hiába” szólalt meg a főhadnagy „román katonák vagyunk, de az osztrák-magyar katonai szellemet nem egyhamar tudjuk levetkőzni”.

Éjjél felé jelentették, hogy a búzát már átszállították. Atadtan az érte járó összeget és a főhadnaggal megindultunk az algyői hid felé.

Gyönyörű éjjel volt. A csillagok milliói ragyogtak az égen, a esendet nem zavarta semmi.

És ahogy ballagtunk, megborzongtam arra a gondolatra, hogy hová jutott az én hazám. A legmagyarabb folyónál, a Tiszánál oláh bakák strázsálnak és a tulsó oldalon a magyar gyilkolja a magyart . . .

VII.

A szegedi francia térparancsnokságnál teljesítettem mint összekötőtiszt szolgálatot. Parancsnokom, egy gyarmati csapatbeli alezredes, igen jóindulatú ember volt, de sem külseje, sem fellépése nem volt katonás. Hosszú szakállat viselt. Szájában mindig szivar. Zömök testet nagy búzgalommal igyekezett könnyűnek mutatni. Állandóan lábtekereset viselt és egy kampós botra támaszkodva jött-ment, farkas kutya kisereében.

Ha mérges volt, nagyokat kiáltott, de alárendeltjei nem ijedtek meg tőle, legfeljebb a kihallgatásra váró polgári egyének rezzentek össze.

Szeretett fontoskodni, de aki ügyes-bajos dolgában hozzá fordult, azon feltétlenül segített, ha tudott.

Egy napon a csendőrkertől telefonon közölték velem, hogy megjelent a laktanyában egy francia csendőr, egy szerb katona és egy szerb detektív, többrendbeli gyilkosság miatt letartóztattak egy magyar csendőrt és Szabadkára, a szerb hadbíróshoz akarják szállítani. A csendőr a forradalom kitörésekor az egyik temesmegyei őrsön teljesített szolgálatot. A szerb megszálló csapatok egy járőre egy este az ő községébe jöve, fosztogatni kezdett. A csendőr fellépett velük szemben és mert azok fegyvert fogtak reá, hármat agyonlőtt közülök. Így lett belőle: „gyilkos”.

Az alezredesnek azonnal elmondtam az esetet. Rosszalóan esóválta a fejét. Ha francia csendőr is segédkezett a letartóztatásnál, akkor a városparancsnokság hozzájárult a csendőr kiadatásához. Nincs más hátra, beszéljek a városparancsnok vezérkari főnökével és ha nem tudok eredményt elérni, ő fog a tábornoknál közbelépni.

Felhívtam telefonon a szerb detektívet és felkértem, fáradjon át hozzám a francia térparancsnokságra, mert a letartóztatott csendőr ügyében meg kell jelenünk a városparancsnok vezérkari főnökénél.

A szerb detektív el is jött és együtt elmentünk a városparancsnoksághoz. Az összekötő tiszt bevezetett a vezérkari főnökhöz, míg a detektív az előszobában várakozott.

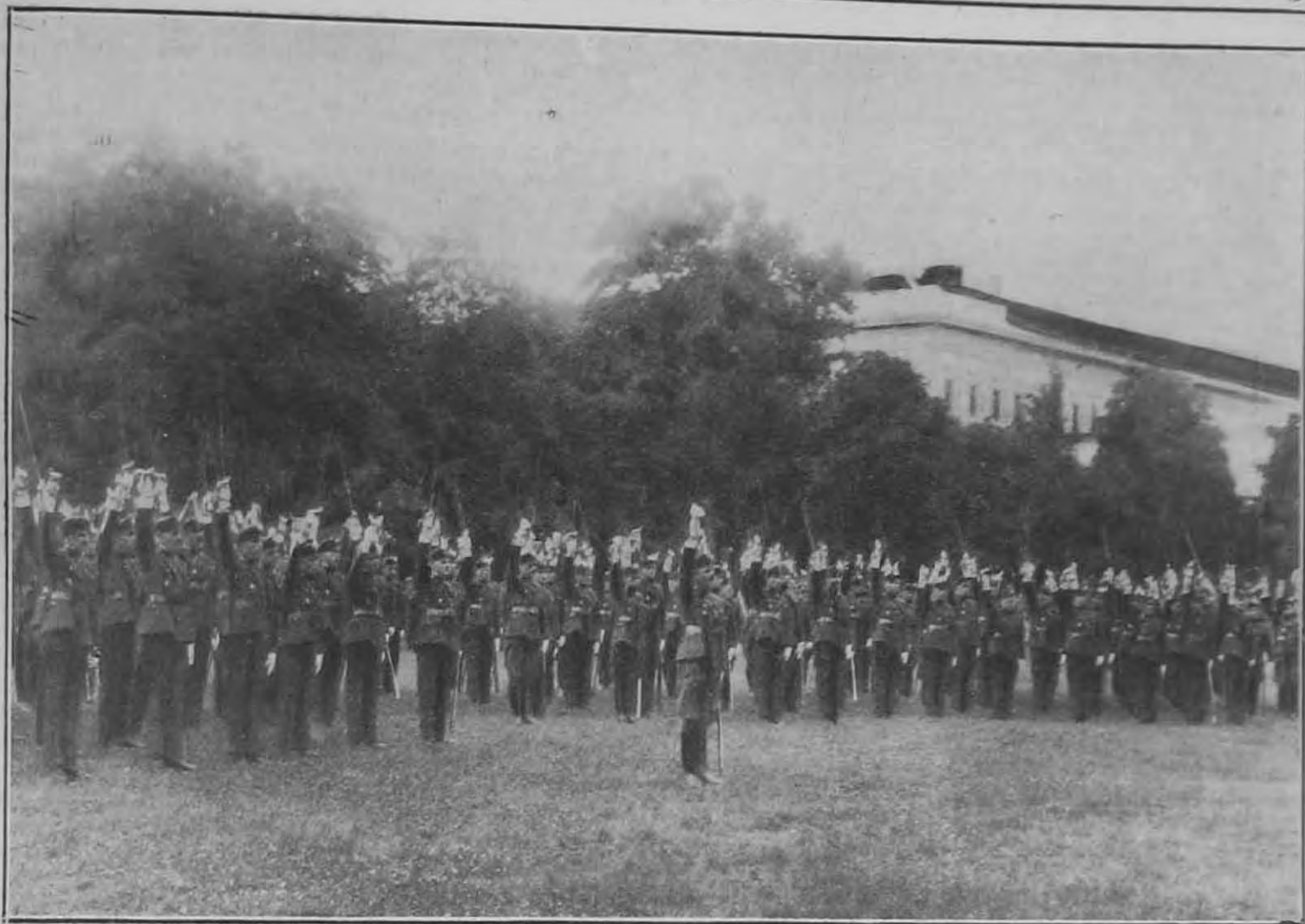
„Jó napot!” üdvözölt az őrnagy „mivel szolgálhatok?”

„Őrnagyom” feleltem „azt szeretném tudni, hogy Szegeden francia vagy szerb városparancsnokság van-e?”

E furesa kérdésen erősen meglepődött. Valószínűen azt hitte, hogy megbolodultam, hogy olyasmit kérdezek, amit még a gyerekek is tudnak.

„De kedves kapitányom, ezt a kérdést igazán nem értem. Hát Ön, mint összekötő tiszt csak tudja az istenért, hogy de Tournadre tábornok a városparancsnok. A tábornok úr tudomásom szerint pedig még ma is francia . . .”

„Azt tudom őrnagyom, hogy francia városparancsnokság volt mostanáig Szegeden. De talán ma már szerb van. Nem?”

Képek a Ludovika Akadémián történt tisztavatásról: Kardrántás.

„Ugyan, honnan veszi ezt? Jó kis móka, mondhatom!” jegyezte meg mosolyogva.

Erre aztán elbeszéltem neki, hogy egy szerb detektív és egy szerb katona jelentek meg Szabadkáról és egy csendőrt koholt gyilkosság címén letartóztattak. Hozzáfüztem azt is, hogy a csendőrség Szegeden a francia városparancsnokság védelme alatt áll, annak beleegyezésével teljesít szolgálatot, ha azonban a szerbek közülünk azt tartóztathatják le, akit akarnak, akkor a francia városparancsnokság hatalma csak névleges és maholnap mint összekötő tisztet engem is elcipelhetnek.

„Hol vannak a szerb kiküldöttek?”

„A detektív itt vár az előszobában” feleltem.

Behívatta.

„Mit keres Ön itten, francia területen?” kérdezte az őrnagy a detektívtől.

Elmondta megbízatását.

„Jelentkezett a városparancsnokságnál?”

„Nem” felelt a detektív.

„Hogy mert akkor itt eljárni?”

„A francia rendőrségnél jelentkeztem és az engedélyt adott a csendőr letartóztatására” válaszolt a detektív.

„A rendőrségnek erre joga nincs. Felszólítom, hogy társával együtt azonnal hagyja el Szegedet, mert különben lefogatom. Ha a megbízójának szüksége van valamire, forduljon a városparancsnoksághoz, s akkor majd intézkedünk. Elmehet.”

A detektív meghajolt és távozott.

Az őrnagy ezután felém fordult és megjegyezte: „No, kapitányom, elhiszi, hogy mégis francia városparancsnokság van Szegeden?”

„Elhiszem és köszönöm őrnagyom a csendőrség nevében, hiszen egy ártatlan ember életéről volt szó” feleltem.

A szerbek hosszú arccal távoztak. A francia rendőrpáncsnok kihallgatáson alapos dorgatoriumot kapott, a csendőr pedig meg volt mentve.

VIII.

1920. év június 4-én megkötötték a trianoni békét, amely az ezeréves Magyarországot darabokra tépte. A csonka országban gyászistentiszteletek és gyászünnepek hirdették a nagy nemzeti szerencsétlenséget. A zene mindenütt elhallgatott és a házakon gyászlobogókat lengetett a szél. Így volt Szegeden is.

Másnap megkérdezte az alezredes, hogy miért van gyászban a város.

„Trianon emlékezetére” feleltem.

„Nagyon szép” válaszolta. „Emiatt nincs zene sem a nyilvános helyiségekben?”

„Igen. Nyolc napig szünetelnie kell minden vigaságnak.”

„Hja, ha Önök felsőbb rendeletre és nem szívük parancsára gyászolnak, annak semmi jelentősége nincsen. Meglátja, hogy nyolc nap múlva úgy fognak mulatni az emberek, mintha győzelmet ünnepelnének.”

Bosszantott az alezredes nyersesége s ezért nem feleltem. Napokon át csak a hivatalos beszélgetésre korlátoztam a vele való érintkezést. Ha egyéb kérdéssel fordult hozzám, röviden és hidegen válaszoltam. Megértette tartózkodásom okát és nem zavart többé.

Letelt a gyász nyolcadik napja is. Az alezredes felkért, hogy tegyek vele egy sétát a városban, mert közleni valója van velem.

Elindultunk és a merre mentünk, a korezmákból és mulató helyekről kihallatszott a vidám muzsika, éketlen ordítózás és dinom-dánom. Egyszerre az alezredes megállt és jóságos kék szemével végignézett rajtam.

„Lássa, kedves kapitányom” mondta „Ön a multkor megneheztelt reám, pedig igazam volt.”

Reá néztem, nem feleltem. Tovább mentünk.

Ereztem, hogy szégyenben ég az arcom és egyre fejemben motoszkált, amit az alezredes nyolc nappal előzően mondott.

És mentünk egyik utcán be, a másikon ki, egy szó, egy hang nélkül.

Az alezredes csak nézte-nézte elkomorodott arcomat és különös melegséggel szólt hozzám.

„Megérttem a fájdalmát. 1871-ben mi is ott voltunk, ahová most Önök jutottak. Letépték Franciaország tésztéről Elzász-Lotharingiát és ma a két elrabolt gyermek újra anyja karjaiban van. Hogy ide jutottunk, azt annak köszönhetjük, hogy megfogadtuk egy nagy államférfiunk tanácsát: Sohsem beszélni róla, de mindig reá gondolni.”

Reá néztem, szemem fátyolos volt.

„És mindig arra gondoltunk, hogy Franciaország teste véres, csonka...”

Megszorította kezemet és elváltunk.

Sokszor megelevenedik emlékezetemben ez a jelenet.

Ne muljon el óra, hogy ne gondoljunk mi is a mi elrablott drága négy Elzász-Lotharingiánkra...

Bűncselekménnyel gyanúsítottak kényszeríthetők-e vallomástételre a nyomozat során?

Irta: ZSOLDOS BENŐ budapesti kir. ítélőtáblai bíró

A modern művelt államok büntető-jogszolgáltatásában időnként fel-felvetődik az az állandóan kísértő kérdés, hogy a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított egyént vagy tanut a nyomozati eljárás során akár fizikai, akár bizonyos lelki kényszer alkalmazásával szabad-e a valóságnak megfelelő vallomás tételére bírni?

Nálunk sem egészen jelentőség nélküli ez a kérdés, amelyre pedig bünvádi perrendtartásunk egész szelleme *tagadólag* válaszol. Gyanúsítottól vagy vádlottól a nyomozás remélhető sikerre vezetésének biztosíthatása céljából különösen fizikai kényszer alkalmazásával venni ki a kívánt vallomást: sem nem lehet, sem nem szabad. Egyes sajnálatos ténykedések e téren olykor mégis előfordulhatnak nyomozó közegeink részéről, bár dicsérőleg legyen mondva, elég szórványosan. Bírói tapasztalataink szerint a bünygyi főtárgyalások körmönfontabb vádlottai — főként a lopási bűncselekmények tárgyalásain — sokszor azt hozzák fel ürügyül a nyomozat során tett beismerő vallomásaik visszavonására, hogy a kihallgató detektívek őket „agyonverték” s emiatti félelmükben kényszerítve voltak a terhükre rótt bűncselekmény véghezvitelét beismereni.

A felhozott kérdés lényege az oceánontúli államok gyakorlati büntető-jogászait is erősen foglalkoztatja s éppen ez a jelenség az, melyet e cikk keretében ezúttal szóvátenni kívánok.

A börtönügyi és letartóztatási kérdésekben kiválóan elsőrangú amerikai börtön-egyesület, az American Prison Association a floridai Jacksonville-ben tartotta legutóbbi, 51-ik kongresszusát. Ezen az amerikai arányokban is népes, nagy munkásságú kongresszuson a new-yorki B. Ogden *Chisolm* és Hastings H. *Hart* igyekeztek némi világosságot vetíteni azokra a módszerekre, melyek segítségével a bűncselekménnyel vádolt egyénektől helyes vallomások és felvilágosítások nyerhetők.

A nevezett előadók — kiknek fejtegetéseit tartalmazó füzetet nemrégiben kaptam meg Amerikából — kiemelik, hogy az egész Egyesült-Államokban általános gyakorlat a rendőrtisztviselők és az eljáró államügyészek — de főként az előbbieket —

részéről, hogy közvetlenül a gyanúsított letartóztatása után és a formális bünygyi vizsgálatot megelőzően, hogy ők maguk egy nem formászerű nyomozásfélét folytatnak le tisztán annak a céljából, hogy a gyanúsítottól a bűnösség beismerését megszerezzék, vagy tőle oly vallomást nyerjenek, mely aztán a bünygy további folyamában a bűnösség megállapítását tegye lehetővé. E körüli buzgóságukban aztán nem egyszer túlsiklanak a rendes perrendi szabályokon és bizony adott esetekben nem riadnak vissza a fizikai kényszer alkalmazásától sem.

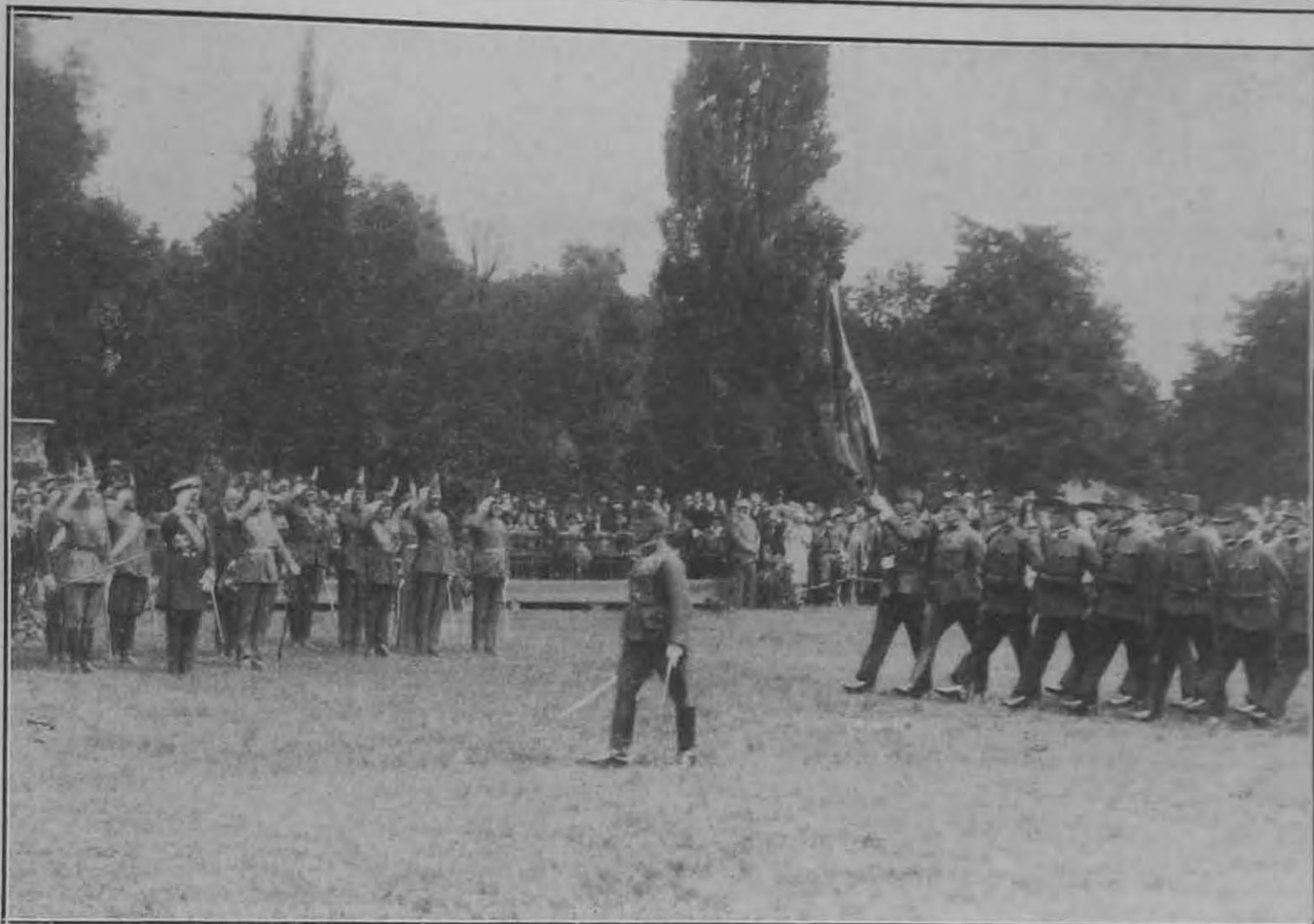
Ezzel a szerintünk sem helyes nyomozási gyakorlattal merőben szembehelyezkedik újabban az amerikai büntető bíróságok állásfoglalása, melyek közül az amerikai előadók legelsősorban a tennessee-i Supreme Court következő megállapítását emelik ki idevonatkozó irányadó jogszabályként:

„Egy vallomás csakis akkor megfelelő és elfogadható, ha az szabadon és önként keletkezik, — ha az kizárólag a bűnösség érzetéből ered s nem bármily fokú remény vagy félelem befolyásaként — míg ha a vallomás remény vagy félelem eredménye, ha azt olyan egyén befolyásolta vagy keltette fel, kinek hatalma van a letartóztatott felett: e vallomás érvénytelen.”

Mindezek a tapasztalatok arra indították a kongresszust tartó börtön-egyesületet, hogy a felvetett kérdést illetően ú. n. körkérdést intézzen az Egyesült-Államok száz nagyobb városának vizsgáló-ügyészeihez és rendőrfőnökeihez. A körkérdésre összesen 66 válasz érkezett be, 28 kerületi- vagy vizsgáló-ügyésztől és 38 rendőrfőnöktől. A jellegzetesebb válaszok közül néhányat itt ismeretnek.

A válaszok általában nagyon eltérők és egymásnak ellentmondók. A választ adó 28 vizsgáló-ügyész közül csak 5 tartja szükségesnek azt, hogy a törvényhozás szabályozza a nyomozó-közegeknek az ilyen előzetes nyomozás folyamán a gyanúsítottakkal szemben követendő eljárását, míg a többi 23, tehát a túlnyomó többség véleménye szerint az ilyen törvényhozási intézkedés csak arra vezetne, hogy megakadályozza a büntettesek elítélését. Ugyanezek közül 7 annak a véleményének adott kifejezést, hogy az a jogelv, amely szerint a bűncselekménnyel gyanúsítottak nem kényszeríthetők arra, hogy önmaguk ellen szolgáltatassanak bizonyítékot: a jelzett előzetes nyomozásban nem alkalmazható, vagyis e szerint áll az, hogy a letartóztatottakat az önmagukat terhelő vallomás tételére lehet kényszeríteni. Valamennyi (66) válasz egyértelműen kétségbevonja a fizikai szenvedés okozásának jogosságát a nyomozás sikerének a biztosítására, de azért 36 helyesli a tortúra bizonyos nemének alkalmazását, vagy a keresztkérdést a végből, hogy beismerő vallomás biztosítsák, 14 pedig ennek a módszernek a folytatását tartja helyesnek mindaddig, míg a kívánt beismerést vagy döntő bizonyítékokat meg nem szerezték.

A választadó 38 rendőrfőnök közül 36 határozottan elítéli a fizikai kényszerítés alkalmazását a bünvádi eljárás egész folyamán. Egy üres lapot adott be, egynek rövid de kitérő válasza szerint pedig: — a körülmények irányadók.

Képek a Ludovika Akadémián történt tisztavatásról: Az akadémikusok díszmenete Kormányzó Úr Ö Főméltósága előtt.

A bostoni kerületi ügyész nézete szerint annak a jogszabálynak, hogy egy fogoly nem kényszeríthető az önmaga ellen való tanuskodásra, az előzetes nyomozás során helye nem lehet, az csupán az eskü alatti kihallgatásoknál, a törvényszék jelenlétében és a főtárgyalás folyamán alkalmazható.

Kansas City államügyésze ezt válaszolta: — Elemi jogszabály az, hogy egy büncselekmény elkövetésével vádolt egyén nem kényszeríthető arra, hogy önmaga ellen szolgáltatson bizonyítékot. Nem hiszem azonban, hogy ez a szabály alkalmazható lenne az előzetes nyomozás rendén. Hiszen ha ez itt szigorúan érvényesülne, akkor sok nyomozás alá kerülő bűnsethben teljesen lehetetlen volna a büntetőjogi felelősséget megállapítani.

A new-bedfordi kerület ügyészének még szigorúbb e tekintetben a véleménye. A kérdéses jogelv, hogy t. i. a gyanúsítottak az előzetes vizsgálat során önmagukat terhelő vallomástételre nem kényszeríthetők, szerinte itt szintén nem alkalmazható. Erős a meggyőződésem, — mondja hogy a mi büntetőjogunk adminisztrációját teljesen letörné és a büntetettek zavartalanul teljesíthetnék „hivatásukat“, ha az ilyen előzetes nyomozással megbízott tisztviselők a gyanúsítottakkal szemben való magaviseletüket szabályozó törvények által korlátozva lennének.

Amint látjuk tehát: Amerikából nem igen várhatjuk a kérdés megnyugtató tisztába hozatalát. A mi büntető jogszolgáltatásunk szelleme sehogyan sem hozható összhangba a fentebb

ismertetett véleményekkel. A vallomások kényszerítés útján való kivételének, legyen az akár fizikai, akár lelki kényszer, sem az előzetes nyomozás, sem az egész bünvádi eljárás folyamán helye nem lehet. A bűnösség tagadásának fontos bűnjelek vagy megdönthetetlen bizonyítékok elébetartása útján való megingatása természetesen helyt foghat, sőt ennek gyakorlati alkalmazása az igazságszolgáltatás döntő érdekeit szolgálja, de már a beismerésnek a megfélemlítés inkvizicionális eszközeivel való kiesikarása nemcsak elítélendő, hanem egyenes visszaélés a hivatalos hatalommal.

Azért találunk oly kevés embert, akinek társalgása észszerű és kellemes, mert mindenki inkább arra gondol, amit ő maga akar mondani, nem pedig arra, amit mások mondanak neki. Az udvarias és ügyesen társalgó ember is elégségesnek tartja, ha figyelő arckifejezést mutat, míg szeméből le lehet olvasni, hogy számba se veszi azt, amiről beszélnek neki s alig várja már, hogy szóhoz juthasson; pedig meg kellene gondolnia, hogy a tetszés előidézésének és a rábírásnak nagyon rossz eszköze az, ha valaki önmagának akar tetszeni és hogy ügyesen hallgatni és helyesen válaszolni: ez a társalgó tehetség legnagyobb foka.

La Rochefoucauld.

Az életmentésről (vízbőlmentés).

Irta: KONTRA KÁLMÁN főhadnagy.

Sok szó esik mostanában a vízbőlmentésről. A közel múltban egyik bajtársunk tette ismertté nevét nem csak előttünk, hanem az egész magyar újságolvasó közönség előtt hőiesen véghezvitt életmentésével, mely mint az önfeláldozásig menő kötelességteljesítés ragyogó példája állhat mindannyiunk előtt.

Ezen esetből is okulva, de a különben már mindannyiunk által ismert belügyminiszteri rendelet folytán, elhatároztam az alábbiak megírását, azon reményben, hogy ezzel is előbbre viszem az egyelőre még a kezdet nehézségeivel küzdő ügyet.

A belügyminiszter úr rendelete nyomán a testületben is megindult a munka az életmentés megszervezésére, illetve oktatására. Amint értesültem, mostoha közanyánk a „költsefedezet” is megnyitja szikrádt keblét az újszülött táplálására és így remélhető, hogy az ezirányú munka intenzív és eredményes lesz.

Az életmentés megszervezésével most foglalkozni nem kívánok, csak annak szükségességére utalok pár szóval. A lapokban naponta olvashatjuk, hogy a víz mily jelentős számban szedi értékes áldozatait. Fürdőzők, esolnakázók szerencsétlenségei, kijózanodott öngyilkosjelöltek segélykiáltásai mellett nem mehetünk el tétlenül! Itt nemesak az emberi jóérzés, de önként vállalt magasztos kötelességünk is arra indít, hogy minden erőnkkel segítsünk a szerencsétlen helyzetbe jutottakon. Ki tudná elképzelni közülünk, hogy egy esendő tétlenül és tehetetlenül nézze a fuldokló halálküszdelmét? Hogy pedig tenni tudjon, ahhoz azt is tudni kell, hogy mit tegyen és hogyan tegye azt, anélkül, hogy saját életét is oktanul veszélybe sodorva, a szerencsétlenséget csak növelné.

Aki úszni nem tud, azt magát is menteni kell. Aki pedig nem tudja, hogy mint nyúljon a fuldoklóhoz, az aligha szabadulhat meg annak görcsös ölelésétől, melylyel bizton húzza az magával a hullámsírba.

Addig is tehát, míg a testületben az életmentés (vízbőlmentés) oktatása intézményesen megszervezve nem lesz, szolgáljon ez a pár sor az igen szép, de nem kevésbé nehéz munka előfutárjaként.

Jól véssük emlékezetbe: „Bátor szívnek társa a szerenese”!

I. Úszás.

Mindenekelőtt jó tudni azt, hogy aki úszni nem tud és mély vízbe kerül, — amennyiben külön megterhelve nincsen (nehéz ruha, felszerelés stb.) — a vízben nem merül el teljesen, ha testének egész terjedelmével a vízben van és mozdulatlan marad. E tétel fizikai törvényen alapszik és legjobb, ha mindenki maga megpróbálja alkalomadtán, hogy helyességéről meggyőződjék. Természetesen először le fog merülni a vízbe, de rövidesen felemelkedik, annyira, hogy teljes és gyors ki- és belégzést végezhet, ami után ismét kissé le fog süllyedni. A folyamat ismétlődik. A testet a tüdőbe szívott levegőből származó térfogatnyereség emeli a felszínre. (A vízbe mártott test annyit veszít súlyából, amennyi az általa kiszorított víznek a súlya.)

Ha az édes vízben mozgást végzünk, csak úgy maradhatunk a felszínen, ha a mozgásokat meghatározott szabályok szerint végezzük — úszunk.

Úszni lehet csak a karokkal vagy csak a lábakkal is, de rendszeren mind a négy végtagunkkal úszunk. A szabályos úszások között megkülönböztetünk mell-, oldal-, hát- és gyorsúszást, de ezenkívül még sok változatot ismerünk, melyekkel itt foglalkozni felesleges. Nem célműködésben foglalkozni az úszással, mert azt nem könnyű tanulni az ember. A vízbőlmentésnél arra az úszásra van szükségünk 1. amellyel leghamarabb elérjük a fuldoklót és 2. amellyel őt partrasegíteni igyekezzünk. Nevezzük ez utóbbit röviden mentő-úszásnak.

Hogy ki melyik úszással éri el leghamarabb a fuldoklót, az egyéni dolog. Fontos csak az, hogy magát lehetőleg minden akadályozó megterheléstől mentesítse (ruha, cipő, felszerelés) és hogy ne kiűszva (fáradtan) érhesse a fuldoklóhoz, mert akkor kevés segítségére lehet annak.

A mentőúszás csak a lábakkal, esetleg a lábakkal

és egy karral történik, miután a másik karral — esetleg mindkettővel — a fuldoklót kell fogni.

A lábakkal hátúszást, egy kar segítségével esetén rendszerint szintén hátúszást végzünk, de már oldal- vagy mellúszást is végezhetünk. Természetesen ezen úszások lassúak és igen fárasztóak a mentés egyébként hosszú és nehéz perceiben.

A fuldoklóval folyóvízben ármentén úszunk és csak tempóról-tempóra közelíthetünk a közelebbi part felé, ha segély nem érkezik. Álló-vízben arra tartunk, honnan legközelebb várhatunk segélyt, vagy ahol legközelebb érhetünk partot.

A mentés részletes kivitelével a III. fejezetben foglalkozom. Itt csak azt akarom megjegyezni, hogy az úszás a legegészségesebb és amint látjuk, igen hasznos és szükséges sport, amit — ha valaki egyszer megtanulta — elfelejteni nem lehet.

II. Evezés.

Pár — többnyire már közismert — dolgot kell az evezés és esolnak-kormányzásról is megemlítenem, mert a tárgyhoz tartozik.

Kétségtelenül hathatósabb, gyorsabb és biztosabb segítséget nyújthatunk a fuldoklóknak, ha esolnak van kéznél és azzal bánni is tudunk. A esolnak jó evezőkkel sokkal gyorsabban halad, mint az úszó és hajtása közel sem olyan fárasztó, mintha úszással igyekeznünk elérni a fuldoklót. Azt pedig talán mondanom sem kell, hogy a esolnakban biztosan térdelve, ülve vagy fekvé — de semmi esetre sem állva — sokkal biztosabban nyújthatunk és megbízhatóbb segédkezet az arra szorulóknak, mintha magunk is a hullámokkal — s esetleg már a kimerüléssel — küzdve birkózunk a part eléréséért.

Aki evezni nem tud, de módjában állana esolnakkal nyújtani segítséget, az ne tétovázzon, hanem eloldva a esolnakot, siessen annak orrába és ott letérdelve, arccal a haladás kívánt irányába felé kezdje ferdén előre a vízbe mélyesztett evezőjével maga felé, tehát a esolnak orra alá, húzni a vizet s így mintegy a vízbe előre kapaszkodva látni fogja, hogy a esolnak a megkívánt cél felé halad. Aki evezni és kormányozni nem tud, más-ként meg se kísérelje a esolnakkal való előrejutást, mert hamarosan be kell látnia, hogy a esolnakkal csak fogorni, de haladni nem tud vagy legalább is nem arra halad, amerre akar.

Az evezés és esolnakkormányzás gyakorlati kivitelét itt nem ismertetem, mert — erre is csak azt mondhatom, amit az úszásra — ezt nem könnyű tanulni az ember. A közönséges esolnakhajtás eléggé egyszerű dolog, amit egyszeri magyarázat és némi gyakorlat után mindenki elsajátíthat — ha csak nem jött két balkézrel a világra!

Ha a esolnakkal sikerül a fuldokló közelébe jutni, úgy próbáljunk először — ha még van rá idő — olyan tárgyakat utána nyújtani, melyekben megkapaszkodhat. Ilyenek pl. evező, tolórúd, halászbót, puska, ülődeszka, kötél stb. Ha merész utánahajolás nélkül kézzel is elérhetjük, akkor fogjuk meg haját, karját vagy ruháját és így megemelve juttassuk lélegzethez. Mindig mi igyekezzünk őt megfogni és ne ő fogjon meg minket, mert mi el tudjuk eresztetni, ha szükség van rá, de ő nem engedi el, amit egyszer megfogott. Utána nyúlmi csak térdelve, ülve, vagy a esolnak vége felé előre halva szabad, mert különben a esolnak ingadozása folytán a mentő is könnyen utána bukhatik a fuldoklóknak.

Ha a mentőesolnak egy- vagy kétszemélyes — mint amilyen legtöbbször — úgy vigyázni kell, hogy az a mentés izgatott perceiben fel ne billenjen. Ennek megelőzésére legfontosabb, hogy a esolnak egyenletesen legyen terhelve. Kis esolnakkal a megmentett esolnakba emelése csak a esolnak orrán vagy farán történhet a felfordulás fenyegető veszélye nélkül.

Ha egyedül vagyunk a esolnakban, úgy csak a végső szükség esetén ugorjunk a fuldokló után, mert ez esetben a esolnakra már alig lehet számítani, különösen folyóvízben! Az ugrás pillanatában ugyanis elrúgjuk magunktól a esolnakot s ha nincsen, aki visszahajtsa, az eltávolodik tőlünk. Ha mégis ki kell ugranunk a esolnaktól, úgy folyóvízben lehetőleg lefelé és befelé (az elérni kívánt parttól elfelé) ugorjunk, mert így még számíthatunk arra, hogy a esolnakot esetleg elfoghatjuk.

III. Segítségadás a vízben.

Fentebb láttuk, hogy esolnokról hogy lehetünk a fuldokló segítségére. Hogy a partról hogyan segíthetünk, ha a part közelében van szükség a segítségre, azt bővebben fejtegetni nem kell. Valami olyan kézügybe eső tárgyat kell utána nyújtani vagy dobni, esetleg kötni a fuldoklónak, amiben megkapaszkodhat és amivel vagy kihúzhatjuk, vagy az elmerülés ellen biztosítjuk. Ilyenek a nadrágszíjtól kezdve a mentőövig annyi változatban állanak rendelkezésére annak, aki a veszély pillanatában nem vesztí el a fejét, hogy ezek felsorolását meg sem kíséreltem.

De most érünk csak a dolog melegéhez! Hogyan fog hozzá az életmentő a vízben a mentéshez?

Itt már annyiféle kérdéssel és feltétellel kell számolni, hogy csak általánosságban merek nekivágni a dolognak!

Nem felületességből teszem ezt, de erről könyvet kellene írni, hogy az összes eshetőségeket letárgyaljuk, s mégis könnyen előállhatna egy eset, amely egészen más volna, mint ahogy a könyvben áll.

Ha kartávolságra értünk a fuldoklóhoz s a part közel van, hátamögé kerülve (ha lehet) *lökődüssük* a part felé nagy karlökésekkel, lehetőleg alulról felfelé, hogy lélegzethez is juthasson. Ily módon persze csak kis távolságra juthatunk.

Ha a víz nem túlságosan mély, akkor a fuldokló alá bukva, meg fogjuk lábait és a vízfenékre állva, feltöljük a levegőre, hogy lélegzethez jusson. Ennek akkor lehet célja, ha pl. valaki kiesett a csolnából s így megvan arra remény, hogy a csolnából átveszik a fuldoklót. Ha nincsen kilátás rá, hogy átveszik tőlünk a megmentendőt, akkor ennek az eljárásnak sincsen célja, mert csak magunkat fárasztjuk vele. Akkor csak hadd igyék egy kicsit, mert úgy is csak bait okoz, ha nagyon eleven. Kissé különösen hangzik ez, de majd alább látjuk, hogy mi indokolja.

Ha másként nem megy, akkor elővesszük a legnehezebbet, a mentőúszást. Lássuk hát, hogy fogható meg a megmentendő? Lehetőleg — mondhatni csak — hátulról és pedig: hajánál, ruhanyakánál, felső karjánál fogva, vagy hóna alatt átnyúlva félkarral. Ezekben az esetekben úgy húzom magamra (háton úszva), hogy arca felfelé néz s feje a mellre kerül és így — ha meg tud — szabadon lélegezhet. Ajánlatos mentől közelebbre fogni a megmentendőt (hónalj alatti mell fogás), mert így elejét vesszük annak, hogy belénk kapaszkodhasson. Ily módon megfogva emberünket két láb és egy kar segítségével úszunk a legközelebb elérhető menedék felé!

Egy másik, az előbbieknél még biztosabb fogás, ha mindkét kézzel, lapos tenyérrel úgy fogjuk meg a fuldoklót, mintha hátulról két fülét akarnánk befogni. Ily módon biztosítva vagunk ölelése ellen, azonban csak két lábunk marad az úszásra, ami jó úszónak elegendő. Ilyenkor nyújtott karral távol tartjuk magunktól és természetesen háton úszunk.

Mellette úszva félkarral félkarját, nyakát, ruháját, vagy haját fogva is vontathatjuk a megmentendőt, s ilyenkor mellen úszunk, de ez egy embernek igen nehéz s rendszeren csak akkor haitható végre, ha ketten mentenek egyet. Csak ez utóbbi esetben remélhetjük, hogy a megmentendőt levegőhöz is tudjuk juttatni és hogy nem fog mentőjébe kapaszkodni.

A mentés azon módja, hogy a mentő mellen úszik s a mentendőt hátra véve szállítja, még elméletben sem állhatja meg a helyét, mert így a mentő kerül a víz alá s a nyakát hátulról átfogó megmentendő őt biztosan megfojtja, amint az első hullám újra szájához esap. Aki próbált kis gyermekkel fürdés közben így úszni, annak ezt nagyon jól kell tudnia.

IV. Védekezés a fuldokló ölelése ellen.

Mindenki hallotta már, hogy a vízbefuló még a szalmaszálba is kapaszkodik. Ez a tétel komoly és megszívlelendő! Sok derék és bátor életmentő lett már áldozata vigyázatlanságának, mert kiszolgáltatta magát a fuldokló hatványozott erejű, göresös, ösztönszerű szorításának, ezzel szemben tehetetlenül, kimerülve kényszerült feladni az utolsó küzdelmet s ezzel az életet. A kimentendők nagy része előtt ismeretlen terület a víz. Sokkal kevesebb azok száma, akik úszni tudnak és

mégis mentésre szorulnak. Még az úszók nagy részénél is azt tapasztaljuk, — különösen nőknél — hogy elvesztik önuralmukat és higgadságukat, ha történetesen szájukba esap a víz, szóval, ha isznak. A fuldokló pedig iszik s ez rémületét csak növeli s akár még öntudata birtokában, akár öntudatlanul göresösen, ösztönszerűen kapaszkodik abba, amit vagy akit elér. Azt nem kell fejtegetni, hogy mit jelent, ha a fuldokló belekapaszkodik mentőjébe. Ha a mentő ez ellen védekezni nem tud, ő is odavész.

Már fentebb is említettem, s ezt újra hangsúlyozni kívánom: mindig a mentő fogja meg a megmentendőt s ne megfordítva. Hogy ő meg ne foghasson, annak úgy vesszük elejét, hogy hátulról közelítjük és fogjuk meg a megmentendőt. Ha mégis sikerülne a fuldoklónak megfognia mentőjét, úgy mindenekelőtt meg kell szabadulni fogásától.

Egvesek igen durvának látszó preventív védekezést ajánlanak a megmentendővel szemben, melyek szerintem csak végszükségben alkalmazhatók. Ilyenek a fuldokló elérésekor, annak ökölesanással való elkábítása, vagy a fuldokló vízbe nyomkodása (itatása), hogy elveszítse eszméletét. Igen erős és kétesértékű dolgok, mert könnyen megeshet, hogy nem életre, de „halálra mentjük” a fuldoklót.

Mit tegyünk hát, ha a fuldoklónak sikerült megfognia? Ha a fuldokló velünk szemben van, nyitott ujjakkal úgy kapjuk el arcát egy kézzel, hogy arra két ujjunk csipetjébe kerüljön, állát és száját pedig tenyerünk szorítja fel, illetve fogja be. E fogás mellett, mely feltétlenül megbízható, térdünket vagy lábunkat törzsének, illetve altestének feszítve (rúgjuk) toljuk el magunktól. Nézzük csak mi következik, ha ezen fogást alkalmazzuk? A fuldokló a levegőért küzd, mert ez jelenti számára az életet. Ha most már légzőnyílásait befogjuk, ép oly ösztönszerűen, mint ahogy előbb belénk kapaszkodott, arra fog törekedni, hogy lefejtse arcáról a levegőt előle elzáró kezét, tehát elereszt.

Ha e fogást nem tudnánk alkalmazni, mert karjainkat lefogta a fuldokló, úgy gyomrának feszített ököllel és ágyékának feszített térdel igyekezzünk magunkról lefeszíteni, a végső esetben nem riadva vissza akár a legintenzívebb fájdalom okozásától sem, ha másként célt érni nem tudnánk. Azt kell szem előtt tartani, hogy ha az öleléstől szabadulni nem tudunk, mindketten biztosan oda vesszünk, míg ellenkező esetben legalább a mentő, esetleg a mentendő is megzabardulhat.

Ha előfordulna az a súlyos eset, hogy a fuldokló hátulról ragadja meg, vagy fogja le mentőjét, kevés remény van arra, hogy öleléstől kiszabaduljon. Ilyenkor minden erőnkkel azon legyünk, hogy bármi áron mielőbb lerázzuk magunkról, mielőtt energiánkat fogyni érezzük. Ilyenkor esetleg használhat erős hátraütés a fejfelé vagy esetleg két öklünkkel a fuldokló mellkasának oldalról való összeszorítása, ami izmainak elernyedését hozhatja létre. Itt már mindenki szívére, eszére és izmaira van bízva.

V. Segítségadás a vízen kívül.

Befejezésül ezt is érintenem kell, bár ez idegen terület, mert az orvosi tudás körébe tartozik. Mégis lejegyzek egyet-mást, amit mindenkinek jó tudni.

A vízbefuló ember haláltusája aránylag hosszú, tekintet nélkül arra, hogy meddig van öntudatnál. Egy darabig nyeli a vizet, majd, mikor a levegőhiány kényszeríti, lélegzeni próbál s akkor légesővébe áramlik a víz. Ezt ösztönszerűen kiköbögi s a tudó újabb tágulásánál a levegő helyett víz áramlik legzoutaiba, ami fulladásra vezet. A szív, miután nem kap felújított vért a tüdőtől, megáll, megszűnik a mozgás s ha segítség nem jön, megszűnik az élet.

Ha a mentés annyira jutott, hogy a megmentendőt a vízből kivettük s orvos — mint ahogy legtöbb esetben — nincsen kéznél, hozzálátunk életre keltéséhez ha erre szükség van. Mindenek előtt is a vizet kell eltávolítani tüdejéből. Ha többen vagyunk, akkor a leghatásosabb módot alkalmazhatjuk: „megelgatjuk” az illetőt. Ez abban áll, hogy felemeljük oly módon, hogy a feje lefelé álljon. Ezáltal a víz tüdejéből magától is kiáramlik, de azt segítenünk is kell oly módon, hogy a hátát derekától nyaka felé erősen masszírozzuk. Ha ketten vannak a segélyadók, akkor egyik a lábainál

fogva hátára emeli a megmentendőt, s a másik masszirozza. Ha csak egy ember van a víz eltávolításához és meredek part ninesen, amire emberét fejjel lefelé fektethető, úgy azt hasra fordítva, két karral alányúlva dereknál úgy emelje meg, hogy a feje (homloka) földre lógjon. Ha bírja fél karral és egyik térde alátámasztásával ilyen helyzetben tartani, úgy másik kezével a hátát masszirozza.

Ha a víz a tüdőből kifolyt, gyorsan lehetőleg vízszintes, egyenes helyen hanyatt fordítjuk emberünket s felsőtestét ruhátlanítva, derékfűzését vagy kötését felszabadítva, azonnal hozzákezdünk az életrekeltéshez mesterséges légzés útján.

Ha egy ember végzi a mesterséges légzést, úgy az térdeljen az élesztendő fejéhez s annak csuklóit megfogva szorítsa mellére s aztán kartároló mozdulattal emelje hátra kétoldalt maga mellé nyújtva az élesztendő karjait egész a földre, hogy ezáltal megfeszült mellizmai a mellkast emelkedésre kényszerítsék. A munkát ütemesen így kell folytatni, míg eredményre nem vezet, nem pedig rövid pár perces eredménytelennek látszó kísérlet után abbahagyni. Természetesen a mesterséges légzéshez a légzőutakat szabaddá kell tenni s ha szükség van rá, a száját kipeckeljük.

Ha két segítő van a mesterséges légzéshez, akkor egyik fejtől, másik lábtól térdel a mentendőhöz. Annak karjait hátra a földre szorítva a fejnél lévő a fej hátrabillentésével, a lábánál levő két tenyerével a mell ütemes nyomkodásával hajtának végre mesterséges légzőmozgást, míg az élet vissza nem tér.

Ha a szív megmozdul, akkor a szívtájék és a végtagoknak a szív felé haladó dörzsölésével, masszírozásával segítjük elő a vérkeringés megindulását. S lehet-e annál nagyobb örömünk, mintha a szívet újra dobanni érezzük?!

E kérdésre mindenki magának feleljen!

Ha van rá mód, hogy az élesztéshez orvost hozassunk, úgy egy pillanatig se késsünk értesítésével, de addig is tegyünk meg mindent, amit csak tehetünk, hogy embertársunkat életre keltsük, mert csak akkor végezhetünk jó munkát, ha ez sikerült!

Aki nem sajnálta elolvasni az elmondottakat, az megérti, hogy mi vezetett annak megírásánál.

Hősök emléksobrának leleplezése Piliscsabán. Jelének Sándor őrnagy koszorút helyez az emlékműre.

Össztűz vagy egyestűz.

Irta: KISS ALADÁR főhadnagy.

A Csendőrségi Lapok f. évi 15. számában fenti címmel egy érdekes cikk jelent meg. A cikkben felvetődött az a kérdés, hogy a csendőrsztagok karhatalmi fellépésénél célszerű volna az eddig alkalmazott össztűzet továbbra is alkalmazni az újonnan kiadott Gyalogsági Gyakorlati Szabályzatban egyedül ismert tüzelési mód, az egyestűz helyett. Az össztűz alkalmazását kívánatosá és szükségessé tenné az a körülmény, hogy a csendőrségnek, a vele szemben álló lázadó, igen sokszor nem, vagy csak primitív eszközökkel felfegyverezett s a belrendet veszélyeztető tömeggel szemben nem a megsemmisítés, hanem csak a megfékezés a célja. Az egyestűz alkalmazása pedig — a tűzvezető befolyásának csökkenése miatt — csak a megsemmisítést segítené elő. S így, Trianonnal megcsontított hazánk népességének csak új, önmagunk okozta veszteséget szerezni. Szükséges volna tehát — állapítja meg a szerző — a Gyalogsági Gyakorlati Szabályzathoz egy függelék kiadni. E függelék a speciális csendőrségi szolgálat számára szükséges eltéréseket foglalná magában. Így az össztűzet, a „Szuronyt szegez” fegyverfogást, mint a karhatalmi fellépésnél nélkülözhetetlen fogást az eddigi gyakorlattól azzal az eltéréssel, hogy a 2 sorban való tüzelés helyett az 1 sorban való tüzelés célszerűbb volna.

Nem gondolom hiábavalónak, ha e kérdéshez, éppen annak érdekessége miatt, hozzászólni próbálok.

Az össztűz vagy egyestűz alkalmazásának kérdése csak több főből álló járőr vagy osztag karhatalmi fellépésénél, illetőleg fegyverhasználatánál fordulhat elő. Ebből természetesen következik, hogy ilyen esetben a kivonult csendőrség több emberből álló csoporttal, úgynevezett néptömeggel áll szemben. Ez a néptömeg nagyobb zavargásnál, fegyveres lázadásnál — előreláthatólag minden alkalommal — löfegyverrel lesz felfegyverkezve és fegyveresen fog támadni vagy legalább is fegyveresen fog ellenállani. A fegyveresen megtámadott csendőrségnek a támadókkal szemben nem lehet más kötelessége, mint a rendelkezésére álló összes harceszközöket a harcászati elvek szerint alkalmazni. Ugyancsak alkalmaznia kell a harcászati eszközöket a fegyveresen ellenálló tömeggel szemben is.

Ismeretes, hogy a mai kor harcászata az össztűzet, mint nem megfelelő, törülte és helyette a célszerűbb és megfelelőbb egyestűzet alkalmazza. Törülte még pedig azért, mert a vezényszóra való tüzelés nélkülözi a pontos célzást. Sok töltényt pocsékol és kevés találatot eredményez. Harcban pedig sok találatra kell törekednünk, lehetőleg kevés tölténnyel. Ennek a célnak az egyestűz kétségtelenül jobban megfelel. Célszerűbb lesz tehát a csendőrség részéről is az egyestűz alkalmazása, mert gyorsabban, kevesebb költséggel s ami legfontosabb, kevesebb veszteséggel érjük el célunkat, a tömeg támadásának vagy ellenállásának leküzdését.

A Szolgálati Utasításunkban elrendelt lehető kiemelés itt nem jöhet számításba. Itt a fegyvert tekintet nélkül s kellő komolysággal kell alkalmazni a

szükség határáig. Itt csendőrök életéről, esetleg országunk belrendjének és nyugalmanak fenntartásáról lehet szó. Akkor pedig még a fegyverhasználatban sem lehet tekintet.

Más lesz természetesen az eljárás, ha a csendőrség felbujtók által felizgatott, egyáltalán nem, vagy csak primitív eszközökkel felfegyverkezett néptömegekkel áll szemben. Ezekkel szemben a fegyver használatára csak abban az esetben kerülhet sor, ha a néptömeg személyek, a közvagyon, közintézmények vagy magántulajdon ellen erőszakos cselekményeket — gyilkosság, rablás, magánlakásértés, gyújtogatás stb. — követ el vagy magatartása folytán ilyen cselekmények elkövetésétől alaposan tartani lehet és a tömeg feloszlata sem felhívás, sem fegyverhasználatval való fenyegetés, sem másként — rendezők, befolyásos egyének útján — nem érhető el. De még ekkor is az enyhébb fegyver, a szurony alkalmazandó előbb. Ez akként történik, hogy a kivonult csendőrség a szükséges tartalék visszahagyása után, a néptömeg ellen szurony-támadást intéz, hogy azt feloszlásra kényszerítse. A tartaléknak lehetőleg oldalt és mindig lövésre kész helyzetben kell lennie, hogy szükség esetén a szuronytámadást végző bajtársaknak segítségére lehessen. Segítségére akkor lesz szükség, ha a tömeg a feloszlatast végző csendőröket megtámadná. Segítsége ekkor pedig nem lehet más, mint a lőfegyver azonnali használata. A támadást elhárítani már csak ezzel lehet.

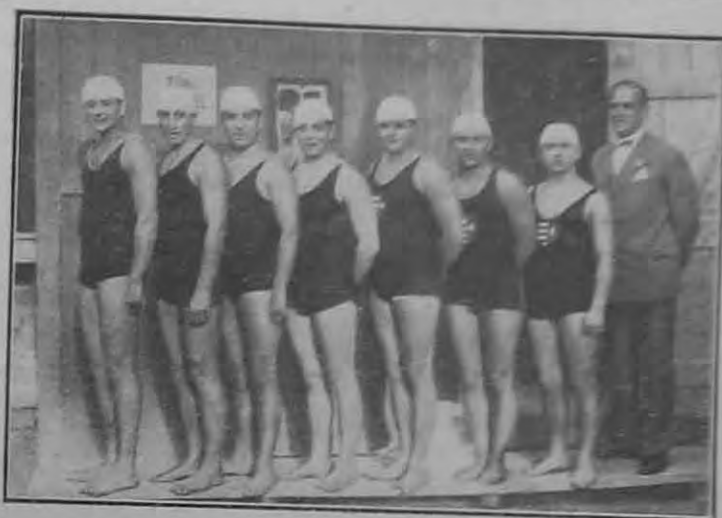
Kétségtelen, hogy itt gyors közbelépés szükséges. A csendőröket megtámadók igyekezni fognak azokkal minél előbb végezni. Pillanatnyi késedelem a megtámadott bajtársak halálát is jelentheti. Hogy mikor — osztúznél-e, vagy egyestűznél-e — dördülhet el előbb a szorongatott bajtárs életét esetleg megmentő lövés, azt hiszem, bizonyításra nem szorul. Az osztűz vezénylése hosszadalmas s ha a vezényszóval kapkodunk, csapatunk is ideges, kapkodó lesz. Az egyestűz rövid vezényszóval, igen gyorsan elrendelhető. Egy-két pillanat csak és ott van a helyén a lövedék.

De nézzük a dolog másik oldalát!

Említettem az előbb, hogy az osztűz azért törülték, mert nélküli a célzás pontosságát. A vele való tüzelésnél a kívánatos és célszerű pontlövés helyett a területlövés érvényesül. Ha tehát a lőfegyverrel közbelépni kényszerülő tartalék osztűzzel tüzelve a támadókra irányítja tüzét, nagyon kétséges, hogy — éppen az osztűznél szokásos célzás fogyatékosága miatt — a lövések nem-e azokat is érik, kiket meg akartunk menteni. Ha pedig tüzét nem a támadókra, hanem azoktól távolabbra irányítja, kérdéses, hogy a lövések hatását közvetlenül nem érző és nem észlelő támadók támadásukat azonnal abbahagyják-e. Ha nem hagynák, célunkat, bajtársaink megmentését, nem értük el.

Egyestűznél nyugodtabb a célzás, biztosabb a lövés. Nem lehet tehát kétséges, hogy egyestűzzel ez esetben is könnyebben és biztosabban célt érhetünk.

Nézzük végül azt az eshetőséget, amikor a kivonult csendőrség tartalék visszahagyása nélkül lőfegyverét használja. Szolgálati Utasításunk 68. §-a szerint, ha az embertömeg fegyverekkel vagy más,

Európa vízipóló-bajnokságát veretlenül nyerte meg Magyarország csapata. A csapat tagjai balról jobbra: Barta, Vértesi, Fazekas, Homonnai, Venk, Keserü I., Keserü II. Leghátul dr. Beleznay szövetségi kapitány.

a test biztonságát veszélyeztető eszközökkel és tárgyakkal a csendőrség ellen támadólag lép fel és ez utóbbi ezáltal a legszélsőbb szorongattatásba jutna, akkor, ha ez lehetséges, a bekövetkezendő fegyverhasználatra való előzetes figyelmeztetés mellett, a parancsnok szabályszerű vezénylésére a lőfegyvert kell alkalmazni. Erre tehát csak a végső esetben, a legszélső szorongattatásba jutás előtt kerül a sor. Valamint akkor, ha az előzőleg eszközölt szuronytámadással a tömeg szétesztetését elérni nem sikerült.

Mindkét esetben, a helyzet veszélyességénél fogva, a lőfegyver mielőbbi alkalmazása szükséges. Hogy az egyestűzzel való tüzelésnél ez elébb elérhető, fentebb már kifejtettem. Alkalmazása tehát ez esetben is kívánatos.

De kívánatos még más szempontból is. Ugyanis Szolgálati Utasításunk szerint a lőfegyver használatánál a gyermekeket, asszonyokat és aggokat lehetőleg kimélni kell. Igaz, hogy csak lehetőleg. De ha ez módunkban áll, meg is kell tennünk. Ha nem kimélnénk őket, ők lennének a fegyverhasználatnak a legsajnálatraméltóbb áldozatai. Bizonyára a legártatlanabbak is. S a főcinkosok, bujtogatók és a legveszélyesebb ellenszegülők, kik Utasításunk szerint is elsősorban veendő célba, talán megmenekülnének.

Az osztűzzel való tüzeléssel a gyermekek, asszonyok és aggok kimélése nem igen lesz elérhető. Nem pedig azért, mert egy sűrűn álló embertömegbe leadott osztűz hatása kiszámíthatatlanul nagy lehet. De éppen így nem lesz elérhető a főbb cinkosok célbavétele sem. Nem, mert a vezényszóra eszközölt tüzelésnél nincs pontos célzás. Pontos célzás nélkül pedig ezek, kik bizonyára nem állanak a puskaeső elé, célbavehetőek nem lesznek.

Az egyestűzzel való tüzelésnél nyugodtabb a célzás, pontosabb a lövés. Könnyebben és biztosabban érhető tehát el a kettős cél: a gyermekek, aggok kimélése és a főkolompók, bujtogatók célbavétele.

Hogy a tüzet vezényszóval beszüntetni az osztűznél vagy az egyestűznél könnyebb-e, azt a helyzet mérlegelése nélkül, teljes határozottsággal eldönteni nem lehet. Igaz az, hogy az osztűzzel való tüzeléskor a csapat jobban „kézben tartott”-nak

látszik. A valóságban csak akkor van kézben, ha úgy a parancsnoknak, mint a csapatnak helyén van a szíve és a csapat nehéz helyzetében is hidegvérű marad. Ha akár a parancsnok, akár a csapat fejét elveszti, kapkod, ideges lesz, akkor — miként ezt haretéren többször észleltem — a tűz beszüntetése nagyon nehéz lesz az ösztüznél éppúgy, mint az egyestüznél. Jól kézben tartott, jól kiképzett és fegyelmezett csapatnál pedig egyformán könnyű lesz mindkettőnél. Itt tehát a parancsnok egyéniségén kívül elsősorban a csapat kiképzése és fegyelme jön számításba.

Ha a csapat jól kiképzett, akkor az sohasem fog eltűnt, vagy nem megfelelő célra tüzelni. Nem, mert vérében van a lökiképzés legelemibb szabálya, hogy ekkor tüzelni nem szabad. Ha a csapat jól fegyelmezett, akkor a parancsnok első „tüzet szüntess“ vezényszavára mindég és azonnal abbahagyja a tüzelést. Csendőrosztageinkat pedig — önhittség nélkül — legalább is jól kiképzettnek és fegyelmezettnek mondhatjuk. Ekkor pedig nincs okunk az egyestűz alkalmazásától félni!

De nézzük, hogy tényleg nincs-e. Kétségtelenül bizonyos az, hogy a tömeg csak addig tekinthető a löfegyver használatkor célnak, míg az támad vagy ellenáll. Ha mindkettővel felhagy és futva menedéket keres vagy szétszalad, célt tovább nem mutat. S ha nincs cél, vagy ha az nem megfelelő, minden addig tüzelő csendőrnek legelső kötelessége lesz a tüzelést abbahagyni még akkor is, ha a parancsnok „tüzet szüntess“-t nem vezényelt volna. S mindaddig nem tüzelni, míg újra cél nem lesz. Az új cél pedig csak az újonnan támadók vagy ellenállók lehetnek. Itt tűzzel való üldözésről szó sem lehet. Itt a kivonult osztagnak csak arra kellett a fegyverhasználattal törekedni, hogy a tömeget szétszálásra kényszerítse. Ez pedig akkor, midőn a néptömeg futni kezd, eléretett. S ezt tudja minden csendőr. S éppen így tudja Szolgálati Utasításunk azon rendelkezését, hogy a fegyverhasználatnak a szükség határára túl sohasem szabad terjednie. A menekülő tömegbe való lövöldözéssel a szükség határát túllépünk. A fegyverhasználati jog minden túllépéséért pedig — s ezt is tudja minden csendőr — szigorú büntetés jár.

Nem vélem tehát aggodalmasnak az egyestűz alkalmazását ebből a szempontból sem. A tüzelés beszüntetése, illetve abbahagyása kiképzett csapatnál sohasem fog nehézségbe ütközni, ha a szív a nehéz pillanatokban is nyugodt marad. S amilyen könnyű lesz egy ilyen csapattal a tüzelést egyestüznél beszüntetni, éppoly nehéz lesz a kiképzetlen, nyugodtságát elvesztő csapattal a tüzelést az ösztüznél beszüntetni.

A tüzelésnél alkalmazandó alakzat és testhelyzet megválasztását jobbnak vélem a parancsnokra, illetve az egyes csendőrökre bízni. Általános érvényű szabályt e téren felállítani szinte lehetetlen. A parancsnok kezét megkötni pedig nem volna célszerű. A Gyalogsági Gyakorlati Szabályzat és a Lőutasítás elvei szerint válassza a parancsnok a helyzetnek és a körülményeknek legjobban megfelelő alakzatot. Ha az egysoros vonal mutatkozna legcélszerűbbnek, tüzeltehet abból is. Ha pedig szükséges s én azt hiszem, hogy jövőben leginkább ez lesz szükséges, tüzeltesen fedezék mögül. Itt pe-

dig a csendőrök válasszák ki maguknak a legmegfelelőbb testhelyzetet.

Ami végül a „Szuronyt szegezze!“ fegyverfogás visszaállítását illeti, szerény véleményem szerint erre jelenleg szükség nincs. Nincs pedig azért, mert a „Kézitusához kész“ fogás azt teljesen pótolja. Annál is inkább, mert lényegében mindkettő teljesen egyforma: a szurony az ellenfél mellének van szegezve. Hogy ez milyen vezényszóra történik, az a lényegen nem változtathat. De nem változtat az sem, hogy a „kézitusához kész“ helyzet roham előtt veendő fel. Nem, mert a karhatalmi osztág szuronytámadása sem más, mint roham a tömeg ellen a felosztás kikényszerítése végett. Hogy ezt „Szuronyt szegezze!“, „In-dulj!“ vagy „Kézitusához kész!“, „Hajrá!“ vezényszóra hajtjuk végre, az nem fontos. Fontos csak az lehet, hogy a szuronytámadással a tömeget szétszálta, a nagyobb bajnak elejét vegyüek.

Nem volt más céloom mint a felvetett érdekes kérdést más oldalról is megvilágítani és a kérdés lényegére rámutatni. Több szem többet lát, több ember többféleképpen gondolkozik. A cél azonban csak egy lehet: testületünk részére a legjobb megoldás kiválasztását elősegíteni.

Nyomozzon-e a csendőr polgári ruhában?

Irta: PINCZÉS ZOLTÁN százados.

(Befejező közlemény.)

A második megoldás, vagyis, hogy a nyomozásokat külön erre a célra kiválogatott és a szárnyvagy az osztályparancsnokságok székhelyein összpontosított polgári ruhás csendőrök végeznék, az őrsbeli legénység pedig a közbiztonsági szolgálatnak csak a nyomozáson kívül eső részét, a közrendészeti szolgálatot látná el, lényegében ugyanaz a módszer lenne, amelyet az állami rendőrség követ. Az állami rendőrség egyenruházott legénysége, az ú. n. őrszemélyzet nyomozással egyáltalában nem foglalkozik, tevékenysége csak az előfordult esetek bejelentéséből és legfeljebb azoknak a preventív intézkedéseknek a megtételéből áll, amelyeket a nyomozás eredményének veszélyeztetése nélkül még a rendőri bizottság vagy a nyomozóközegek megérkeztéig sem lehet elhalasztani. Magát a nyomozást a kapitányságról kiküldött detektívek folytatják le.

A rendőrségnél követett ez az eljárás a városi viszonyokban és a szorosan vett rendőri szolgálat természetében leli magyarázatát. A városi rendőr helyhez van kötve, nemesak azért, mert az utcai forgalmat felügyelet nélkül hagyni nem lehet, hanem azért is, mert a közönségnek is állandóan rendelkezésére kell állania, ez pedig csak úgy lehetséges, ha állandóan ugyanazon az órhelyen tartózkodik s így mindenki tudja, hogy szükség esetén hol találhat rendőrt. Ha a nyomozásokat, mondjuk, csak a jelentéktelenebbeket is, az utcai őrszemeknek vagy az őrszobák legénységének kellene teljesíteniök, vajmi kevés ideje lenne a rendőrnek arra, hogy órhelyén álljon, az utcai figyelőszolgálat teljesen eltűnne, pedig végeredményben az őrszemélyzetnek mégis csak ez képezi a főfeladatát.

A csepeli robbanás okozta légnyomás vasredőnyöket gyűrt össze.

Az előfordult bűncselekmények azonnali bejelentése a városi rendőrségnél sohasem ütközik akadályba, távbeszélő mindenütt és a nap bármelyik szakában rendelkezésre áll s a detektív vagy a rendőri bizottság egy órán belül még a város legtávolabbi részén is a helyszínén lehet.

Nem szabad elfeledkezni arról sem, hogy az intelligens városi lakossággal való érintkezésben és nyomozásban a nyomozónak is szüksége van bizonyos fokú általános intelligenciára, amellyel a rendőri őrszemélyzetnek nem minden tagja rendelkezik, sőt ebben a tekintetben még a detektíveknél is élesen elválasztható fokozatok vannak, amelyeket nemcsak a szolgálati beosztásnál, hanem még az egyes esetekben való alkalmazásnál is figyelembe vesznek.

Városokban, de különösen nagyvárosban a rendőrség eredményes működésének egyik feltétele a nyomozások és az ezekkel kapcsolatos nyilvántartások centralizálása. A bűnözők tevékenységét nem befolyásolja a város közigazgatási, mondjuk, kerületi beosztása, elhibázott dolog lenne tehát, ha a rendőrség viszont a büntetettek üldözésében a maga tevékenységét kerületek vagy pláne őrszobai területek szerint elaprózná, mert ezáltal nemcsak az összműködés volna megnehezítve, hanem az egyes nyomozóközegek vagy egységek áttekintése, helyi, személyi ismerete stb. is nem az egész város, hanem

a kis körzetek arányaihoz igazodna. Ezért is van szüksége a városi rendőrségnek egységes vezetés alatt álló központi nyomozószervre, amely az egyéb rendészeti szolgálattól függetlenül működik.

Kérdés, hogy vajjon szükség volna-e ugyanerre a csendőrségnél is?

Vitán felül áll, hogy a különös nyomozási képességgel és rátermettséggel bíró legénység kiválogatása, a nyomozásban való speciális kiképzése és kizárólag csak nyomozásra való alkalmazása nálunk is előnyökkel járna, ha meg lehetne csinálni. Mert bizony, nyomozni nem minden csendőr tud. Vannak csendőrök, sokszor hosszabb szolgálati idővel bírók is, akik mint járőrvezetők minden tekintetben kiválóan megfelelnek addig, amíg nyomozniok nem kell, amíg különös képességeket kívánó, komplikáltabb esetet nem kell kideríteniök, mások viszont már fiatal csendőr korukban is könnyű szerrel birkóznak meg a legnehezebb nyomozással is. A Szolgálati Utasítás előírja ugyan az őrsparanoknak, hogy minden egyes nyomozásra a legmegfelelőbb járőrvezetőt kell kiválasztania, a gyakorlatban azonban ez nem mindig lehetséges, mert sokszor a szolgálati órák számát is figyelembe kell venni, sokszor pedig az őrsparanoknak éppen csak egyetlenegy járőr áll rendelkezésére, tehát nincs kiben válogatnia. Ezzel szemben, ha a jó nyomozó csendőrök pl. a szárny székhelyén volna-

nak összpontosítva, biztosítva lenne, hogy az illető területen minden egyes nyomozás feltétlenül olyan csendőr kezébe kerül, aki tud is nyomozni. Ez pedig garancia lenne arra, hogy a kiderítetlen esetek száma a lehető legkisebb legyen. Ilyen módszer mellett a szárnyparancsnoknak is módjában állana a nyomozásokra vagy legalább is a fontosabbakra a mainál nagyobb és közvetlenebb befolyást gyakorolni, mert a nyomozó csendőrök a maga székhelyén közvetlen parancsnoksága alatt állának, a nyomozások — természetesen a szárnyparancsnok személyes részvétele nélkül — onnan indulnának ki és ott végződnének, a feljelentések még felterjesztésük előtt volnának felülvizsgálhatók és végül a szárnyparancsnok állandó személyes felügyelete a nyomozólegénység tökéletesebb kiképzését is biztosítaná.

A helyi és személyi ismeret megszerzése nem volna nehéz; egy szárny területe nem olyan nagy kiterjedésű, hogy azon a nyomozócsendőrök néhány héten vagy hónapon belül meg ne tudnák azt szerezni olyan mértékben, amilyenben szükségük volna rá. A polgári ruha kérdése pedig úgy volna megoldható, hogy a nyomozócsendőrök elvileg szolgálatban, tehát nyomozásaik közben is egyenruhát viselnének, a szárnyparancsnoknak azonban jogában állana engedélyt adni arra, hogy szükség esetén polgári ruhában nyomozzanak, sőt ezt — ha szükségesnek találná — egyenesen el is rendelhetné.

Ennek az első pillantásra tetszetős megoldásnak csak az az egyetlen hibája, hogy gyakorlatilag lehetetlen keresztülvinni.

Minden nyomozásnak vagy csak a fontosabbaknak a szárnyparancsnokságokhoz való központosítása az őrsöknek a nyomozásokból való kikapcsolását jelentené. Az őrsök legénységének nagyjában ugyanaz volna a feladata, mint ami a rendőri őrszemélyzeté: a figyelés; tevékenysége ezenfelül legfeljebb a kisebb kihágások feljelentésére szorítkozna. Bűncselekmény esetén az azt tudomásul vevő járőrnek csak a halaszthatatlan nyomozó cselekményeket volna szabad megtennie, egyébként az esetet a szárnyparancsnokságnak kellene bejelentenie s fontosabb esetekben megvárnia, amíg az onnan kiküldött nyomozó csendőrök megérkeznek és a nyomozást átveszik.

Aki a mi működési területünk viszonyaival tisztában van, az már ebből is megállapíthatja, hogy ez lehetetlen. Községeken kívül csak a legkritikább esetben lehet távbeszélőhöz jutni, sőt még sok külközségben is. Vidéken csak 8—12 és 14—18 óráig lehet telefonálni és táviratozni, este 19 órától például másnap reggelig kellene várni a jelentéssel. Ha a szárnynál van otthon nyomozó csendőr, azonnal, illetve a legközelebbi vonattal kiküldenek egy járőrt; lehet, hogy egy órán belül a helyszínén van, de lehet az is, hogy csak másnap estére, esetleg 24 vagy több óra múlva ér oda. Az őrsbeli járőrnek ezt tétlenül kellene bevárnia. Ez persze még a jobbik eset, mert megtörténhetik az is, hogy a szárnyparancsnokságnak egyetlen embere sincsen otthon; akkor a szárnyparancsnok nem tehet egyebet, mint hogy mégis csak az illetékes őrsöt utasítja a nyomozás lefolytatására.

Bármilyen kiváló nyomozókat is összpontosítson magának egy szárnyparancsnok, mégsem várhatja, hogy azok minden előfordult bűncselek-

ményt egy-két kiszállás alatt okvetlenül kiderítsenek. Mindig volt és mindig lesz egy kisebb-nagyobb százalék, amely sohasem derül ki, de emellett a kiderítetlen esetek nagy része hetek, hónapok múlva mégis csak kiderül, ha a nyomozó hosszabb időn keresztül fáradozik a kiderítésén. A szárnyparancsnoksághoz beosztott nyomozócsendőrök ezt nem tudnák megtenni csak úgy, ha a szárnyparancsnok őket hosszabb időre az illető őrsre helyezné, de így meg aztán rövidesen nem maradna embere.

El lehet képzelni, hogy egy-egy ilyen szárnyhoz összpontosított nyomozó osztag működése mennyi pénzébe kerülne a kincstárnak. Ha szárnyankint csak tíz, állandóan szolgálatban levő embert számítunk is, az már közel ezer ember volna, aki állandóan úton van, ez pedig nem olcsó dolog. Arra a célra, amit egy rendes szolgálatban levő, amúgy is vezénylési pótdíjat élvező járőr költségmentesen el tudna végezni, a szárnyparancsnokság székhelyéről külön járórt kellene kivezényelni, külön vezénylési pótdíjjal, vasúti, sőt esetleg előfogati költséggel is. Ezt a kincstár nem bírná anyagilag.

Nehezen lehetne megoldani az ellenőrzés kérdését is, amelynek természetesen a szárnyparancsnokságtól kellene történnie. A nyomozó csendőrök teljesen elvesznének a szárnyparancsnok szeme elől és dolgoznának a maguk szakállára, kiki az ambíciója, hajlama és megbízhatósága szerint. Alig hiszem, hogy ez javára válna a nyomozónak és a szolgálatnak.

És végül nem szabad figyelmen kívül hagynunk a legfontosabb tényezőt: az emberi természetet és annak gyöngeségeit. Az őrsöknek a nyomozások alól való teljes vagy részleges mentesítése magával hozná azok teljes érdektelenségét minden nyomozás iránt; arra a kényelmes álláspontra helyezkednének, hogy az esetek pontos bejelentésével eleget tettek kötelességüknek, hogy azután a kiderítetlen esetek száma tíz vagy ötven-e, az teljesen mindegy, mert a sok kiderítetlen eset nem az ő számlájukat, hanem a nyomozók számláját terhelné. Azt hiszem, hogy eléggé ismerem a legénységünket s éppen ezért bizonyos vagyok benne, hogy a nyomozó csendőrök az őrsök részéről a szorosán vett kötelességen túlmenő támogatásra aligha számíthatnának. Ez a féltékenység az ambíció kinövése.

Ezen nem segítene az sem, ha pl. csak a nagyobb horderejű, súlyosabb vagy komplikáltabb bűncselekmények nyomozását bíznák a szárnyak nyomozó legénységére, a kisebb nyomozásokat ellenben meghagynák az őrsök hatáskörében, mert hiszen a legénység — egészen természetesen — nem az apró-cseprő becsületsértések és tulajdon elleni kihágások feljelentését ambicionálja, hanem éppen az olyan esetek kiderítését, amelyekben alkalma nyílik arra, hogy rátermettségének és egyéni képességeinek bizonyosságát adja. Éppen a komplikáltabb esetek azok, amelyek változatosságot visznek bele a mindennapi portyázás egyhangúságába, amelyek felébresztik a szunnyadó ambíciót és amelyek erkölcsi jutalmat szereznek. Ettől pedig nem lehet, de nem is volna célszerű az őrsök legénységét megfosztani.

A polgári ruhát illetőleg megjegyzem, hogy

azok a hátrányok, amelyekre ezzel kapcsolatban az őrsnél reámutattam, bár nem olyan nagy mértékben, a szárnyakhoz összpontosított legénységnél is fennállának. Egy szárny területe nem olyan nagy, hogy abban a nyomozó csendőröket hamarosan meg ne ismernék, akár egyenruhában volnának, akár polgáriban. A terület és lakosság arányai nem olyan nagyok, hogy bennük 10—15, állandóan az emberek között jövő-menő csendőrt észrevétlenné lehetne tenni.

Csak nagy vonásokban érintettem ezt a kérdést, fölöslegesnek tartom a részletekbe tovább is behatolni, annyira világos és kétségtelen, hogy ez a második módszer sem felelne meg a mi céljainknak és viszonyainknak.

Az eddigiek alapján az egyedül lehetséges harmadik megoldás követelményei már önként adódnak.

Arra, hogy a csendőrség kebelén belül külön nyomozó szerv létesíttessék, nincsen szükség, a nyomozások foganatosítását tehát elvileg továbbra is az őrsökre kell bízni. Miután pedig nem mutatkozik célszerűnek, hogy az őrsök legénységének a polgári ruhában való nyomozás általában vagy esetenként megengedtessek, szükség van egy olyan szervezetre, amely csak polgári ruhában nyomoz és amely csak akkor lép akcióba, ha valamelyik őrs az egyenruhában teljesített nyomozás során nehézséggel találkozik, vagy ha olyan feladatok megoldásáról van szó, amelyeket csak polgári ruhában lehet megoldani. Egyszóval olyan polgári ruhás nyomozó szervezetre van szükségünk, amely sohasem működik önállóan, hanem mindig csak az őrsökkel karöltve, azokkal egy egészet képezve.

Az őrsöknek a nyomozások foganatosítása szempontjából fennálló jogai és kötelességei tehát változatlanok és érintetlenek maradnak, az őrsparancsnok éppen úgy felelős körletének közbiztonságáért és az előfordult bűncselekmények kiderítéséért, mint eddig, a különbség mindössze az volna, hogy míg a nyomozás során az őrsparancsnoknak eddig nem volt kihez segítségért folyamodnia, egy külön polgáriruhás csendőrségi nyomozó szerv létesítése esetén abban hathatós támaszra és segítségre lelne.

Ha ezzel a céllal és ezzel a gondolattal szervezzük meg nálunk a polgári ruhában való nyomozást, ha megértjük az őrsökkel, hogy nem az eredményeikre áhítozunk, hanem csak önzetlen segítséget akarunk nekik nyújtani, anélkül azonban, hogy a maguk kötelességét kényelmesen a mások vállaira tolnának át, ha sikerülni fog — és sikerülnie kell — az őrsök és a polgáriruhás nyomozók között minden féltékenységtől mentes, harmonikus összműködést teremteni, akkor a polgári ruha rendszeresítése meg fog felelni a hozzáfűzött várakozásoknak.

A magam részéről a kerületi parancsnokságot tartom a legalkalmasabb bázisoknak a polgári ruhában való nyomozás megszervezésére. Egy kerület területe nem túlságosan kicsiny (az osztály, vagy pláne szárny területe igen), de nem is túl nagy működési területe lenne egy 10—15 főből álló polgáriruhás nyomozó alakulatnak, amely révén — habár közvetve is — a kerületi parancsnoknak

módjában állana a kerület közbiztonsági szolgálatára tényleges irányító befolyást gyakorolni.

A nyomozó szakasz (nevezzük így, miután a szervezeti rendelkezésekben is ilyen néven szerepel) a kerületi parancsnokságnak olyan közvetlenül alárendelt alakulata volna, mint pl. a lovas alosztály, vagy mint a repülőtéri csendőrkülönítmény. Létszámát előre nem lehet meghatározni, azt hiszem, hogy kerületenkint 10—15 fő bőségesen elegendő lenne. A legénység kiválasztásának természetesen különös gonddal kellene történnie, a csökkent ellenőrzési lehetőséget a legénység feltétlen megbízhatóságának kellene pótolnia. Ezt, mint a legfőbb követelmények egyikét, olyan szigorúan kellene felfogni, hogy azt a csendőrt, aki polgári ruhában teljesített szolgálata közben csak egyetlenegyszer is megbízhatatlannak bizonyult, azonnal és egyszerűsrmindenkorra fel kellene váltani. Lesz arra való ember elég, nem volna okos dolog haszontalanokkal kísérletezni.

A feltétlen megbízhatóságon kívül természetesen egyéb feltételeket is figyelembe kellene venni a polgáriruhás csendőrök kiválogatásánál. Jó magaviselet, kellő komolyság, fegyelmezettség, általános intelligencia és kiváló nyomozási képesség szintén elengedhetetlen feltételek. Nem közömbös a kiválasztandók kora sem; túlságosan fiatal emberek nem rendelkeznek a szükséges tapasztalatokkal és megfontoltsággal, túlidős embereknél a rugékonyság és a fáradalmak elviselésére való fizikai képesség hiányzik. Legcélszerűbb volna a kiválasztandóktól legalább három évi külszolgálatot követelni, a nyomozó szakaszban teljesíthető szolgálatot pedig tíz esztendőben maximálni, vagy pedig azt kimondani, hogy egy bizonyos életkoron (pl. 40 éven) túl a nyomozó szakaszban szolgálatot teljesíteni nem lehet. Ha a beosztandók között válogatni lehet, akkor elsősorban természetesen a nőtleneket kell figyelembe venni, mert a polgári ruhában nyomozó csendőr otthonától sokszor hetekig távol lehet, erre a nőtlen csendőr inkább képes, mint a nő.

A nyomozó szakaszba beosztott legénység szolgálaton kívül mindig egyenruhát, szolgálatban azonban kizárólag polgári ruhát viselne. A szakaszokat a kinestárnak kellene polgári ruhával ellátania, ez legegyszerűbben úgy történhetne meg, ha a szakasz — rendszeresített létszámához képest — évenként egy bizonyos ruhaátalányban részesülne s ruhatárát ebből gyarapítaná. A beszerzett ruhák a szakasz és nem az egyes csendőrök tulajdonát képeznék, a legénységnek csak esetről-esetre adná ki azokat a parancsnok használatra. Ezzel el lehetne érni, hogy a legénység nem járna mindig ugyanabban a ruhában, de így meg volna könnyítve a különféle álruhák beszerzése is.

A nyomozó szakasz parancsnoka a kerületi parancsnokság egy előadótisztje lenne, elsősorban az, aki a közbiztonsági ügyekkel foglalkozik. Kötelességei általánosságban megegyeznének az alosztályparancsnokéval; a kis létszámra való tekintettel ezirányú teendője meglehetősen kevés volna. Főfeladata az volna, hogy a kerület közbiztonsági viszonyait állandóan figyelemmel kísérve, parancsnokának éber közbiztonsági segédközege legyen, aki fürgén és minden bürokratikus formáktól mentesen, a kerületi parancsnok parancsára vagy a

saját kezdeményezésére is azonnal közbelép ott, ahol szükség van rá és azonnal, órák alatt segítséget nyújt annak az őrsnek, amelyik reászorul.

A kerület területén előforduló összes súlyosabb bűncselekményeket, mondjuk a büntetteket, a nyomozó szakasznak okvetlenül bejelentetném elsősorban azért, hogy a nyomozó szakaszparancsnok a kerületben történt közbiztonsági eseményekről állandóan tájékozott legyen még akkor is, ha pillanatnyilag nincsen is szükség arra, hogy közbelépjen. Egyébként a nyomozó szakasz közbelépése elvileg mindig csak az illetékes őrs- vagy szárnyparancsnokság kérelmére történne.

Tegyük fel, hogy az x-i őrskörletben nagyobb-szabású bűncselekmény történt. Az őrs megindítja a nyomozást, de az első 48 órán belül semmi eredményre nem jut. Az őrsparancsnoknak vannak gyanúsítottjai, de feltűnés nélkül nem tud a közlükbe férközni. Telefonál vagy táviratoz tehát a nyomozó szakaszparancsnokságnak és polgári ruhás csendőrök kirendelését kéri, megjelölve egyúttal a helyet is, ahol a polgári ruhás csendőrökkel találkozni óhajt. Ennek lehetőleg községen kívül, vagy más községben feltűnés nélkül kell megtörténnie. A nyomozó szakasz parancsnoka a polgári ruhás csendőröket kirendeli és erről az igénylő őrsparancsnokot távbeszélőn vagy távirattal értesíti.

A polgári ruhás csendőrök abban a pillanatban, amint őket a nyomozó szakaszparancsnokság kirendelte, annak az őrsparancsnoknak a parancsa alá kerülnek, amelynek támogatására kirendeltettek. Ez az őrsparancsnok állapítja meg tehát a feladatukat, ő ellenőrzi őket, egyszóval a nyomozás valóságos vezetése továbbra is az őrsparancsnok kezében marad azzal a különbséggel, hogy most már nem csak egyenruhás, hanem polgári ruhás csendőrökkel is rendelkezik. Ennek a fölé- és alárendeltségi viszonynak a nyomozás befejezéséig fenn kell maradnia és pedig még akkor is, ha a polgári ruhás csendőröknek a nyomozás folyamán az illető őrsállomást vagy őrskörletet el is kell hagyniok.

Az, hogy a polgári ruhás csendőröknek önállóan nyomozniok nem szabad, természetesen nem gátolja azt, hogy a nyomozásokban ennek dacára öntevékenyen is közreműködjenek, ellenkezőleg erre mindig nagy szükség lesz, mert a nyomozást vezető parancsnokkal a személyes érintkezés valószínűleg csak ritkán lesz lehetséges, nem volna tehát helyes, ha a magukra hagyott polgári ruhás csendőrök állandóan kicsinyes gyámkodásra várának. Éppen csak annyit kellene megkövetelni, hogy amit tesznek, azt sohasem a maguk nevében, hanem mindig a nyomozást vezető őrsparancsnok nevében vagy annak az intenciói szerint cselekedjék. A legtöbb surlódás és az eredményért való versengés abból keletkezne, ha a polgári ruhás csendőrök versenyre kelnének egyenruhás bajtársaikkal, hogy egymástól az érdemeket elhalásszák; ennek csak úgy lehet elejét venni, ha a polgári ruhás csendőröket állandóan arra neveljük, hogy az eredményért küzdjenek és dolgozzanak ugyan, de mihelyt az megvan, azonnal helyezkedjenek a teljes érdektelenség álláspontjára. Sokan nehéznek tartják ezt, én azt hiszem, hogy sokkal könnyebben menne, semmint gondoljuk; a nyomozó szakasz legény-

ségét sokféleképpen lehet kárpótolni az esetleg átengedett eredményekért.

Különleges szolgálatba elvileg mindig két csendőrt kellene vezényelni, akik közül az egyik — éppen úgy, mint egyenruhában — a járőrvezető, a másik pedig a járőrtárs lenne. A katonai jelleg, a fölé- és alárendeltségen stb. az egyenruha hiánya mitsém változtatna; a polgári ruhában teljesített szolgálatot is katonai értelemben vett szolgálatnak kellene tekinteni, mindenesetre bizonyos elkerülhetetlen könnyítésekkel. Igaz, hogy sok esetben egy csendőr is elég lenne a feladat megoldására, én azonban elvileg mindig csak kettőt vezényelnék, egyrészt, mert két ember biztosabban és helyesebben cselekszik, mint egy, másrészt, mert a visszaéléseknek is jobban eleje van véve két csendőrnél, mint egynél, mert a két ember egymást ellenőrzi. A két csendőr természetesen nem volna olyan szorosan egymáshoz kötve, mint az egyenruhás járőrben, mert a polgári ruhás szolgálat természete nagyobb mozgási szabadságot igényel.

A polgári ruhás csendőrök által teljesítendő havi szolgálati óraszám nem volna meghatározva, mert azt előre nem lehet előírni. Ha szükség van rájuk, kivezénylik őket, ha nincsen szükség rájuk, akkor tanulnak. Én inkább attól tartok, hogy igen is túl lesznek terhelve szolgálattal.

Hasonlóképpen nem lehetne előírni egy-egy szolgálat időtartamát sem. Ezt mindig az a parancsnok állapítaná meg, amelyik a polgári ruhás legénységet igényelte, a nyomozó szakaszparancsnokságnak azonban ebben a tekintetben messze-menő ellenőrzési jogot kellene biztosítani, nehogy baráti alapon naplopás és visszaélés történjék. Lehet olyan szolgálat, amelyből a polgári ruhás csendőr már 2—3 nap alatt is bevonulhat, de lehet viszont olyan is, amelyik hetekig eltart. Hogy a nyomozó szakaszparancsnoknak alkalma legyen utólag ellenőrizni, hogy a kivezényelt csendőr hol és mivel töltötte el az idejét, minden polgári ruhás csendőrnek szolgálata alatt naplószerű feljegyzéseket kellene eszközölnie, azokat az igénylő parancsnokkal aláíratni és bevonulás után a nyomozó szakaszparancsnoknak benyújtani.

A polgári ruhában való nyomozás természetéből következik, hogy annak valóban bizalmasnak kell lennie, a polgári ruhában levő csendőröknek tehát soha és semmiféle körülmények között nem volna szabad kilétüket felfedniök. Az inkognitó indokolatlan felfedését súlyos fegyelmi fenytésen kívül a nyomozó szakaszból való azonnali kihelyezéssel büntetném. Ebből következik az is, hogy polgári ruhában semmi néven nevezendő nyomozó cselekményt, tehát pl. kikérdezést, elfogást, házkutatást stb. sem volna szabad eszközölni, legfeljebb nagyon veszélyes gonosztevők elfogásánál lehetne kivételt tenni olyankor, amikor annak elfogására egyenruhás közbiztonsági közeg nem áll rendelkezésre. A polgári ruhás csendőrök tevékenységének kizárólag csak a megfigyelésre kellene korlátozódnia, minden egyebet az egyenruhás járőröknek kellene elvégezniök.

Az inkognitó szigorú megőrzésére egyébként a polgári ruhás csendőrök személybiztonságának megóvása végett is szükség van. Mint már fentebb említettem, polgári ruhában a csendőrt nem illeti meg a csendőrségi fegyverhasználat, fegyverét

(pisztolyát) tehát csakis önvédelem esetén használhatná. Ez a fegyverhasználati jog azonban bizonyosan nem lenne elegendő akkor, ha tudnák róla, hogy kicsoda és mi járatban van. Természetes, hogy a polgári ruhás csendőrnek ezenkívül is gondosan kerülnie kellene minden olyan helyzetet, amely fegyverhasználathoz vezetne, ami, ha inkognitóját szigorúan megőrzi, nem is fog nagy nehézségbe ütközni.

A polgári ruhában való nyomozás lényegének, egyes csendőrök általános vagy esetenkénti megbízatásának szigorú szolgálati titkot kellene képeznie és arra jelentésekben sem lenne szabad hivatkozni. Nem szerepelhetnének a polgári ruhás csendőrök az általuk nyomozott ügyekben tanúk gyanánt a bíróságok előtt sem. Ugyanezen titoktartás érdekében fel kellene menteni őket a csendőrpáncsnokságoknál való személyes jelentkezés alól is, ha az feltűnéssel járna; ilyenkor a jelentkezést írásban teljesíthetnék, annak megjelölése mellett, hogy az őrskörletbe mikor érkeztek és hogy hol, meddig és miért fognak tartózkodni. Ezenkívül kötelezni kellene őket arra is, hogy tartózkodási helyükről és elfoglaltságukról időnkint a nyomozó szakaszparancsnokságnak is számot adjanak.

A polgári ruhás csendőrök rendszeres ellenőrzése annak az őrs- vagy szakaszparancsnoknak a feladatát képezné, akinek a támogatására kirendeltettek, a nyomozó szakaszparancsnoknak azonban meg kellene adni a jogot, hogy alárendeltjeit szolgálat közben bármikor és bárhol ellenőrizhesse vagy helyettesével ellenőriztesse. Az ellenőrzés alkalmas módon, esetleg a személyes érintkezés nélkül történne. A nyomozó szakasz parancsnoka egyébként az ellenőrzésen kívül a szolgálatban személyesen nem venne részt; a nyomozó szakasz belszolgálatát úgy kellene vezetni, mint ahogy az az őrsök számára elő van írva.

Fontos lenne egy jó tankönyv kidolgozása, amelyből a legénységet a polgári ruhában való magatartásra, a megfigyelések és bizalmas puhatolások mikénti eszközzésére stb. lehetne oktatni, mert polgári ruhában sok esetben egészen más eljárást kell követni, mint egyenruhában. Meg vagyok győződve róla, hogy egy-két esztendei gyakorlat, lelkiismeretes oktatással karöltve kiváló polgári ruhás nyomozókat fog produkálni számunkra.

Nagy vonásokban körülbelül így képzelném el a polgári ruhában való nyomozást a csendőrségnél. A dolog azonban a mi számunkra annyira új, hogy kellő kipróbálás nélkül semmiféle szabályt nem lehet felállítani. Nem lehet pl. most még tudni azt sem, hogy vajjon minden kerületnek szüksége volna-e külön nyomozószakaszra és nem volna-e elegendő két kerületnek egy? Éppen ezért, ha ezek a szakaszok felállításra kerülnének, egyelőre az egész ország területén csak hármat kellene felállítani: egyet Budapesten a budapesti és szegedi, a másodikat Debrecenben a debreceni és miskolci, a harmadikat Szombathelyen a szombathelyi, székesfehérvári és pécsi kerületek részére. A többi szakaszokat csak fokozatosan és csak abban az esetben kellene felállítani, ha megállapítást nyerne, hogy tényleg szükség van rájuk. A fokozatos felállításra azért is volna szükség, mert az első időben csak új és ebben a szolgálatban járatlan emberekkel fogunk

rendelkezni, akiket előbb ki kell képezniük, mielőtt terjeszkedünk.

A nyomozószakaszok felállításával a csendőrség régi óhajta teljesülne. Bizonyos, hogy azok számunkra a testület tökéletesbítését jelentenék, mert általuk a testület igazán önállóvá válna és minden néven nevezendő közbiztonsági feladatnak éppen úgy meg tudna felelni, mint az állami rendőrség, amely detektívjei révén jelenleg előnyösebb helyzetben van, mint mi. A cél azonban nem az egymással való versengés, hanem az ország java és érdeke; ezt valamennyiünknek elsősorban kell szem előtt tartanunk.

A MI VÉRTANUINK

Wolf József tiszthelyettes.

A marosvásárhelyi szárny kötelékében vonult vissza Erdélyből. Erélyességéről közismert volt s akik közelebbről ismerték, azt mondják, hogy keze alatt

Wolf József tiszthelyettes.

égett a munka s példaképül szolgált fiatalabb bajtársainak.

A balkányi őrsre volt szolgálattételre beosztva. 1919. év tavaszán itt a vörösök nem sokáig garázdálkodtak, visszavonultak. Természetes, hogy a rendfokozatok azonnal visszakerültek a gallérokra.

A helyzet azonban nem volt még egészen tiszta. A forradalmak által megmetelyezett lakosság között sok volt a megbízhatatlan elem s tartani kellett a kommunista szervezkedéstől. Legtöbb ember a Berkovics Bernát koresmájában fordult meg, amely úgy szólván kasznója volt a község különböző rétegű lakosságának.

Wolf tiszthelyettes 1919 május 27-én bizalmasan arról értesült, hogy aznap este igen sokan fognak borozás ürügye alatt a koresmában összejönni, köztük Marsi György 27 éves balkányi legény, az őszirózsás forradalom alatti fosztogatók vezére.

Senki sem tudott felvilágosítást adni, hogy mi készül. Wolf József, hogy a készülő eseményekről biztos tudomást szerezhessen, Jakab Sámuel ottani lakos társaságában feltűnés nélkül a koresmába sietett s a koresmárossal jövetelének célját megbeszélve, az ivósoba mellett lévő magán-szobájában helyezkedett el.

Feszült figyelemmel várták az eseményeket. Azonban a szomszéd szobában egész közömbös dolgokról beszélgettek.

Valaki besúgta, hogy *csendőr* van a közelben. Wolf tiszthelyettes ép el akarta hagyni a különszobát, amikor felpattant az ivó felőli ajtó s megjelent a különszobán Marsi György. Két teli pohár volt a kezében s az egyiket a tiszthelyettes felé nyújtva, felszólította őt, hogy igyék „*perit*” vele.

Wolf tiszthelyettes megvetéssel utasította vissza a poharat, kijelentve, hogy olyan emberrel nem áll szóba, aki a forradalmak alatt rabolt és fosztogatott. Marsi György dühösen ugrott neki s le akarta tépni a rendfokozati jelvényeket. A tiszthelyettes a támadást erélyesen elhárította és Marsit kivezette a koresmából.

Wolf tiszthelyettes erélyes fellépésének hatása azonnal megnyilatkozott. Ki se itták boraikat a vezérektől megfosztott főkolomposok s zúgolódva lassankint elhagyták a koresmát.

Amikor az utolsó vendég is eltávozott, Wolf tiszthelyettes is el akarta hagyni a koresmát. Amint azonban az ivószobán keresztül ment, az utca felőli ablakon át egy lövés dördült el s Wolf tiszthelyettes holtan rogyott össze.

A lövedék a bal szemöldök felett a homlokcsontot fúrta át s a nyakszirt jobb felén hagyta el a testet.

A tettes Marsi György volt, aki a tiszthelyettesel történt incidense után hazarohant s a pelyvás színben elrejtett Mannlicher fegyverét, amelyet állítólag a vörösök visszavonulása után a határban talált, magához véve, kileste a bosszúra alkalmas pillanatot.

Wolf tiszthelyettes hű kötelességteljesítésének lett a vértanúja. Emlékét kegyelettel őrizzük meg, mint egyik véres mozzanatát az örökké emlékezetes proletárdiktaturának.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A csehszlovák csendőrség.

(4. közlemény.)

III. FEJEZET.

Csendőri szolgálat.

25. §. A csendőri szolgálat kettős:

1. Vagy olyan, mely a csendőrség egyszerű kötelezettségeihez tartozik, ehhez nem szükséges a hatóságok különös utasítása, ezen szolgálat egyszerű szolgálatnak nevezetik.

2. Vagy olyan szolgálat, mely a külön hatósági rendeletek végrehajtására vonatkozik, segédkező szolgálat, toloncszolgálat, stb.; ezen szolgálat teljesítése különös szolgálatnak nevezetik.

I. RÉSZ.

Egyszerű szolgálat.

26. §. Az egyszerű csendőri szolgálat a következő: (Lényegükben ugyanazok a szolgálatok vannak felsorolva, amelyeket a magyar csendőrségi Szolgálati Utasítás 27. §-a előír.)

A honvédelmi minisztérium XX. 3779/1914. számú rendelete.

A szolgálati utasítás 26. §-ának 2. pontja II. bekezdése szerint a letartóztatott személyt a csendőr semmi esetben sem engedheti szabadon, hanem azonnal, legkésőbb pedig 24 óra alatt köteles azt az illetékes hatósághoz kísélni. E szerint a csendőrnek nem szabad a letartóztatott személyt saját veszélye nélkül szabadon engednie.

Ezzel szemben a kerületi csendőrparancsnoknak és az őrsparancsnoknak megengedtetik, hogy a csendőrség által letartóztatott és a hatósághoz még be nem kísért személyt szabadon engedni, vagy az elengedést elrendelni:

a) ha a személy letartóztatása a szolgálati utasításban foglalt előírások ellenére történt;

b) ha utólag oly körülmények derültek ki, amelyek mellett — ha a csendőr előtt korábban ismeretesekek lettek volna — a letartóztatás nem foganatosított volna, pl. a személyben való tévedés.

Minthogy ezen rendelkezés a kerületi parancsnokra nagy felelősséget ró, szükséges, hogy ezen parancsnokok az adott esetben az esetet kellően megvizsgálják.

II. RÉSZ.

Különös szolgálat, mely külön felhívásra végeztetik.

A) Általában.

27. §. Ami a külön felszólításra végzett szolgálatot illeti, előzetesen a szabály szerint rendeletek adandók ki a meghatározott esetről, különben az általános szolgálati rendelkezéseket kell betartani.

Azonkívül pontos megkülönböztetés alá esik a külön felhívás és az egyszerű bejelentés.

Egyeseknek, közszolgálatban álló hivatalos közegeknek felszólítása (melyek a csendőrségi törvény 9. §-ában vannak feltüntetve) csak akkor tekintendő külön felszólításnak, ha szolgálati teendőivel szorosan összefügg (pl. pénzügyi közegeknek: vám- és egyed-árúsági ügyek; vasúti alkalmazottaknál: szállítási kihágások); a csendőrnek ilyen esetekben meg kell győződnie, vajjon a felszólító közeg fel van-e jogositva ezen szolgálati feladatra (szolgálati utasítás 91. §-a). Amennyiben nincs így, a csendőr ezen felszólítást csupán bejelentésnek köteles tekinteni.

A magánszemélyek által tett felszólítások mindenkor csupán bejelentéseknek tekintendők.

28. §. Ha a csendőrség valamelyik polgári tisztviselő vezetése alatt teljesít szolgálatot, ezen tisztviselőnek rendeletei végrehajtásában segítségére kell lennie.

Ha több csendőrből álló szakasz parancsnokságát csendőrtiszt veszi át, hogy valaminő szolgálati kötelezettséget teljesítsen, azon rendelkezések érvényesek, amelyek a hadsereg tisztjei részére segédkezés esetén vannak előírva. (Szolgálati utasítás 32. §.)

29. §. A csendőrijárásparancsnok, vagy ha szolgálat okából, esetleg más okból nem volna jelen, annak helyettese, köteles a szolgálati hivatalnál ezen hivatali előljárója által megállapított időben megjelenni, hogy meghallgassa a szolgálati rendelkezést és jelentse, miképen hajtattott végre a csendőrségre bízott szolgálat. Amennyiben valami különös adná elő magát, a csendőrijárásparancsnok, vagy annak helyettese ezen időn kívül is köteles a hivatalba jönni és a különös eseményekről azonnal jelentést tenni. (Szolgálati utasítás 119. §.)

A szolgálat ügyében tett minden rendelkezés, vagy felszólítás, ugyancsak minden egyes szolgálat az állomás szolgálati könyvébe jegyzendő be azon hozzáadással, minő eredménnyel végeztetett; ezen könyvből minden hét végén rövid kivonat küldendő a szolgálati hivatalnak, ha ezen hivatal a helyszínen nem képes az eredeti szolgálati könyvbe betekinteni.

Ha a késedelemből veszedelem támadhatna, amennyiben az őrsparancsnoknak, vagy helyettesének rendelkezés nem adható, a szolgálati hivatal minden egyes csendőrnek közvetlenül is adhat parancsot és a csendőr köteles azokat pontosan végrehajtani.

30. §. A bíróságoknak és államügyészségeknek jogukban áll, hogy közvetlenül követeljék a csendőrségtől a részükre való szolgálatteljesítést. (Csendőrségi törvény 9. §-a.)

A részletesebb rendelkezések a szolgálati utasítás 34—45. és 73. §-aiban, valamint a csendőrségi törvény 9. §-ában foglaltatnak.

31. §. Amennyiben más polgári és katonai hatóságoknak, vagy községi hivataloknak van szükségük csendőri segítségre, kérjék azt a szolgálati hivaltól. Csakis nagyon sürgős esetekben, amikor a késedelemben veszély rejlik, fordulhatnak közvetlenül az illető csendőrsz parancsnokához. A megkereső hatóság minden egyes ilyen megkeresésről köteles haladéktalanul jelentést tenni a szolgálati hivatalnak.

Ilyen megkeresés eseteiben a csendőrség a megkereső hatóság rendelkezése szerint köteles szolgálatot teljesíteni, esetleg a községi előljáróság, avagy azon tisztviselő rendelkezése szerint, aki az illető hivatalos eljárást intézi, nemkülönben a községi bíró helyettesének utasítása szerint és pedig ezen közegek felelőségének terhe alatt.

32. §. Ha a járási politikai hatóság úgy találja, hogy valaminő rendelet foganatosítása céljából néhány

állomásról esendőrök összpontosítására van szükség, a esendőrpárparancsnok aszerint, amit a hivatal részére ezen ügyben kijelöl, köteles a szükséges intézkedéseket megtenni.

Ha az országos politikai hatóság szükségesnek találja, hogy bizonyos meghatározott célból a esendőrpárparancsnoknál rendeli el; ha pedig néhány járásból vonatnak össze a esendőrök és szükség van rá, ezen országos esendőrpárparancsnok az összpontosított szakasz parancsnokságát valamelyik tisztre köteles rábízni.

Valamelyik tartomány esendőrségének valamelyik más tartomány esendőrségével való megerősítését a belügyminisztérium rendelheti el.

33. §. A esendőrségnek nem szabad a hatóságoktól kapott rendelkezések mérlegelésébe bocsátkoznia. (Csendőrségi törvény 11. §.)

B) A bíróságokhoz és államügyészségekhez való viszonyban.

Ha bíróságoknak, vagy államügyészségeknek van esendőri szolgálatra szükségük, különleges sürgős esetek kivételével írásbeli felszólítást intézzenek a hivatalos körletükben levő esendőrsök parancsnokságaihoz. Ezen parancsnokságok kötelesek a bíróságoknak és államügyészségeknek szolgálati jelentést tenni.

35. §. Sürgős esetekben a társasbíróság elnöke, az államügyész, a járásbíró vagy helyettese, ugyancsak a vizsgálóbíró szóval is felszólíthatja a kerületében szolgálatra kirendelt esendőrt, hogy a neki kijelölt szolgálati ténykedést fogantossza. Ha esendőr kéri, ezt részére utólag írásbelileg kell megerősíteni.

36. §. Ha valaminő továbbtartó szolgálatról van szó, ha ugyanazon örs néhány esendőrének szolgálatát követeltetik, vagy egy esendőré, aki egyedül van az állomáson, ez lehetőleg előzetesen, minden esetben azonban ezen felszólítással egyidejűleg bejelentendő azon szolgálati hivatalnak, amely alá a esendőr tartozik. (Csendőrségi törvény 2. §.) Ha a felszólítás írásbelileg történt, ezen bejelentés oly módon történik, hogy a szolgálati hivatalnak megküldetik ezen felszólítás másolata.

Ha a esendőr bíróságnak, vagy államügyészségnek teljesít szolgálatot, mely egyáltalában összefügg a biztonsági szolgálattal, erről a szolgálati hivatal azáltal vesz tudomást, hogy az bejegyeztetik az állomás szolgálati könyvébe.

37. §. Ha valaminő büntett vagy vétség követték el oly helyen, ahol társasbíróság van, köteles azt a esendőr az államügyészségnek bejelenteni; más helyek tekintetében a járásbíróságnál köteles jelentést tenni. A bíróságok illetékessége alá tartozó kihágások a járásbíróságnál jelentendők be.

38. §. Ha a késedelemről veszedelem támadna, az eset előzetes bejelentése előtt is felszólítás nélkül köteles a vétkes és a tanuskodó bizonyítékok után kutatni és meggátolni, nehogy a bűncselekmény nyomain megsemmisítenek. Ha a cél szempontjából szükséges volna, köteles a vétkest a törvény szerint letartóztatni és házivizsgálatot fogantossítani. Az eredmény azután a járásbírósággal, vagy az államügyészséggel közlendő. (A szolgálati utasítás 49., 50., 58-62. §-ai.)

39. §. A bírósági igazgatás szempontjából fontos valamennyi tapasztalatról egyrészt a járásbíróságok és államügyészségek, másrészt a esendőrség kötelesek egymást szóbelileg értesíteni; a esendőrség azonban megkeresésre írásbelileg is köteles jelentést tenni.

40. §. A bíróságok és államügyészségek általánoságban a esendőrséget oly szolgálatokra hívják fel, melyek meghatározott büntető-ügyre vonatkoznak. Ilyen esetekben a felszólítás vagy valaminő különös, határozottan megnevezett szolgálati végrehajtásra vonatkozhat (hogy valaki letartóztassék, hogy házivizsgálat eszközöltessék stb.), avagy lehet csak általános (hogy keresse meg valamely eset tanuit és hasonlók).

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

A menyasszony áruló névjegye.

Nyomozta: VERES BALÁZS törzsörmeister (Kajdacs).

Az alábbiakban leírt nyomozást polgári ruhában folytatta le Veres Balázs törzsörmeister. Főlegesen látjuk, hogy a polgári ruhában való nyomozás problémáját ezen a helyen is részletesen tárgyaljuk. Mindössze azt a célt világítjuk meg néhány szóval, amelynek érdekében ezt a nyomozást a tanulságos nyomozások rovatában közreadjuk.

Hangsúlyozzuk, hogy magát a tényt, nevezetesen azt, hogy Veres törzsörmeister a jelenleg is érvényben álló utasításokkal szembehelyezkedve, polgári ruhában nyomozott, nem helyeseljük és nem is helyeselhetjük, mert szabálytalanság. De az eljárás szabálytalan mivoltán kívül különösen ki kell emelnünk azt a veszedelmet is, amivel egy ilyen önkényes polgári ruhás nyomozásnak precedensül, vagyis mintegy követhető példánul való felhasználása járhatna, — ha a példának hasonlóan szabályellenesen cselekvő követői akadnának. A közbiztonságra és a testületre egyaránt súlyos károkat hozna egyes esendőröknek ilyen önkényes, saját szakállra végzett polgári ruhás nyomozása.

Szükségesnek tartottuk ezt hangsúlyozni azért, hogy egyes bajtársaink esetleg félre ne értsék magát a tényt, hogy ilyen nyomozást közlünk s esetleg követendő, avagy eltűrhető példának ne tekintsek azt. Óva intünk — saját érdekében is — mindenkit attól, hogy akár túlságos buzgalomból is hasonló s kiszámíthatatlan következményekkel járható szabálytalanságra ragadtassa magát.

Mindezzel azonban a legtávolabbról sem szándékoztunk Veres Balázs törzsörmeister fölött pálcát törni. Maga is beismeri, hogy szabálytalanul járt el s ezért hadbírói eljárás alá került. Amit tett, azért azt arra hivatottak felelősségre is vonták, nekünk tehát az ügy eme részéhez hozzászólásunk nem lehet. Elhisszük neki s elismerjük, hogy hivatásbeli túlbuzgalma adta rá a polgári ruhát, amitől különlegesen gyors és kiváló eredményt remélt. És éppen itt fekszik az a tanulság, amelynek kedvéért a nyomozását leközzöljük. Tanulságos az azért, mert Veres törzsörmeister többet várt a polgári ruhás nyomozástól, mint amennyire jutott vele. Kétségtelen és élesen szembeszökő tény az, hogy ugyanazt az eredményt, ugyanazzal az eljárással és ugyanolyan rövid idő alatt elérhette volna egyenruhában is, a polgári ruhájának tehát semmi néven nevezendő hasznát tulajdonképpen nem vette. Látszólag tehát az egyenruhás és polgári ruhás nyomozás ebben az esetben teljesen azonos értékűnek mutatkozik. De csak mutatkozik ilyennek, mert előnyben részesítette a polgári ruhát anélkül, hogy azzal az egyenruhát felülmúló eredményt érhetett volna el s ennek az egyenruhában is hasonlóan elérhető célnak az érdekében lemondott az egyenruhás fellépéssel együtt járó előnyökről, mint pl. a jogos esendőrségi fegyverhasználatról. Megtámadhatták, ártalmatlanná tehettek volna sokkal könnyebben, mint az egyenruhás esendőrrel megtörténhetik. Ha véletlenül szemfülesebb, vakmerőbb betörőkkel van dolga, igen könnyen megugorhattak vagy kijátszhattak volna. Egyszóval mindenképpen könnyebben kerülhetett volna kényelmetlen, esetleg veszedelmes helyzetbe. S mindezt miért kockáztatta? Semmiért! Azért, mert Veres törzsörmeister bajtársunk is nyilvánvalólag azok közé tartozik, akik detektívregények nyomán indulva, valami különleges és bűvös hatalmat tulajdonítanak a polgári ruhának — nyomozás szempontjából. Akiknek az a hitük, hogy csak civilbe kell öltözni s akkor nincs kiderítetlen eset.

Veres törzsörmeister esete tanulságos példa éppen azok számára, akik így gondolkodnak. Veres törzsörmeister azonban ne érezze magát kipellengérezettnek, mert úgy hisszük, minden olvasónk osztja ama felfogásunkat, hogy még mindig sokkal többet ér az a esendőr, aki szívvel-lélekkel végzett hivatásának gyakorlásában a túlságos buzgalomtól vezetve, itt-ott botlik is, mint az, aki ugyan soha nem sérti a szabályokat, de hasznos munkát nem végez. Az természetesen

*Nincs nagyobb szenvedés, mint az a tudat,
hogy másnak szenvedést okoztunk. Jókai.*

tesen elmaradhatatlan követelmény, hogy — okuljunk a botlásokon és ellibázott számításokon.

Veres Balázs törzsőrmester 1923 november 29-én — szabadságos napjai egyikén — 19 óra tájban nevével együtt átment a községi jegyzőkhöz egy kis beszélgetésre. Ott volt két községbeli tanító és a községi óvónő is.

Kedélyesen diskurált a társaság, míg 20 óra tájban meg nem zavarta a jó hangulatot az óvónő azzal a panaszkodással, hogy rosszul érzi magát. Azután haza is ment. A jegyző udvariasan felajánlotta kíséretét s így el is távoztak a társaságból mindketten. Vagy 10 perc múltán azonban újra a jegyzői lakásban voltak. Az óvónő felajánlta roskadt a jegyző karjára, aki rémült arccal újságot, hogy az óvónő lakását kifosztották.

Veres törzsőrmester felesatolta a kardját s azon melegében az óvónő lakására sietett. Vele tartott a jegyző is. Az udvar felőli ablak bezúzott állapotban, tárva-nyitva volt. Az óvónő még a jegyzőknél átadta Veres törzsőrmesternek a lakás kulcsát s így minden fennakadás nélkül bejutottak a lakásba.

A szobában nagy rendetlenség, a szekrény ajtaja nyitva s a szekrény üres. Egy pár szétdobált ruhadarab és kisebb tárgy bizonyította, hogy valakinek sürgős dolga volt a lakásban. Egyszóval kétségtelen, hogy betörés történt.

Veres törzsőrmester gyorsan átgondolta a helyzetet s arra a meggyőződésre jutott, hogy legelső sorban a nyomozás iránya csak a vasútállomás lehet, mert a betörés nem régen történt s közben nem indult vonat a helybéli és a község közelében levő 2 állomás egyikéről sem. Ha tehát a betörők arrafelé vették útjokat, akkor még valamelyik állomáson találja őket.

Igen ám, de melyik állomáson? Egyszerre három irányba nem mehet. A vonatok a betörés felfedezése után egy óra múltán haladnak át a környező állomásokon s egy óra nem elég idő arra, hogy 3 állomás várakozó utasai között a betörőket megtalálhassa.

Valami megoldást kellett tehát találnia s egy kis fejtörés után már készen is volt a haditeranggal. Két vonat keresztezi egymás útját az egyik állomáson. Először tehát megnézi a helyi állomást s ha ott nem akad nyomra, akkor átmegy vonattal a keresztező állomásra, az ott felszálló utasokat így megfigyelheti és ha ott sem ér el eredményt, akkor a másik vonattal visszajön a helybéli állomásra, illetve azon keresztül a harmadik állomásra.

A gyors gondolkodás, komplikált helyzetek tervszerű megoldása minden csendőrnek a legszebb díszére és legnagyobb hasznára válik. Amint a fejlemények mutatják, Veres törzsőrmester célhoz ért anélkül, hogy a tervezett módon mindhárom állomást végig kellett volna kutatnia. De ez semmit sem von le a tervszerűségnek az értékéből, amellyel a nyomozás irányát gondolatban — nagyon helyesen — előre megalkotta.

Amint Veres törzsőrmester mondja, az őrre már nem mehetett el bejelenteni az esetet és kivételesen kérve járőrtársat venni magához. Erre már nem futotta az időből. Ehelyett az a gondolata támadt, hogy egyedül ered a betörők nyomába s hogy biztosabb legyen a siker, átöltözik polgári ruhába. Így is tett. Hazament és polgári ruhába öltözött.

Nekünk — már a fentebb mondottakkal kapcsolatban is — az a nézetünk, hogy helyesebb lett volna ehelyett az őrre mennie és felszerelve, járőrtársal hozzáfogni a nyomozáshoz. Amíg polgári ruhát öltött, minden bizonytalanság nélkül ért el a legnyugatibb állomásra. De hagyjuk ott útjára menni.

Felöltözött tehát polgári ruhába, zsebrevágta a pisztolyát, kézbe vette a fókását és futott ki az állomásra. Koromsötét éjszakában, szakadó esőben.

Amikor megérkezett a vasútállomásra, kellemes meglepetés érte. Az a pályaőr, akivel naponta találkozni szokott, nem ismerte fel. Azt azonban nem szabad elfelejtenünk, hogy a falusi állomások világítási viszonyai olyan gyöngék, hogy jó, ha az anya a gyer-

mekét felismeri abban a halványan derengő homályban az ilyen állomásokon. Amellett koromsötét éjszaka volt, az eső is szakadt s ilyenkor a pályaőrök bizony nem igen nézegetik, ki halad el mellettük. Ilyenkor mindenki el van foglalva a rossz idő okozta kényelmetlen helyzetével.

Amikor azután Veres törzsőrmester megszólította a pályaőrt s a jegyváltó utasok felől érdeklődött, második, de most már valóban érdemleges meglepetés érte. Két idegen ember váltott Szekszárdra jegyet. Kicsiny helyen egyszerre és együtt két idegen ember mindenestre feltűnő.

Keresni kezdte hát az idegeneket az utasok között, de nem találta. Ezt természetesen még gyanúsabbnak találta s most már körüljárta az állomásépületet, amely mellett egy kis erdő állott. Az erdőből hangokat s mozgást hallott. Bement az erdőbe, ahol rábukkant a két idegenre. Beszédbe elegyedett velük. Megkérdezte, hogy miért vannak ilyen csúnya időben az erdőben. A két idegen azt felelte, hogy fontos üzleti ügyeket kell megbeszélniök, azért húzódtak félre a többi utasoktól.

Ez a naiv felelet természetesen megint csak az ellenük irányuló gyanút fokozta. Veres törzsőrmester elérkezettnek látta a cselekvés idejét.

Felszólította őket, hogy igazoltatás végett menjenek be vele — persze előtte — az állomásépületbe. A két ember eleget tett a felszólításnak minden vonakodás nélkül.

Odabent azután elővették az igazolványaikat. Az egyik — valószínűleg feledékenységéből vagy zavarában — egy gummiszalaggal átkötött névjegydobozt is előhúzott a zsebéből, de azután rögtön zsebre is akarta azt tenni.

Veres törzsőrmester figyelmét ez nem kerülte el. És ennek a figyelmességének köszönheti, hogy hamarosan végére járhatott a betörésnek.

Rászólt a névjegyét dugdosó emberre, hogy mutassa csak, mi az, amit a zsebébe dugdos. Az vonakodott ugyan, de aztán odaadta a névjegydobozt.

Abban egy névjegykártya volt s a kártyán — az óvónő neve állott. Most már kétségtelenül megtalálta Veres törzsőrmester a rablás és a két idegen közötti összefüggést. Amikor megkérdezte, hogyan jutottak a névjegyhez, várakozáson felül érdekes és legalább is tragikomikus választ kapott. A két idegen egyike ugyanis az óvónő vőlegénye volt s a menyasszonya bízta meg azzal, hogy az átadott mintának megfelelő névjegyeket rendeljen számára.

Finom kis vőlegény — gondolta Veres törzsőrmester, — aki a menyasszonyának megrendeli a névjegyét, de a fáradozásaiért mindjárt kárpótolja is magát azzal, hogy kifosztja a menyasszonya lakását.

Ekkor aztán Veres törzsőrmester elővette a pisztolyát s kijelentette a két idegennek, hogy a törvény nevében elfogja őket. Azok meglepődtek, de nem ellenkeztek. Valószínű, hogy soha még vőlegény olyan megörökönyödötten nem várta a menyasszonyával való találkozást, mint Veres törzsőrmester foglya.

Az erdőből azután előkerültek a lopott dolgok s a betöréses lopás kétségtelen, kár nélküli és gyors kiderítése Veres törzsőrmester csendőri multját gazdagítja egy értékes tevékenységgel. A tettesek ugyanis már régebben körözés alatt állottak lopás, gyűjtogatás, kétrendbeli testi sértés miatt s a nyomozás során egyéb büncselekményeket is rájuk derítettek.

A bíróság mindkettőjüket 4½ évre zárta el attól a lehetőségtől, hogy újabb büncselekményeket kövessenek el.

Nem tanulás és tudományok mennyisége teszi az embert okossá, hanem azok megemésztése s jó elrendeltetése.

Széchenyi.

**Legelőnyösebb
bevásárlási
forrás**

RAFAEL vasüzlet

Budapest, V., Berlini-tér 4. Nyugai pályaudvarral szemben
Telefon 134-25.

Kerékpár és varrógép készpénzárban 6 havi részletre.

CSENDŐR LEKSZIKON

79. Kérdés. *A MAV-jegyvizsgáló kalauzt, midőn az szolgálati tennivalóit végzi a vasúti kocsiban, felismeri egy régi haragosa és tetteleg bántalmazza. A közönség eltávolítja a támadót a kalauz közeléből s a kalauz tovább végzi hivatalos szolgálatát. A támadó cselekedete hatósági közeg ellen való erőszaknak tekintendő-e, tekintve azt, hogy magánbosszúból eredt s a hivatalos eljárás akadályozását nem célozta?*

Válasz. Az 1914:XL. t.-c. a hatóság közegét, aminek a törvény 5. §-a értelmében a közforgalmú vaspálya kezelőszemélyzetét tekinteni kell, a tetteleg bántalmazással szemben feltétlen védelemben részesíti. A tetteleg bántalmazással ellene elkövetett erőszak, mint a hatóságok büntetőjogi védelméről szóló törvénybe ütköző cselekedet tényálladásként tehát nem tartozik a hivatalos eljárás akadályozása, sem az, hogy a támadót vezette-e ilyen célzat, vagy nem.

80. Kérdés. *Egy kereskedő, aki a katonaság részére élelmiszer szolgáltatására szerződésileg kötelezve van, megjelenik a hadbiztosságnál s az ott szolgálattételre beosztott katonatisztnak nagyobb összegeket kínál, nyilván avégből, hogy vele, mint katonai szállítóval szemben elnéző legyen. A Btk. szempontjából közhivatalnoknak kell-e tekinteni a katonatisztet?*

Válasz. A honvédelmet, mint állami feladatot alaptörvényeink a közigazgatás teendői közé sorozzák. Minthogy az állami közigazgatás bármely ágában hivatalos viselő, szolgálatot vagy megbízást teljesítő személy a Btk. 461. §-a szerint közhivatalnok a Btk. szempontjából, a hadügyi közigazgatás által alkalmazott katonatisztek is általában a közhivatalnok fogalma alá esnek. A hadbiztosságnál tényleges katonai szolgálatot teljesítő katonatisztet tehát már e minőségénél fogva is közhivatalnoknak kell tekinteni. Fokozottabb mértékben áll ez azért, mert a kérdésben említett tiszt a hadbiztosságnál, tehát épen egyik katonai igazgatási hatóságnál van alkalmazva, amely hatóságnak hivatali tennivalója közé tartozik a fegyveres erő céljaira teljesített szolgáltatások felülvizsgálása.

81. Kérdés. *Az 1914:XL. t.-c. 6. §-a értelmében „felfegyverkezve” elkövetettnek kell-e tekinteni a hatóság vagy hatóság közeg ellen elkövetett erőszak bűntényét, ha a tettes az épen nála levő fegyvert is használja?*

Válasz. A bíróság gyakorlata azt az irányzatot követi, hogy a fent jelzett súlyosabb minősítésnek csak akkor van helye, ha a tettes a fegyvert az 1914:XL. t.-c.-ben tiltott bűncselekmények elkövetése végett vette magához, tehát, ha a felfegyverkezés célzatos volt. Ilyen célzatot a bíróság nem szokott megállapítani annak terhére, akinél csak véletlenül volt fegyver.

Itt említjük meg, hogy a bíróság fegyvernek e bűncselekmény szempontjából nemesak a műszaki értelemben vett fegyvert tekinti, hanem minden oly eszközt is (péld. zsebkést), amely az élet és testi épség veszélyeztetésére alkalmas.

82. Kérdés. *A Budapest és Budafok között közlekedő helyi érdekű villamosvasút részvénytársaságnál alkalmazott kalauz szolgálata közben az útközben felszállt utasoktól beszedett viteldíjakból 450.000 K-t magának megtart és saját céljaira használja fel. A cselekmény egyszerű vagy hivatali sikkasztás-e?*

Válasz. A vasúti szolgálati rendtartásról szóló 1914:XVII. t.-c., amely az összes közforgalmú gépjármű vasúti közlekedésére alkalmazottakra kiterjed, 2. §-ának VI. pontjában kimondja, hogy az ily vasutak alkalmazottait a büntető törvények alkalmazása szempontjából úgy kell tekinteni, mintha közhivatalnokok volnának. Nyilvánvaló ebből, hogy a fentemlített helyi érdekű, de közforgalmú vasút kalauza nem egyszerű, hanem hivatali sikkasztást követett el, amidőn a szolgálatánál fogva kézhez vett pénzt elbujadonította a maga javára.

83. Kérdés. *A tettes öngyilkossági célból a tulajdonában levő nádfedelű lakóházhoz hozzáépített istálló-*

ban felhalmozott szalmát gyufával meggyújtotta, majd bemenvén a lakószobába, az ágyneműt petróleummal leöntötte és gyufával meggyújtotta. Az istállóban meggyújtott szalma tüze továbbterjedt s az istállónak, valamint a lakóháznak tetőzete leégett. A lakóház és az istálló közelében más nádfedelű lakóházak vannak, de a leégett lakóházban a felgyújtás idején nem tartózkodott senki. Mily bűncselekményt követett el a tettes?

Válasz. A tettes cselekménye a Btk. 422. §-ának 1. pontjába ütköző gyújtogatás büntette. A büntetőjog szempontjából tehát közömbös, hogy a tettes önmagát akarta ezzel megölni. Közömbös ebben az esetben az is, hogy a felgyújtott ház- és istállóépület a sajátja volt, mert a felgyújtás más személyére és vagyonára is veszélyt jelentett.

84. Kérdés. *Egy falusi asszony mások tanácsára arzénrel eteti meg urát, hogy azt iszákosságából gyógygyítsa. A mérge bevétele után undor, majd hányás lép fel a férjnél, majd hosszabb idő elteltével a feleség újabb mérgeadagot ad be urának, aki rövid idő múlva meghal. A holttest felboncolása után azonban nem volt megállapítható, hogy a halál oka arzénmérgezés. Van-e itt bűncselekmény s ha igen, minő?*

Válasz. Ha a tettes tudta azt, hogy az arzén mérge és az emberi életre veszélyes minőségű, ami abból is valószínű, hogy tanácsra, megbeszélés után adta be a sértettnek, az a kérdés nyomul előtérbe: nincs-e szó gyilkosságról, illetve gyilkosság kísérletéről, az utóbb említett bűncselekményt illetőleg azért, mert a mérgezés és a halál közt okozati összefüggés nem volt megállapítható?

A tényállás szerint azonban kétségtelen, hogy a tettesnek szándéka nem irányult ölésre, hanem abból a célból cselekedett, hogy urát leszoktassa az ivásról a néphit szerint alkalmas, bár köztapasztalat szerint veszedelmes szerrel.

Ezek szerint nyilvánvaló, hogy a tettes cselekményét a Btk. 309. §-ának 1. bekezdése 2. tételét kell alkalmazni erre az esetre. A tettes tudta, hogy a szer mérgező, az a sértett egészségét, hiszen látta is, hogy nála undor-érzés, hányás lépett fel; tudta azt is, hogy a beadott mérge veszedelmet jelent az emberi életre.

Az az egyén, aki a tettesnek ezt az eljárást tanácsolta, a Btk. 69. §-ának 2. pontja szerint bűnsegéd.

85. Kérdés. *A tettes töltött forgópisztolyát közvetlen közléről a sértettre fogja s annak fejére céloz. A sértett azonban kiesavarja a tettes kezéből a pisztolyt, mielőtt elsült volna. Megállapítható-e ebből a tényállásból a tettes ölésre irányuló szándéka?*

Válasz. Igen. Nyilvánvaló, hogy a tettes szándéka, midőn töltött pisztolyát a sértett fejének szegezte, nem irányulhatott másra, minthogy a pisztolyból löjjen. Hogy ettől eltérő más szándék vezette volna a tettest, arra külön ténybeli adatokat kellene megállapítani. Maga az a körülmény, hogy a sértett rögtönösen kiesavarta a pisztolyt a sértett kezéből, megcáfolhatatlanul amellett bizonyít, hogy a sértett legott tisztában volt azzal, mire akarja használni a pisztolyt a tettes? Ha a tettesnek szándéka ártatlan lett volna, a pisztolyt kezéből erőszakkal kiesavarni felesleges lett volna.

A tettes cselekedete tehát a Btk. 279. §-ába ütköző szándékos emberölés büntetettének kísérlete.

86. Kérdés. *Két iparigazolvánnyal ellátott szobafestőmester közös keresetre társulva tagul jelentkezik a munkásbiztosító pénztárnál, mint egymásnak alkalmazottjai. A tagfelvétel megtörténte után seárlt vesznek igénybe. Törvénybe ütköző eljárás-e ez?*

Válasz. A munkásbiztosító pénztárnak a fennálló szabályok szerint csak tényleges alkalmazottak lehetnek tagjai. A tettesek nem tekinthetők alkalmazottaknak, mert önálló iparosok. Egymás alkalmazottjai sem voltak soha, mert közös munkájukkal szerzett keresetükön osztozkodtak. Ezek szerint világos, hogy a tettesek abból a célból, hogy maguknak jogtalan vagyoni hasznot szerezzenek, a sértett intézetet tévedésbe ejtették és ezáltal annak kárt okoztak. Cselekedetük tehát megvalósítja a család tényálladékát.

SPORT

Labdarugó mérkőzés Szikszón. Az abaujszántói esendőr osztályparancsnokság sportköre augusztus 20-án Szikszón a sátoraljaújhelyi osztályparancsnokság sportkörével barátságos labdarugó mérkőzést rendezett. A tavalyi teljesítményhez képest mindkét csapat szép fejlődést mutatott a mérkőzésen, amelyet a tisztikar és előkelő közönség nézett végig. Este nagyszabású esendőr altiszti zártkörű s reggelig tartó, sikerült táncmulatság vette kezdetét, amelynek jövedelme az abaujszántói osztály sportkörét erősíti.

A debreceni esendőr osztály atlétikai versenye. Augusztus hó 12-én és 13-án tartotta a debreceni esendőr osztály Debrecenben atlétikai és céllövő versenyét. A versenyen megjelent a Debrecenben állomásozó esendőr tisztikar és a II. honvéd gyalogezred tisztikara igen szép számmal. Képviseltette magát a helyi államrendőrség tisztviselőikara is. 12-én a debreceni osztály 10-es csapata karabély- és pisztoly-céllövő versenyt tartott. Első lett *Váci Nagy János* tiszthelyettes, második *Kéki István* esendőr, harmadik *Papp György* prb. esendőr. A pisztoly céllövő versenyen első lett *Kéki István* esendőr, második *Toldy Árpád* százados, harmadik *Kiss Aladár* főhadnagy. E versenyszámok első helyezette szép tiszteletdíjat, második helyezette ezüstözött, harmadik helyezette bronzérmét nyert. 13-án az atlétikai versenyt tartották meg, melynek keretében 10 × 100 méteres staféta- és 10 × 400 méteres stafétafutás is volt. Erre meghívták a Debrecenben állomásozó II. honvéd gyalogezred, a 12. honvéd gyalogezred Debrecenben állomásozó zászlóaljának, valamint a helyi levante egyet futóit. A 10 × 100 méteres stafétafutásban első lett a II. honvéd gyalogezred 10-es csapata, második a esendőr osztály 10-es csapata, harmadik a 12. honvéd gyalogezred 10-es csapata. — A 10 × 400 méteres stafétafutásban első lett a II. honvéd gyalogezred 10-es csapata, második a levante egyet 10-es csapata, harmadik a esendőr osztály és negyedik a 12-es honvéd gyalogezred tízes csapata. — A stafétaversenyekben első csapatok minden egyes tagja ezüstözött érmét, a második csapatok minden egyes tagja bronzérmét kaptak. — A többi atlétikai versenyszámokban csak a debreceni esendőr osztály 10-es csapata vett részt. — *Távolugrásban* első *Kun Jenő* esendőr (5.44), második *Nagy*

Zsigmond esendőr (5.36), harmadik *Nagy Jenő* százados (5.18). — *Magasugrásban* első *Nagy Jenő* százados (1.44), második *Kun Jenő* esendőr (1.42), harmadik *Toldy Árpád* százados (1.30). — *Súlydobásban* első *Toldy Árpád* százados (18.29), második *Szarka Lajos* esendőr (17.7), harmadik *Tonai Antal* pr. esendőr (16.19). — *Gerelyvetésben* első *Dankó József* pr. esendőr (58.65), második *Petrus István* esendőr (54.39), harmadik *Toldy Árpád* százados (51.74). — *Diszkoszvetésben* első *Szarka Lajos* esendőr (58.06), második *Szénás Imre* pr. esendőr (47.79), harmadik *Toldy Árpád* százados (47.77). — A csapatverseny átlagos eredménye: 10 × 400 m. staféta: 66.02; távolugrás: 471.4 cm.; magasugrás: 126.5 cm.; súlylökés: 1571.6 cm.; gerelyvetés: 4537.7 cm.; diszkoszvetés: 4549.3 cm. — Az atlétikai verseny legénységi első helyezettei tiszteletdíjat, második helyezettei ezüstözött, harmadik helyezettei bronzérmét kaptak. — A tisztizsornak külön díjazták. A díjakat *Heil Ernő* őrnagy, osztályparancsnok osztotta ki, szép beszédben méltatva a esendőrségi sport eddigi eredményeit s buzdítva a versenyzőket a nemes vetélkedés további lelkes kultiválására. A dobószámoknál feltüntetett eredmények kétszeresek.

HIREK

— **Tisztavátás a Ludovika Akadémián.** *Kormányzó Úr Ő Főméltósága* augusztus 20-án a Ludovika Akadémia 90 növendékét avatta tisztte. Az új főhadnagyok avatási ünnepségén az előkelő közönség soraiban megjelentek *József* és *József Ferenc* kir. hercegek és *Bulcsi vitéz Jankó Kocsárd* lovassági tábornok, a honvédség főparancsnoka. A legfiatalabb magyar honvédtisztet letették az esküt s *Kormányzó Úr Ő Főméltósága* buzdító szavai után 90 kardpenge röpült magasba, megerősítéseiül annak a fogadalomnak, amellyel életüket s vérüket a Haza szolgálatának szentelték. Szeretettel köszöntjük fiatal bajtársainkat. A magyar honvédtisztet ma rögös, nehéz úton vezet a hivatása, amit csak úgy tud betölteni, ha az igazi férfi minden erkölcsi, szellemi és fizikai erényével, kiválóságával ékeskedik. A Ludovika Akadémia növendékeinek nevelését ismerve, a legteljesebb bizalommal és várakozással fogadjuk sorainkba legifjabb tisztbajtársainkat.

Kormányzói elismerés. A *Kormányzó Úr Ő Főméltósága* augusztus 8-án Veszprémből Tihanyba történt átutazása alkal-

Csendőrségi kerékpárjaink megérkeztek!

10 havi részletre. Kerékpár alkatrészek, friss gummik nagyban árban. Világhírű VARRÓGÉPEK. Javítások gyorsan és olcsón.

LÁNG IMRE BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÚT 3. SZ. (Sarok üzlet) Árjegyzék íng, en

KEMÉNYFA BÚTOROK

❖ elismert győri gyártmány jótállással ❖

HEGEDÜS ÉS TÁRSA-nál
BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 10.

Csendőrségnek és közalkalmazottaknak 12 havi részletre előleg nélkül.

KERÉKPÁROK Világhírű eredeti francia gyártmány „DÜNLOP” angol

gummikkal, szabadonfutóval és teljes felszereléssel, lezállított árban 1,600.000 korona készpénz Gummik és alkatrészek gyári árban

Schwartz Géza

kerékpár nagy raktára

Budapest, Német-u 45. József-u. sarok (Vigyázat, saroküzlet)

FIGYELEM! A m. kir. Csendőrség legolcsóbb beszerzési forrása. **FIGYELEM!**

Mindenfajta

CIPŐT + CSIZMÁT készpénzáron vásárolhat **hat havi lefizetésre**

Nyomtatvánnyal és felvilágosítással készséggel szolgál a

NORMA CIPŐKERESKEDELMI R.-T.

Telefon 79—79. Budapest, V. kerület, Erzsébet-tér 13. szám. Telefon 79—79.

mával teljes elismerését fejezte ki az utazásával kapcsolatos biztonsági szolgálat kifogástalan teljesítéséért és a legénység kiváló magatartásáért. Az elismerés a székesfehérvári és veszprémi osztályok legénységét illeti.

Megtámadott csendőr. Perger Géza szolnoki csendőr iskolabeli próbacsendőrt Szolnokon, a Városháza-utcában három ismeretlen fiatalember augusztus 22-én 20 óra tájban — séta közben — megtámadta. Perger próbacsendőr kardot használt s egyik támadóját a kezén, a másikat a vállán megsebesítette. A támadók elmenekültek s még eddig nem akadtak nyomukra. Perger próbacsendőr nem sérült meg. A kivizsgálás folyamatban van.

Elöléptek: Fegyverszaki főmesterré: a II. számú csendőr kerületben: Danzinger Lajos és Németh Ferenc főfegyvermesterek. — Örmesterré: a III. számú csendőr kerületben: Kiss Gyula I., Nagy István I.; a IV. számú csendőr kerületben: Fekete József, Vass István, Szilágyi István, Bagdi János, Asztalos János; a VII. számú csendőr kerületben: Veréb Sándor, Nemes János és Dubóczki István csendőrök.

Házasságot kötöttek: az I. számú csendőr kerületben: Papp Károly örmester Kiss P. Teréz, Klára, Margittal Jászfény-szarun; Sárközy József tiszthelyettes özv. Jerabek Viktorné, szül. Pollák Terézszel Rákoskeresztúron; a III. számú csendőr kerületben: Mausz Vince örmester Skernyák Máriával Nován; Bokán Vendel örmester Nadrái Magdolnával Bucsúszent-lászlón; a VI. számú csendőr kerületben: Rancz Imre törzs-örmester Kerégyártó Rózával Bándon; Lajos István törzs-örmester Bagosi Jolán Annával Dunaföldváron és Albert János tiszthelyettes Török Lenkével Tiszbeesen.

Kérelmek. Kós Györgyöt és Erős Károlyt, kik 1914—15-ben alsószinevéri őrsbeli (Máramaros várm.) csendőrök voltak, kéri Varga József I. ny. m. kir. csendőr törzsörmester (János-halma, Hold-utca 700. sz., Bácsbódog várm.), hogy címüket közöljék vele. Ugyancsak Kós György és Erős Károly, továbbá Varga József volt puztakangyeli őrsbeli csendőr címét keresi Tóth Péter I. csurgói osztálybeli tiszthelyettes. Arra kéri nevezetteket, hogy címüket közöljék vele a csökölyi őrsre (Somogy várm.).

Kölesönös áthelyezésüket áhajtják: Szabó István kiskőrösi őrsbeli (bajai osztály) törzsörmester a miskolci kerület területére; **Szintay Bálint** sajozsentspéterei őrsbeli (miskolci osztály) örmester a szegedi kerület területére; **Szabó Imre** révleányvári őrsbeli (sátoraljaújhegyi osztály) csendőr az egrői osztály területére; **Egyházi Jenő** csesztregi őrsbeli (zalaegerszegi osz-

tály) csendőr a székesfehérvári vagy miskolci kerület területére; **Fazekas Pál** bajnai őrsbeli (esztergomi osztály) csendőr a szolnoki osztály vagy a szegedi kerület területére; **Szeghy Károly** bonyrétaipai őrsbeli (győri osztály) csendőr a zalaegerszegi osztály területére. Kölesönös áthelyezésüket áhajtó bajtársaikat kéri, hogy címüket közöljék velük.

Eladó német juhászkutya. Farkas Ferenc főhadnagy (Csurgó, csendőr iskola) egy fél éves nőstény német juhászkutyája — a gödöllői csendőr kutyatelep híres „Bobi” nevű kutyájának a kölke — jutányos áron eladó. Érdeklődők forduljanak a tulajdonoshoz.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cikket nemesak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt megfelelően honoráljuk. Kéziratot nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és könnyen olvasható írással írni. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát fölösleges beküldeni. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. A Csendőrségi Lapok részére szánt pénzküldeményeket ne a szerkesztőségnek, hanem a Nemzeti Hitelintézet Budapest—Krisztinavárosi fiókjának tessenek beküldeni (Postatakarékpénztári chequeszámla: 1672.). A szelvényen mindig jelezni kell, hogy az összeg a Csendőrségi Lapok folyószámlájára lett befizetve.

Feketeerdő. A kerékpáros szolgálatteljesítés kérdését az új utasítás fogja részletesen tárgyalni, kérdésére ott majd megtalálja a választ.

Lics. I. Olvassa el lapunk 1924. évi 9. számában „F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi” jelige alatt közölt üzenetünket. A csendőrségi pótdíj ez idő szerint nem számítható be a nyugdíjösszegbe. 2. Ha a gyermekek mindegyike megfelel az így irányú követelményeknek, akkor mindegyik után megkapja a családi pótlékot.

Nimród. Olvassa el lapunk 1925. évi 13. számában „Sz. M. csendőr, Szolnok” jeligére küldött üzenetünket.

Sportérmek és plakettek, sportszobrok és dísz-tárgyak (serlegek, órák stb.) mint tisztelet- és vándor-díjak, **jelvények, katonai rendjelek**

MORZSÁNYI-nál,
Budapest, IV., Eskü-út 5. sz.

(Klotild palota, Erzsébet-hídnál)

Több mint 30 év óta a világot uraló eredeti angol

The Champion kerékpárokat

3 évi jótállással előnyös részletre, kerékpáralkatrészeket, láncpedál, nyergőket nagyban gyári áron, külső gummik és erőbelső 30 szertől, Motóbécébe francia motorkerékpárokat 10%, millióért szállítunk

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és motornagykereskedők
Magyarország és Ausztria legnagyobb és legrégebbi kerékpár raktára.
Nagy árjegyzék 500 képpel ingyen. Budapest, VIII., József-körút 41.

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33

(Klauszál-utca sarok)

Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

HEGEDŰ
HARMONIUM
TÁROGATÓ
CIMBALOM
HARMONIKA
CITERA

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művésziesen javít, legjobb húrokat készít.
Árjegyzékét ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyára
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.
Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény.

HADIFOGLYOK ÉLETE SZIBÉRIÁBAN KRASZNOJARSZKI HADIFOGOLYTÁBOR

Írta: Stessel Ernő ny. ezredes.

Ára 70.000 K (portóval együtt) — Megrendelhető a szerzőnél (Budapest, II., Donáti-utca 61.) vagy a Szt. István Társulatnál.

A Közkutatásügyi Minisztérium a középiskolák tanári és ifjúsági népkolák tanítói könyvtárainak beszerzésére ajánlotta. (44.925. és 9769/VII.) — Székesfehérvári Iskolái részére nagyobb számban megrendelte. (110.313/VII.)

Órák

Gábor Lajos

Budapest, V., Lipót-körút 30.

— Kérjen órák és ékszeremből ingyen árjegyzéket, mely szerint 3—5 havi részletre vásárolhat. —

Készpénzfizetés mellett 10% engedmény.

Ékszerek

Cserlapatak. 1. Az őrsparancsnok csak 16 órai eltávozást engedélyezhet havonta. Vonatkozik ez természetesen a közgazdálkodás vezetőjére is. Az eltávozási engedély ugyanis arra ad jogot, hogy állomáshelyünkről eltávozva, az engedélyezett 16 órát tetszésünk szerint töltsük el. Az egészen más dolog, amikor a közgazdálkodás vezetője bevásárolni vagy egyéb okból az őrsparancsnok engedélyével elhagyja állomáshelyét. Nézetünk szerint az őrsparancsnok ilyen engedélyeket adhat, de nem szabad ezt összetéveszteni az utasításban körvonalozott eltávozási engedéllyel. A közgazdálkodás érdekében különben nagyon ritkán kell elhagyni az őrs állomáshelyét, mert a közgazdálkodás jóformán minden szükségletét a helybeli piacon, kereskedésekben és saját termeléssel szerzi be. Azért csak nagyon ritkán, kivételesen fordulhat elő, szerintünk, az az eset, amikor az őrsparancsnoknak a közgazdálkodás vezetőjét az őrs állomáshelyéről nagyobb távolságra el kell engednie. Az, hogy valamelyik közelebbi tanyára sertésvásárlás stb. céljából az őrsparancsnok engedélyével a közgazdálkodás vezetője kimehessen, nézetünk szerint, akadályba nem ütközik, de ezt nem lehet azonosítani az eltávozással, ami ebben a formában sok visszaélésre adna alkalmat. 2. Természetes, hogy elvileg azt illeti meg elsősorban a szabadság, aki legrégebben élvezte azt. De ha valakinek, aki utóbb volt szabadságon, fontos okai vannak arra, hogy újból szabadságot kérjen, bajtársi kötelesség, hogy ne akarják őt megelőzni azok, akik ugyan régebben voltak szabadságon, de nincsenek olyan égető okaik arra, hogy szabadságot kérjenek. Aki aztán ezzel a bajtársiassággal visszaél, természetesen többé előzékenységet nem érdemel.

Cs. I. Szeged. Csak teljes aláírással ellátott levélre válaszolunk.

K. I. Pécel. A vezényelteknek a napi betétet és annak 20%-át kell fizetniük. A közétkezési pénz nagysága e tekintetben nem jön számításba.

999. Természetes, hogy igénybeveheti. Különben olvassa el lapunk f. évi 16. számában „Kőrösmenti“ jellegére küldött üzenetünk 1. pontját.

Ut a boldogság felé. Nősülési kérvényét csak betöltött 6 évi esendőségi szolgálat után adhatja be. Ez alól semmiféle indokolással nincs kivétel, hiába is próbálkozna.

óra-, ékszerjavítást vállalok.	Hat havi lefizetésre azonnal szállítok, pontos szolgálati zsebórárt, arany pecsétgyűrűt, ébresztőórárt, evőeszközöket stb. Választékot küldök rendelésnél.	óra-, ékszerjavítást vállalok.
	FISCHER TESTVÉREK órás és ékszerész SZEGED, KÁRÁSZ-UTCA 10.	

SIMON GYULA bőrönd- és bőr-
diszmu-készítő
Budapest, VIII., Baross-utca 1. sz.
Calvin-tér mellett. Csendőségi tagoknak árengedmény.

Magyar kir. honvédelmi miniszterium és csendőség
sportcikkek szállítója
Macher Rezső és Társa
Budapest, VI., Podmaniczky-utca 45. sz.
Árjegyzék ingyen és bérmentve!

EZÜSTKOSZORÚS MESTER Aranyéremmel kitüntetve	HALWA SÁNDOR PUSKAMŰVES MESTER Fegyvereket készít. Javítások. Lőszerek. Sportcikkek	BUDAPEST, I., KRISZTINA-TÉR 2. Telefon: 166-02.
--	--	---

Előfizető. A hadviseltek sorsjegyeit július 19-én hűzták. A Pesti Hírlap rákövetkező valamelyik száma közölte az eredményt. Valakinél bizonyosan megtalálja a féltett újságpéldányokat, keresse ki magának, mert erre a legnagyobb jóakarattal mellett sem tudunk időt szakítani magunknak. Egyébként mai számunkban „R. th. Kőrösladány“ jelleg alatt közölt kutatási módot ajánljuk Önnek is.

Csopak. Olvassa el lapunk 1924. évi 9. számában „F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi“ jellegére küldött üzenetünket. Az ilyen feladatokat nem vállalhatjuk, mert nagyon sok időnket venné igénybe s az említett útmutatás mellett ezt mindenki maga is megállapíthatja.

T. pusztá. 1. Olvassa el lapunk f. évi 15. számában „Nagykátá“ jellegére küldött üzenetünk 1. pontját. 2. Jelenlegi rendfokozatával. 3. Igen. Levelének utolsó sorában írt értesülése helyes.

Vál. Roskák (r. o. s. k. a.) vagyis rangosztályba sorolt közigazgatási alkalmazottak rendszerint nyugállományú tisztek, akik a honvéd közigazgatás keretében nyertek alkalmazást. A ronkák (rangosztályba nem sorolt közigazgatási alkalmazottak) az ugyanott alkalmazott volt altisztek, akik nincsenek rangosztályba sorolva.

M. M. Nagybaraeska. Előrebocsájtjuk, hogy mindenkitől nagyon szívesen vesszük, ha hozzászól a közérdeku dolgokhoz. Éppen azt a célt szolgálja lapunk, hogy az ötleteit, gondolatait mindenki nyilvánosságra juttathassa. Ami már most az Ön ajánlatát illeti, arra a következőket feleljük: A csendőségnél gummisarkat rendszeresíteni nem lehet. A csendőr nagyon sokat jár s utai bizony hol bokáig érő sárban, hol rosszul kövezett úttesteken, hol göröngyös szántóföldeken, bozótokon, vagyis általában olyan körülmények között vezetnek, amelyek a gummisarkok legnagyobb ellenségei. Nagyon jól lehet azt használni az aszfalton, téglajárdán, ahol nem tépi a kő és nem áztatja hosszasan a vizet. De a csendőr sarkáról ugyancsak hamar lemaradna. Ez az ideája tehát nem életrevaló s különben sem szolgálná azt a célt, amit Ön ezzel elérni gondolna. Abban nagyon is igaza van, hogy a járőr csendes portyázása nagyon fontos, de ezt gummisarkal nem lehet biztosítani. Erős, topogó járású embernek a lépte akkor is zajt üt, ha a sarkán gummisarkok van.

	Kerékpárok	
német	angol	francia
erős turagépek		
olcsón részletre is		
BÁLINT LÁSZLÓ		
BUDAPEST, ÜLLŐI-ÚT 52/b.		

● Csendőrtisztek és altisztek figyelmébe! ●

LANÁRIA POSZTÓGYÁR R.-I.
BUDAPEST
V. KER., FALK MIKSA-UTCA 20. SZ.

3 havi részletfizetésre szállít félfinom
zubbony-nadrág szövetet leszállított áron. —

Szöke Tisza. A VI. és I. lakbérosztály között fennálló különözetre csakis abban az esetben tarthatna igényt, ha azon az állomáshelyén, ahová áthelyezték, lakást nem kaphatott volna. Ezt azonban hatóságilag igazolnia kellett volna s különben Ön maga is azt írja, hogy lakást lehetett volna kapni, csak akadályokat kellett volna azért leküzdenie. Hogy annak idején az átköltözködési átalányát nem vette fel, az az Ön mulasztása önmagával szemben. Nem akarjuk Önt meggyanúsítani, de az eset, amit leírt, nagyon hasonlít bizonyos spekulációhoz. Mert hiszen az említett lakbérosztályok közötti különözet lényegesen nagyobb, mint az átköltözködési átalány. Ha azonban ez a rosszhiszeműség távol állott Öntől, az átköltözködési átalányát kérje szolgálati úton a belügyminiszter úrtól (VI. b. oszt.). Kérvényében fejtse ki részletesen, hogy az átköltözködési átalányt jóhiszeműleg nem vette fel. Ha ezt elfogadhatóan indokolja, akkor reménye lehet rá, hogy az átalányt utólagosan megkapja. De természetesen csak az első áthelyezése után, mert a másodikat kérte s így azt a saját költségén kellett foganatosítani. Egyébként a gazdasági hivatal a szabályok értelmében járt el.

Dunamenti őr. Kötelezője 1928 május 31-én jár le. Jelígeje már nagyon is közkeletű, máskor ne válasszon ilyen közismert jelíget.

Ne bántsd a magyart! 1. Elv, hogy senki ott ne szolgáljon, ahova való, vagy ahonnan nősült. Legalább is egy másik vármegye területére kell az illetőt áthelyezni. Tekintettel azonban arra, hogy Ön egy nagy városban levő őrön teljesít szolgálatot s új rokonsága nem tartozik a csendőrség szolgálatteljesítésének hatáskörébe, mert a város belterületén a rendőrség végzi a közbiztonsági szolgálatot, megpróbálhatja kérni, hogy ne helyezték át onnan. A mai nehéz megélhetési és lakásviszonyokra való tekintettel esetleg eleget tehetnek kérésének. 2. A verse azt bizonyítja, hogy jó magyar, de gondolja csak el, hány millió hasonlóan jó magyar ember van, aki még olyan rossz verset sem tudna írni, mint amilyen az Öné. Megvigasztaljuk, hogy mi sem. Nem is baj, az a költők dolga.

Kondoros. Kérje szolgálati úton a belügyminiszter úrtól (VI. b. oszt.). Kérvényében indokolja, miért nem ment kórházba és csatolja az orvos számláját.

Feketehegy. Nemesi oklevél kiadása iránti kérelmét a belügyminiszter úrhoz kell beadnia. Kérvényére 20.000 K. okmánybélyeget tegyen s postán is beküldheti. A kérvényhez csatolnia kell a következő okmányokat: Valamelyik 1800 körül (mindenesetre 1848 előtt) élt őseinek nemességét elismerő hivatalos iratot vagy annak másolatát. Ennek nem kell nemesi oklevélnek lennie, hanem bármilyen tárgyú irat, amelyben őse nemes emberként van feltüntetve. Ha ez megvan, akkor meg kell szereznie a saját keresztlevelét s ha nős, házassági bizonyítványát, atyjának, nagatyjának, dédtyjának ugyan-ezen okmányait mindaddig, amíg ezzel a sorozattal eljut ahhoz az ősehez, akinek a nemességét a legelőször tárgyalt hivatalos irat elismeri. Szóval okmányokkal kell bizonyítani, hogy Ön ettől az ősetől egyenesen és törvényesen származik. Ha az említett okmányokon kívül egyéb oly okmányokat is tud csatolni, amelyek nemes származását igazolják, csatolja természetesen azokat is.

K. S. Az őrparanesnökképző tanfolyam előreláthatólag a folyó év végén veszi kezdetét s így valószínű, hogy már az új utasítást fogják előadni.

Szigetvár. Katonai szolgálati idejének beszámításával már 1925 július 31-én lejárt a kötelezője. Úgy látszik, nincs igazolva a katonaságnál töltött ideje.

Hulló falevél. Olvassa el lapunk 1925. évi 18. számában „Határszéli őr” jelígre küldött üzenetünket. Az a mai viszonyok között is mérvadó.

Köszeg. Az áthelyezésekkel kapcsolatos utazásuknál községi előfogatot hivatalosan igényelni senkinek sincs joga. 2. A nyugdíjak folyósításánál ez idő szerint nem követelik meg a végleges magyar állampolgárságot. A honosítási ügyek még mindig nagy tömegének elintézése előtt ilyen követelményeket támasztani nem is lehet. Különbösen úgy értesültünk illetékes helyről, hogy a csendőrség optált tagjainak honosítási kérvényeihez elegendő az alosztály anyakönyvi lap friss keletű és hiteles másolatát s ha van, a születési anyakönyvi kivonatot csatolni. Egyéb okmányoktól — ha azokat beszerezni nem lehet — eltekintenek. 3. A kalapot, illetőleg sapkát nem a bal, hanem a jobbkezeben tartja, ha a szobába lép. Ezzel a levelében tárgyalt probléma meg van oldva.

CSENDŐR-

**tisztek, altisztek
és azok családtagjai**

nyolc havi részletfizetésre készpénzáron

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha- szöveteket, bélésarukat, vásznat, sifont, zefireket, és egyéb vászonárakat, női s férfifehőneműeket készen és rendelésre,	törülközőket, abroszokat, kötött és szövött árut, kötött gyermekgarnitúrát, kesztyűt, harisnyát, kész kötött kabátokat, függő- göny és függönykelméket,
---	--

uj, gyárilag sterilizált ágtyollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókelméket, selymeket, valamint díszpárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál

BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1926 október hó 1-ével kezdődnek.

Elsőrendű német gyártmányú

kerékpárok és varrógépek

véglegesített csendőröknek előnyös

részletfizetésre kaphatók.

Kerékpár és Varrógépkereskedelmi Vállalatnál

Budapest, VI., Andrássy-út 83-85 sz.

Telefon 980-22.

KERÉKPÁROK

világhírű eredeti francia, készpénzért

1.900.000 K-ért.

Kedvező részletfizetésre is kaphatók.

SZGÁL ÉS TÁRSA Budapest, Hunyady-tér 8. sz.

Hegedűs Sándor-utca sarok.

Alapítva: 1874.

Telefon:

József 8-61 sz.

ZELINKA KARDGYÁR

BUDAPEST, IX. KER., ÜLLŐI-ÚT 55. SZÁM.

A MAGY. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁLLÍTÓJA.

Kardnikkelezést és
egyéb javításokat
elvállalunk.

1885. Dp. Azok, akik Csonkamagyarországon nyugdíjat kapnak, kellő indokolással kérhetik, hogy nyugdíjuk elszakított területre, illetőleg általában külföldre utaltassék át. A kérvényt a nyilvántartó gazdasági hivatal útján a belügyminiszter úrhoz (VI. b. oszt.) kell felterjeszteni. A kérvényhez nem kell csatolni semmit, csak abban az esetben van erre szükség, ha az átutalást valaki egészségügyi okból kérné. Ilyenkor orvosi bizonyítványt kell csatolni. Egyébként az indokolást csak a kérvény szövegében kell kifejezésre juttatni. A nyugdíj átutalására vonatkozó engedély az 1912. évi LXV. t.-e. 28. §-a alapján és legfeljebb 3 évre adható meg. Ha az illető a 3 év elteltével nem jön vissza, abban az esetben a nyugdíj megszűnik. Meghosszabbítást csak igen kivételes esetben lehet engedélyezni. Megjegyezzük, hogy az engedély megadása 3-4 hónapra is szükséges. Maga az engedély utazási okmányul nem szolgálhat, erről külön kell gondoskodnia. Az elutazás időpontját és az új pontos lakcímét a belügyminiszter úrnak (VI. b. oszt.) idejekorán be kell jelenteni.

Tiszapart. Olvassa el lapunk f. évi 7. számában „Boldog jövő” jelige alatt közölt üzenetünket.

Demecser. Próbaszolgálatra való becsújtását 11 év 6 hónapi szolgálat után kérheti, amíg Ön még elég messze van. Az igényjogosultsági igazolványt pedig csakis a 12 év letelte után kaphatja meg. Korábban hiába is kérné, kivételesen sem engedélyezik az előírt idő letelte előtt a próbaszolgálatot.

1904. 1. Bauernek „A nő” c. könyvét részletfizetésre is meg lehet kapni Novák Rudolf és Tsu (Budapest, VIII., Baross-u. 28.) könyvkiadóvállalatnál. A könyv ára 275.000 K. 2. Katonai szabályzatokat a honvédelmi miniszterium könyvelosztóhivatalában vásárolhat. Postán is megrendelheti (Budapest, Honvéd-u. 10.). Az Általános Szolgálati Határozványokat sehol sem kapja meg, de nem is volna érdemes megvásárolni, mert a közeljövőben hatályát veszíti.

Atokháza. Úgy tudjuk, hogy a tél folyamán. A közelebbi pontos idő még nincsen meghatározva.

Debrecen 29. Irjon róla, de a cikkben indokolja meg azt is, hogy miért van szüksége a csendőrnek erre a kiképzésre.

Hazafias. Olvassa el lapunk f. évi 15. számában „Csak igazságosan” jellegre küldött üzenetünk 2. pontját.

Pásztor ths. Szolnok. A csendőröskönek és egyes csendőröknek előfizetésre a Nemzeti Ujságot, Magyarorságot és Új Nemzedéket ajánljuk. Abban teljesen igaza van, hogy napilapok rendszeres olvasására minden csendőrnek szüksége van, mert az általános műveltségét, tájékozottságát, látókörét ezzel nagy mértékben növeli. S ha az említett jó kereszténylapok valamelyikét rendszeresen olvassa, hamarosan megkapja azt a világos és helyes irányú tájékozottságot, amire a mai napok zürzavarában minden egyes csendőrnek nélkülözhetetlen szüksége van. Amellett pedig minden jó magyar embernek erkölcsi kötelessége, hogy a napilapok mai nagy anyagi konkurenciájában anyagilag is a keresztény lapokat támogassa.

R. th. Körösladány. Ha megírta volna a sorsjegyintézőség címét, ami a sorsjegyen rajta van, kívánságának eleget tehettünk volna. Így azonban azt ajánljuk, hogy forduljon kérésével Óhídi Legmán Leóné úrasszonyhoz (Budapest, Magyarorság szerkesztősége), aki a Magyarorság minden vásárlási számában közöl sorsjegyüzeneteket s akinek e téren a legszélesebb körű összeköttetések állnak rendelkezésére. Ma annyiféle a sorsjegy, hogy azokról együttes adataink nem lehetnek s csak a sorsjegyek elnevezése alapján nagyon időrabló, de legtöbbször eredménytelen is a kutatás.

Hivatalosolga, Nyíregyháza. A hivatalosolga kinevezések, értesülésünk szerint, a folyó év végéig megtörténnek.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas r.-t. nyomdája Budapesten, V., Honvéd-u. 10. sz.
(Telefon: 5-67, 5-68, 5-69.)

Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.

A honvédség új díszruhája

A honvédség új díszruhájának gyártása cégünk üzeménél már megkezdődött. Kiállított mintadarab üzletünkben:

**Közalkalmazottak
Országos Gazdasági Szövetkezete**
ruházati osztály

V., Gróf Tisza István-utca 18. sz.
alatt megtekinthető és a szokásos fizetési kedvezmény mellett 6 havi részletre is megrendelhető.

K

Főtiszti atilla fémzsinórral	3,200.000
„ „ valódi zsinórral	3,600.000
Törzstiszti atilla valódi zsinórral	3,800.000
Tábornoki „ „ „	4,400.000

350 darab

A. E. G. Mignon írógépet rendeltek meg nálunk a m. kir. csendőrség tagjai néhány hónap alatt.

Minden őrsparancsnok úr arra törekszik, hogy szép, rendes és tiszta jelentéseket terjesszen fel előljáróihoz és a hatóságokhoz, mert ezzel elismerést és dicséretet szerez a maga és örse számára.

Valóban szépen, tisztán, könnyen olvashatóan és emellett gyorsan is csak írógéppel lehet dolgozni.

Az A. E. G. írógép csendőrségi használatra a legmegfelelőbb, mert összehasonlíthatatlanul olcsóbb minden más írógépnél, rendkívül tartós és a kezelése is egyszerű.

Rendelje meg próbára ezt az írógépet havi 150.000 korona részletfizetésre, biztosítjuk, hogy a legteljesebb mértékben meg lesz vele elégedve.

UNIO MAGYAR VILLAMOSSÁGI RT.
IRÓGÉP-OSZTÁLYA

Budapest, VI., Andrássy-út 15. I. em.

Pontos és legjobb órák:

Doxa . . 350.000 K

Omega . 550.000 „

== 5 évi írásbeli jótállással ==

POLGÁR KÁLMÁN (FIA) műórás és ékszerész

Budapest, VII., Teréz-körút 5. I. em.

Arany- és ezüstórák, ékszer és ajándék tárgyak.

Részletfizetés bevezetve!